

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekošević
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Julijana Kujundžić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Žetvene svečanosti

Protekli tjedni, a i nastupajući vikend u Bačkoj, prije svega u Somboru i Subotici, u znaku su žetve, kruha i žetvenih svečanosti.

Somborska Dužionica u organizaciji HKUD »Vladimir Nazor« održana je prošloga vikenda. Tijekom trodnevnog slavlja kroz predavanja, tamburašku večer, izložbu, bogat kulturno-zabavni program, pjesme i plesove, Somborci i njihovi gosti podsjetili su se vlastite tradicije na koju su ponosni, žele je očuvati i prenijeti generacijama koje dolaze. Tijekom središnje proslave Dužionice mladi su pred oltar prinijeli svežanj pokošenog žita, pšenicu, kruh od novog žita i domaće vino, a nakon svečanog mimohoda ulicama grada kruh od novog žita uručen je i gradonačelniku. Rijetka je to prigoda kada somborski Hrvati, obučeni u tradicionalno svečano ruho, prođu ulicama svoga grada i pokažu koliko su ponosni na svoju tradiciju i svoju Dužionicu, koju proslavljaju već 74 godine.

Ovoga, pak, vikenda predstoji središnja manifestacija Dužijance u Subotici, gdje se žetvene svečanosti održavaju već skoro puno stoljeće. Ponos subotičkih Hrvata, ali i važna gradska manifestacija, koja je ove godine predstavljena i na stranicama Turističke organizacije Srbije kao »drevni običaj zahvale Bogu na plodovima zemlje, a osobito na rodu pšenice, koju su bunjevački Hrvati u Bačkoj oblikovali u svečanu, dostojanstvenu i lijepu priredbu«. Cijeli je ovaj tjedan, nakon niza manifestacija i dužijanci po okolnim selima, predstavljao uvod u središnju svetkovinu, koja se održava u nedjelju. Tradicionalna izložba u Galeriji »Likovni susret« i književna večer u Hrvatskom kulturnom centru uveli su nas u završnu svečanost, kada će Subotica biti sva u znaku žita i slame, bandaša i bandašice, tamburaša, pjesme i plesa. Prošlogodišnju Dužijancu pamtimo po pljusku, koji je svečanu predaju kruha gradonačelniku Subotice smjestio u Gradsku kuću, a posjetitelje rastjerao kući. No, pamtimo je i po dolasku najviših dužnosnika vatikanske diplomacije. Po čemu ćemo pamtili ovogodišnju Dužijancu, znat ćemo kad sve prođe i kad se koncem kolovoza višemjesečni program završi.

J. D.

Dužijanca 2005.

U povodu 13. obljetnice velike vojne operacije Oluja

U Hrvatskoj svečanosti, u Srbiji parastos i prosvjedi 4,5

Dužijanca u Đurđinu

Višestruka zahvala za novi kruh 20

Obilježen blagdan u Petrovaradinu

Hodočašće na Tekijama 21

Zlatko Mateša, predsjednik Hrvatskog olimpijskog komiteta

Nemjerljiv doprinos afirmaciji Hrvatske 39

U povodu 13. obljetnice velike vojne operacije Oluja

U Hrvatskoj svečanosti, u Srbiji parastos i prosvjedi

Za jedne pobjeda i oslobođenje, za druge poraz i zločin, to je linija podjele koja nije značajno ublažena niti danas, 13 godina nakon završetka rata

Puno će još vode proteći Dunavom, Savom, Unom i Drinom, dok hrvatsko i srpsko viđenje operacije Oluja, kojom je u Hrvatskoj završen Domovinski rat, ne budu sličili jedno drugom. Za jedne pobjeda i oslobođenje, za druge poraz i zločin, to je linija podjele koja nije značajno ublaže-

kao razlog bijega stotina tisuća Srba u Srbiju, a ne kao posljedica nerazumne politike vođene iz Beograda.

POVRATAK U POREDAK: Operacija Oluja je najpoznatija i najveća operacija Hrvatske vojske i jedan od simbola Domovinskog rata. Iako njome nije oslobođe-

ni poredak vraćen cijeli okupirani teritorij, osim istočne Slavonije, koja je u Hrvatsku mirno reintegrirana nešto kasnije. Olujom je oslobođeno 10.400 četvornih kilometara, ili 18,4 posto ukupne površine Hrvatske. Nakon te akcije dogodili su se i zločini zbog kojih su kasnije podignute haške

i gradove – Kutinu, Viroviticu, Požegu i Županju. Posljednji preostali korpus SVK, 11. slavonsko-baranjski korpus, ostao je u Baranji i nije se borio.

PREMOĆ U LJUDSTVU I MORALU: Hrvatska je vojska u vrijeme Oluje raspolagala s 25 kompletno opremljenih brigada, stalna joj je postava brojala 50.000 ljudi, mobilizirano je više od 100.000 pričuvnih vojnika, dok je u pričuvi za slučaj napada iz istočne Slavonije ili Srbije ostalo 70.000 vojnika. U operaciju se ušlo s 400 tenkova, 350 topova i neodređenim brojem minobacača.

Srpske su snage u vrijeme Oluje imale 40.000 vojnika u zapadnom dijelu, još je oko 20.000 bilo u 11. slavonsko-baranjskom korpusu, koji nije bojno djelovao. Raspolagali su s 200 tenkova, 250 topova i neodređenim brojem minobacača.

Zbog prevage u vojnoj moći, ljudstvu i tehnici, ali i zbog velike motivacije i morala hrvatskih snaga, snage Srba nisu imale

Oslobodilačka i legitimna operacija: državni vrh na obilježavanju 13. obljetnice Oluje u Kninu

na niti danas, 13 godina nakon tih događaja.

Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza, širom Hrvatske i ove je godine proslavljen svečano, dok je u Srbiji obilježen kao dan velike tragedije.

Ključni prijedor predstavlja srpsko određenje karaktera četverogodišnjeg rata u Hrvatskoj, pri čemu se prešućuje i potpuno zanemaruje sve ono što je prethodilo Oluji, a sama se Oluja promatra isključivo

na cijela zemlja, Oluja se računa kao kraj rata u Hrvatskoj, dok je u Bosni i Hercegovini odigrala ključnu ulogu oslobađanjem bihačkog džepa. Operacija Oluja, kojom je od 4. do 7. kolovoza 1995. Republika Hrvatska oslobodila područja do tada pod nadzorom pobunjenih Srba, prekretnica je ne samo u hrvatsko-srpskom sukobu 90-ih, nego i u balkanskom ratu općenito. Operacijom Oluja u hrvatski je ustavno-prav-

optužnice protiv hrvatskih generala Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača, a sudski su se procesi odvijali i u Hrvatskoj.

Sukobljene su strane u Oluji bile Hrvatska vojska (HV) i Srpska vojska Krajine (SVK). Hrvatskoj je vojsci pomagao 5. korpus Armije BiH. Vojska Jugoslavije nije nikako reagirala, dok je Vojska Republike Srpske ozbiljnije djelovala samo 7. kolovoza, kad je zrakoplovstvom napala hrvatske postrojbe na Savi

izgleda u tom sukobu. Ukupni hrvatski vojni gubici bili su 174 poginulih, 1100 ranjenih (teže 572 i lakše 528) vojnika, 3 zarobljena, 15 nestalih, ukupno 1314.

Gubici Srpske vojske Krajine bili su znatno veći od hrvatskih. Po izvorima Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava tijekom operacije poginulo je oko 700 civila, dok srpski Veritas u svojoj evidenciji ima imena više od 1900 poginulih i nestalih Srba. Na hrvatskim je sudovima optuženo 1949 prekršitelja hrvatske nacionalnosti, dok su osuđene 1492 osobe, od toga za ubojstvo 27 osoba (13 osoba na izdržavanje zatvorske kazne od 1 do 15 godina).

TRAKTORSKE KOLONE: Unatoč neprestanim javnim pozivima tadašnjeg predsjednika Republike Hrvatske Franje Tuđmana građanima srpske nacionalnosti da ostanu u Hrvatskoj, koja im jamči sva građanska prava, najveći je broj Srba iz RSK na zahtjev svog vojnog i političkog vodstva napustio Hrvatsku u automobilima i traktorima. Te su slike izbjeglica na traktorskim prikolicama obišle svijet i zauvijek obilježile jedno razdoblje sulude politike, koja je počela tamo gdje su i završile te traktorske kolone – u Srbiji. Zapovijed o evakuaciji Srba iz RSK potpisali su srpski general *Mile Mrkšić* i predsjednik RSK *Milan Martić*, obojica osuđena u Haškom sudu. Broj izbjeglih Srba različito se procjenjuje: hrvatski izvori govore o broju od 90.000 ljudi, UN o 150.000, a srpski o 200.000 do 250.000.

Tijekom Oluje hrvatske snage nisu srušile niti jedan vjerski (pravoslavni) objekt. No, u razdoblju nakon svršetka akcije zabilježena su kriminalna djela ubojstva iz osvete ili koristoljublja nad pojedinim preostalim Srbima, kao i paljenje napuštenih kuća i drugih objekata.

Zvonimir Perušić

Središnja svečanost u Kninu

Hrvatska je ponosna na Oluju!

Nema isprike za Oluju i nitko neće bacati ljagu na tu veličanstvenu pobjedu hrvatske vojske i naroda, izjavio premijer Ivo Sanader

Na središnjoj svečanosti proslave Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Dana hrvatskih branitelja i 13. obljetnice vojno-redarstvene akcije Oluja održanoj na nogometnom stadionu Dinara u Kninu, predsjednik Hrvatskog sabora *Luka Bebić* kazao je kako se Hrvatska vojska nema komu ispričavati, jer je na svom teritoriju tijekom Oluje vraćala ustavni i pravni poredak.

»Hrvatska će se ispričati za ono što je učinila na teritoriju Srbije, ali mi nismo išli u Srbiju«, rekao je Bebić dodajući, kako bi danas neki htjeli da se zaboravi pobjednički duh, koji je Hrvatskoj donijela veličanstvena pobjeda u Oluji.

Na istoj je svečanosti premijer *Ivo Sanader* rekao kako je dan koji se obilježava jedan od najvažnijih datuma u novijoj hrvatskoj povijesti. »Hrvatska je ponosna na Oluju i nikome nećemo dopustiti da baca ljagu na tu veličanstvenu pobjedu hrvatske vojske i naroda«, naglasio je Sanader dodajući kako su u Oluji i Domovinskom ratu sudjelovali i pod hrvatski stijeg stali svi koji su osjetili važnost tog trenutka te se nije gledalo tko je tko i tko je bio čiji djed i stric.

Odajući počast svima koji su stali u obranu Domovine, Sanader je podsjetio da bez Oluje ne bi bilo ni današnjih uspjeha Hrvatske u vanjskoj politici. Zahvalio je i prvom hrvatskom predsjedniku *Franji Tuđmanu* te ponovio kako Hrvatska danas nije jaka onoliko koliko je jak Zagreb, već koliko su jaki Knin i Vukovar.

Središnja svečanost na Gradskom stadionu NK Dinara počela je svečanim postrojenjem Oružanih snaga RH i Ministarstva unutarnjih poslova te hrvatskih branitelja koji su sudjelovali u mimohodu, koji je ove godine prvi put uključen u službeni protokol obilježavanja pobjede i domovinske zahvalnosti. Uz predsjednika Sabora *Luku Bebića* svečanosti su nazočili i potpredsjednici Sabora *Vladimir Šeks* i *Željka Antunović* te mnogi saborski zastupnici, dok su u izaslanstvu Vlade predvođenim predsjednikom Ivom Sanaderom bili i potpredsjednice Vlade *Jadranka Kosor* i *Đurđa Adlešić*, te ministri *Branko Vukelić*, *Berislav Rončević*, *Božo Biškupić*, *Gordan Jandroković*, *Božidar Kalmeta* i *Dragan Primorac*.

Dan prije svečane proslave u Kninu i cijeloj Hrvatskoj, u Banja Luci i Beogradu održan je spomen za poginule srpske vojnike i civile tijekom akcije Oluja. U besjedi tijekom parastosu episkop Atanasije je optužio Hrvatsku da nije osigurala

uvjete za povratak prognanika. On je dodao kako »naročito zabrinjava što se nije čula riječ kajanja 13 godina unazad« za zločine počinjene u Oluji, podsjetivši da se predsjednik Srbije *Boris Tadić* ispričao Hrvatskoj. Parastosu su bili nazočni potpredsjednik Vlade Srbije *Jovan Krkobabić*, potpredsjednik Skupštine Srbije *Božidar Đelić*, predsjednik Skupštine Beograda *Branislav Belić* i princ *Aleksandar Karađorđević* sa suprugom *Katarinom*.

Prethodnog dana mediji su prenijeli izjavu srbijanskog predsjednika Borisa Tadića: »Dobro je poznato da sam uputio ispriku svim narodima za zločine koji su pripadali mom narodu. Nisam čuo riječ isprike predstavnika drugih država za zločine koji su učinjeni nad pripadnicima srpskog naroda«, rekao je Tadić. Tadićevo su izjavu komentirali i predsjednik i premijer Republike Hrvatske. »Kad predsjednik Srbije Boris Tadić govori o Oluji, morao bi voditi računa o tome da je pobuna Srba u Hrvatskoj bila inicirana iz Beograda, odakle su dolazili dobrovoljci i tenkovi okićeni cvijećem, i o tome da je Hrvatskoj rat bio nametnut. Svima kojima su pripadnici mog naroda nanijeli zlo ja sam se ispričao. Kao predsjednik Republike Hrvatske, to sam morao učiniti i učinio sam. Čudim se što savjetnici gospodina Tadića na tu činjenicu nisu upozorili jer ako on ne prati ono što ja govorim, prate njegovi savjetnici«, izjavio je Stjepan Mesić.

Hrvatski premijer Ivo Sanader izjavio je, komentirajući Tadićevo izjavu, da Srbija neće riješiti svoje probleme usmjeravajući pažnju s tih problema na Hrvatsku. »Oluja je bila oslobodilačka, pravedna i legitimna obrambena operacija hrvatskih oružanih snaga i nikome se, bez obzira radi li se o unutarnjim srpskim razlozima, neće dozvoliti da baci ljagu na tu akciju«.

U »dijalog« se uključio i srbijanski ministar za rad i socijalnu politiku Rasim Ljajić: »Izjave hrvatskog predsjednika i premijera ne zvuče suviše ohrabrujuće i moglo bi se reći da su prije nastavak konfrontirajuće politike, nego politike pomirenja i uspostavljanja dobrosusjedskih odnosa Beograda i Zagreba«, rekao je Ljajić. On je još poručio kako Srbija neće odustati od rješavanja pitanja izbjeglica na diplomatski i civilizirani način i u korist Srbije, nikako na štetu Hrvatske, kao i da će državni vrh inicirati da se pitanje izbjeglica riješi u okviru Sarajevske deklaracije.

Z. P.

Presuda suda u Sarajevu šokirala cjelokupnu hrvatsku javnost u BiH

Kardinalu Puljiću oduzeli dio rezidencije

Kardinal Vinko Puljić presudom suda u Sarajevu gubi dio rezidencije koja je u vlasništvu Vrhbosanske nadbiskupije od njezine izgradnje, odnosno punih 110 godina

Piše: Arijana Beus

SARAJEVO – Županijski sud u Sarajevu donio je presudu prema kojoj vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić gubi dio rezidencije, koja je u vlasništvu Vrhbosanske nadbiskupije od njezine izgradnje, punih 110 godina. Naime, stan u zgradi Nadbiskupije presudom suda u Sarajevu se dodjeljuje supruzi Fadila Smajlovića, koji je, dopuštenjem komunističkog

se jedan stanar iselio, Smajlović je zauzeo i njegov stan te je tako bio u 160 četvornih metara stambenog prostora«, kazao je kardinal Puljić. On napominje da se za vrijeme rata Smajlović odselio u Istru, »jer je kao službenik beogradske službe sigurnosti znao gdje neće biti stradanja«. Kako o stanarskom pravu nije postojao nikakav ugovor, po pravu vlasnik stana ostaje

Željko Komšić i kardinal Vinko Puljić

režima u bivšoj Jugoslaviji, uzurpirao taj dio rezidencije. Fadila Smajlovića bivši je komunistički režim nasilno uselio u taj stan. Smajlović je, dakle, bez ugovora i bez ikakvog plaćanja stanarine bespravno stanovao u tom stanu punih 20 godina, od 1972. do 1992. godine.

PRETOR UZURPIRAO REŽIMSKI SUSTAV: »Budući da rezidencija vrhbosanskoga nadbiskupa nikada nije bila nacionalizirana, spomenuti stan pravno je uvijek bio i ostao u vlasništvu Nadbiskupskog ordinarijata«, rekao je za Hrvatski katolički radio kardinal Vinko Puljić i istaknuo da je prostor uzurpirao režimski sustav i namjestio stanare u prostoru Ordinarijata. »Ordinarijat se za vrijeme komunizma borio da ih iseli nudeći im druge stanove, a posljednji je ostao Fadil Smajlović, koji je izravno bio u službi SDB-a, Službe državne sigurnosti iz Beograda. Zbog toga je cijela kuća bila ozvučena. Kada

Vrhbosanska nadbiskupija. Nakon Smajlovićeve smrti svu opremu koja je zatečena u njegovom stanu preuzela je Općina. Njegova je obitelj, pak, pokrenula proces za otkup toga stana i za stanarsko pravo. Nakon nekoliko sporova, na kraju sud u Sarajevu donosi rješenje i presuđuje Smajlovićevu nasljedniku pravo na Upravnu zgradu Vrhbosanske nadbiskupije. **KARDINAL PORUČIO DA NEĆE ODUSTATI:** Kako kaže kardinal Puljić, »taj proces je vođen pred Županijskim sudom i, navodno, netko je iz toga suda dolazio k nama nenajavljeno tražeći uvid u stan. No, nisam dopustio takve nenajavljene uvide i dolaske. Zbog toga mi je, navodno, sutkinja poručila: 'Vidjet će kardinal tko ovdje ima vlast'. I tako je i bilo. Sudska je presuda bila da Smajlović ima pravo na 83 četvorna metra rezidencije. To je besmisleno, da se dio upravne zgrade Vrhbosanske nadbiskupije sudskim putem dodjeljuje nekome

tko se u nju nasilno uselio«, kaže kardinal Puljić. Vrhbosanski nadbiskup zbog toga je tražio zaštitu. »Međutim, svi 'peru ruke' i kažu da je sve po zakonu. Dakle, po zakonu su nasilno ušli u zgradu, po zakonu nam sada otimaju dio kuće. Zbunjen sam pred tom državom koja ne želi da Katolička crkva ima jednaka prava s drugima«, rekao je kardinal Puljić. O tome je kardinal Puljić izvijestio i visokog međunarodnog predstavnika Miroslava Lajčaka, a on je jednostavno ustvrdio da je sve po zakonu. Kardinal Puljić stoga ističe da Katoličkoj crkvi u BiH po zakonu mogu oteći sve što hoće. S nepravdom presudom Županijskog suda vrhbosanski nadbiskup je upoznao i hrvatskog člana Predsjedništva BiH Željka Komšića, kao i predsjednika SDA Sulejmana Tihića.

POLITIČKA, ETNIČKA I VJERSKA PORUKA: Kardinal je hrvatskog člana Predsjedništva BiH Željka Komšića upoznao s detaljima presude, koja nema smisla, jer Fadil Smajlović nije

nikad potpisao ugovor s tadašnjim »Sarajevostanom« o korištenju tog stana, niti je taj dio nadbiskupove rezidencije bio ikada nacionaliziran, nego uzurpiran. Komšić je tom prilikom izrazio uvjerenje da bi se u ovom slučaju moglo raditi o političkoj, etničkoj i vjerskoj poruci. Komšić je dao prijedlog da Međureligijsko vijeće u BiH napravi prijedlog restitucije i prosljedi ga Vijeću ministara kako bi se taj problem riješio, a i time bi se riješio i izvor prihoda jer, konkretno, Katolička crkva u BiH nema sigurnih prihoda, osim darova vjernika i dobročinitelja. Kardinal Puljić je posljednjih dana imao niz susreta s hrvatskim i drugim dužnosnicima u BiH, kako bi ih upoznao s nastalom situacijom i nepravdom koja se čini Hrvatima u BiH. No, unatoč svemu, Puljić kaže da ga ne obeshrabruje ovakva situacija. »Želim hrabro dati do znanja svima, i vlastima u BiH i međunarodnoj zajednici – neću odustati«, poručio je vrhbosanski nadbiskup. ■

Nepravda prema Katoličkoj crkvi u BiH

»Stan u rezidenciji Vrhbosanske nadbiskupije nije jedini slučaj nepravde prema Katoličkoj crkvi u BiH, kada su u pitanju materijalna dobra. Crkva u ovoj zemlji godinama čekana građevinske dozvole od strane gradskih vlasti za neke projekte, poput one za gradnju crkve na Grbavici ili za gradnju svećeničkog doma uz Bogosloviju u Ulici Josipa Stadlera u Sarajevu. Ni u srednjoj Bosni stanje nije ništa bolje. Kardinal Puljić spominje slučaj Travnika. Sud za ljudska prava davno je presudio da se lokacija na kojoj je gimnazija u Travniku treba vratiti Crkvi. Naime, mi smo dopustili gradnju na našem zemljištu. No, ni nakon šest godina niti jedan akt o tome nije proveden. Niti su nam vratili zgradu, niti okoliš, već igraju s nama igru i iscrpljuju naše snage. I to je zapravo politička igra zbog koje neprestano imamo poteškoća«, kaže kardinal Puljić ogorčen onim što se događa. U Bugojnu je, pak, obustavljena izgradnja Katoličkog školskog centra, a kako kaže kardinal, to je škola koja može biti samo od koristi svim građanima u BiH. »U Bugojnu nam gradonačelnik svjesno ometa dobivanje građevinske dozvole«, dodao je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić.

Čelnici hrvatskih stranaka u BiH upozoravaju na loš položaj hrvatskog naroda

Diskriminacija Hrvata pri zapošljavanju

Diskriminacija Hrvata pri zapošljavanju najviše se događa u Agenciji za državnu službu, gdje dolazi do nepoštovanja dovoljne zastupljenosti Hrvata u državnim institucijama i na taj način se krši Ustav, kazala nam je Bradara

Piše: Arijana Beus

SARAJEVO – Predstavnici hrvatskih stranaka u posljednje vrijeme sve češće upozoravaju na loš položaj Hrvata u BiH. Problem Hrvata osobito je izražen kada je u pitanju zapošljavanje u institucijama Federacije, ali i cijele države. Kako nam je potvrdila izaslanica HDZ-a BiH u Domu naroda Parlamenta Federacije *Lidija Bradara*, više je nego evidentno da je zastupljenost Hrvata jako mala u svim državnim, pa i federalnim institucijama. »Takva je situacija izražena i u Sarajevu, koji je ipak glavni grad Bosne i Hercegovine, što je nedopustivo. Sadašnji Zakon o državnoj službi prilično potpomaže takav način zapošljavanja i mislim da se diskriminacija Hrvata pri zapošljavanju najviše događa upravo u Agenciji za državnu službu, gdje dolazi do nepoštovanja dovoljne zastupljenosti Hrvata u državnim institucijama i na taj način se krši Ustav«, kazala nam je Bradara.

NACIONALNA ZASTUPLJENOST: Izaslanica Bradara napominje kako se takvoj situaciji treba stati u kraj i početi, prije svega, s Televizijom Federacije, gdje se broj zaposlenika jednog naroda označava »cirkom«. »Znači, označava se da je broj zaposlenih Hrvata cirka 13 posto. To na najbolji način govori o položaju hrvatskog naroda u BiH«, kaže zastupnica Bradara.

Prema njezinom mišljenju, ovaj se problem može riješiti izmjenom Zakona o državnoj službi tako da odgovorna osoba koja upošljava ima i odgovornost za cijeli proces, od raspisivanja natječaja pa do upošljavanja, a ne Agencija za državnu službu koja je, kako kaže Bradara, »država u državi«. I predsjednica Federacije *Borjana Krišto* više je puta javno upozorila

Položaj Hrvata riješiti reformom Ustava

Iznimno loš položaj hrvatskog naroda u BiH trebao bi se riješiti reformom Ustava o čemu se posljednjih nekoliko mjeseci vode politički pregovori. Lideri šest hrvatskih političkih stranaka zauzeli su jedinstven stav o tom pitanju te bi pregovori na državnom nivou trebali početi nakon lokalnih izbora u listopadu. Većina hrvatskih stranaka izrazile su spremnost podržati prijedlog, koji je iznio HDZ BiH o državi s četiri federalne jedinice, odnosno tri federalne jedinice plus distrikt Sarajevo, no, bošnjačke stranke teško će pristati na takav prijedlog.

kako, kada su u pitanju Hrvati, postoji diskriminacija u nacionalnoj zastupljenosti u članstvima u upravnim i nadzornim odborima u državnim poduzećima koje kontro-

Šokantan je podatak da je u Službi Parlamenta Federacije i Vlade 112 uposlenih iz reda bošnjačkog naroda, 29 iz reda hrvatskog, zatim 10 Srba i 4 ostalih.

Čelnici hrvatskih stranaka

Zabrinjavajući je podatak da jedino Hrvati u BiH nemaju niti jednog institucijskog tijela gdje mogu samostalno odlučivati. I iz te činjenice jasno se vidi neravnopravnost Hrvata s druga dva konstitutivna naroda.

Srba i 4 ostalih. U Poreznoj upravi radi 828 Bošnjaka, 421 Hrvat, 35 Srba i 12 ostalih, dok je u Financijskoj policiji 38 Bošnjaka, 10 Hrvata i 1 Srbin. Josipovića je osobito istaknula činjenicu da u glavnom uredu federalne Vlade od 13 uposlenih nema evidencije da je osim Bošnjaka netko drugi uposlen. Ona je istaknula da se prema podacima o uposlenima u institucijama može zaključiti kako se na čelu oko 90 posto institucija nalaze čelnici iz reda bošnjačkog naroda.

Naime, zabrinjavajući je podatak da jedino Hrvati u BiH nemaju niti jednog institucijskog tijela, gdje mogu samostalno odlučivati. I iz te činjenice jasno se vidi neravnopravnost Hrvata s druga dva konstitutivna naroda. Zastupnički dom Parlamenta BiH, Narodna skupština RS, Zastupnički dom Federacije i Vlada Federacije mogu donositi pravovaljane odluke bez podrške predstavnika hrvatskog naroda. Član Predsjedništva BiH, kao najviši dužnosnik u vlasti BiH iz reda hrvatskog naroda, može biti izabran bez ijednog glasa hrvatskog naroda.

lira federalna vlada. Predsjednica Federacije je upozorila da su propusti u nacionalnoj neizbalansiranosti očiti, tako da Hrvata u pojedinim poduzećima uopće nema te da, uz sve druge kriterije, prilikom izbora kandidata treba voditi računa i o kriteriju nacionalnosti članova upravnih i nadzornih odbora.

STATISTIKA ZAPOSLENOSTI HRVATA: Zastupnica HDZ-a 1990 u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Slavica Josipović nam je iznijela podatke o tome koliko je zaposlenih Hrvata u institucijama i poduzećima, koja se financiraju iz proračuna. Tako je šokantan podatak da je u Službi Parlamenta Federacije i Vlade 112 uposlenika iz reda bošnjačkog naroda, 29 iz reda hrvatskog, zatim 10 Srba i 4 ostalih. Također, u federalnom je MUP-u od 209 uposlenika – 140 Bošnjaka, 35 Hrvata i 2 Srbina. U Federalnoj upravi policije od 737 uposlenih – 516 je Bošnjaka, 137 Hrvata, 58 Srba i 26 ostalih. Nadalje, u Sudskoj policiji uposleno je 288 Bošnjaka, 130 Hrvata, 60

Krš se ustavni amandmani

Helsinški odbor za ljudska prava nedavno je uradio istraživanje i došao do podatka kako u općinama u BiH nisu provedeni ustavni amandmani o ravnopravnosti pri zapošljavanju na osnovi posljednjeg popisa stanovništva iz 1991. godine. Tako u Sarajevu, Tuzli i Banjoj Luci skoro da nema pripadnika manjinske etničke grupe u upravnim odborima javnih korporacija, ili da su izabrani u tijelima skupština. U Banjoj Luci gotovo nema nikakve šanse da se Bošnjaci i Hrvati zaposle. Političari sve više upozoravaju da se ovdje radi o drugom obliku etničkog čišćenja, jer je, kako kažu, zapošljavanje jedan dio tog mozaika etničkog čišćenja.

Održana Dužionica u Somboru

Zalog mladim generacijama

»Čuvati tradiciju sveta je dužnost, ali obogatiti susret osobnom ljubavlju je temelj da Dužionica živi i dalje!«, rekao je mons. dr. Andrija Kopilović

Tradicionalna manifestacija »Dužionica« u organizaciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora počela je u prošli petak, 1. kolovoza, u Hrvatskom domu predavanjem *Alojzija Stantića* na temu »Žetva-kruv-Dužionica«.

Prva večer je otvorena pjesmom »Nebo u oku« *Cecilije Miler*, koju je recitirala *Emina Firanj*.

Ovogodišnje trodnevno slavlje svečano je otvorio predsjednik Društva *Šima Raič*, koji je svima poželio srdačnu dobrodošlicu te pozdravio nazočne goste. Pjesnici *Katarina Firanj* i *Antun Kovač* svojim su pjesmama napravili divan uvod u zanimljivo predavanje, kao i članica dramske sekcije *Bojana Jozić*, koja je recitirala pjesmu »Kosidba« *Marije Hornjak*. Kratak životopis gosta predavača ukratko je predstavio *Alojzije Firanj*.

ŽETVA-KRUV-DUŽIONICA: U samom uvodu predavanja *Alojzije Stantić* je istaknuo kako je ponosan što je završio salašarsku školu života i što je jedan od posljednjih volara.

Nazočni u Hrvatskom domu uživali su slušajući o žetvi nekada, o kruhu i njegovoj kvaliteti nekada i danas, te o Dužionici, koja je ponos Hrvata Bunjevaca u Bačkoj. Brojne je nazočne interesiralo što je ris, prepelica, ampa, te zašto se zvonilo pred nevrijeme. *Stantića* je bilo zanimljivo slušati dok je govorio o obrednom pijenju vina kod Bunjevaca, te su, oni koji to do

sada nisu znali, naučili što je bukarica, trojanica, argela, kako se pilo vino iz roga.

Nakon predavanja brojnim posjetiteljima u Hrvatskom domu predstavili su se ovogodišnji bandaš i bandašica *Bojan Jozić* i *Irena Budimčević*. Bojan je dugogodišnji član dramske sekcije, a Irena je sedam godina članica folklorne sekcije.

ČVRSTI TEMELJ DUŽIONICE: Lijepu izložbu, koja je krasila Hrvatski dom, priredila je *Katarina Firanj* uz pomoć *Janje Pekanović* i članica dramske sekcije, dok su krunu, kao i nekoliko godina unazad, uradile *Lidija Džinić* i *Janja Pekanović*.

Alojzije Firanj, Marija Šeremešić, Alojzije Stantić i Šima Raič

U subotu u večernjim satima brojni posjetitelji iz Sombora i okolice uživali su u bogatom kulturno-zabavnom programu.

Nazočne je pozdravila *Bojana Jozić*, voditeljica programa. Zahvalivši Bogu na uspješnom radu i dobroj žetvi, voditeljica je pozvala predsjednika Društva Šimu Raiča, koji je govorio o značaju Dužionice za naš narod. I ove večeri predsjednik je pozdravio mnogobrojne goste i poželio im ugodnu večer.

Program je započeo bunjevačkim plesovima iz okolice Sombora u izvedbi folklorne sekcije Društva, a nakon toga publici su se predstavili gosti iz Budrovaca KUU »Naša grana« sletom plesova. Nakon pjesme i igre publika je vidjela članove dramske sekcije društva domaćina, koji su izveli kratak skeč »Na klupčici«.

Ove je večeri *Matija Đanić* prezentirao novi broj lista »Miroljub«. Pjevačka sekcija društva otpjevala je pjesme »Zvoni zvonice« i »Sinoć kad je pao mrak«. Iza toga su djevojčice *Emina Firanj*, *Martina Čeljuska* i *Aneta Firanj* otpjevale dvije pjesme koje su same skladale.

Program je nastavljen drugim sletom plesova u izvedbi gostiju iz Budrovaca, poslije kojih je publika imala prigodu uživati u poeziji *Katarine Firanj*, *Antuna Kovača* i *Marije Hornjak*. Završni dio večeri protekao je u pjesmi i plesu gostiju

iz Budrovaca, te članova folklorne sekcije, a zadovoljna publika je pljeskom i ovacijama pokazala kako je druga večer Dužionice bila iznimno ugodna.

Na samom kraju programa voditeljica je citirala mons. dr. *Andriju Kopilovića*: »Čuvati tradiciju sveta je dužnost, ali obogatiti susret osobnom ljubavlju je temelj da Dužionica živi i dalje!«

SREDIŠNJA PROSLAVA: Središnja proslava Dužionice je održana u nedjelju 3. kolovoza, okupljanjem u Hrvatskom domu odakle su svi pošli do crkve Presvetog Trojstva, gdje je slavljena sveta misa zahvalnica, koju je predvodio preč. *Josip Pekanović*, a suslavili dr. *Marinko Stantić* i novi kapelan *Ignac Brasnyo*.

U svojoj propovijedi preč. *Josip Pekanović* je istaknuo značaj hrane za čovjeka i ukazao na rastući problem gladi u svijetu.

»U trenucima kada se govori o problemu hrane, u trenucima kada zahvaljujemo Bogu za darovanu nam hranu, biblijski tekstovi nas pozivaju da budemo svjedoci Božje brige za čovjeka, Božje brige za svijet. Evanđelje svjedoči o našoj odgovornosti za trenutak u kojem živimo, za prostor u kome djelujemo. Pozvani smo svjedočiti konkretnu brigu za one koji su nam povjereni, za svakog čovjeka, u konačnici za cijelo čovječanstvo.«

Vič. Marinko Stantić, prečasni Josip Pekanović i kapelan Ignac Brasnyo

Sudionici Dužionice u Hrvatskom domu

Preč. Pekanović je zaključio povijest riječima: »Ovdje ne važi deviza – što više budemo varali, više ćemo imati. Ovdje važi deviza – što više budemo dijelili, više ćemo imati.«

Središnju manifestaciju Dužionice u Somboru uveličali su uvaženi gosti: predstavnici Generalnog konzulata RH u Subotici, predsjednik HNV-a *Branko Horvat*,

zastupnik u Skupštini Republike Srbije i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*, predsjednik DZH *Đorđe Čović*, predsjednik somborske podružnice DZH *Josip Zvonko Pekanović*, voditelj Hrvatske matice iseljenika u Vukovaru *Silvije Jergović*, gradonačelnik Sombora *Dušan Jović*, predsjednik SO Sombor *Nemanja*

Mimohod ulicama Sombora

Čestitka gradonačelnika

Poslije svete mise su svi zajedno pošli do gradske vijećnice, gdje su gradonačelniku Dušanu Joviću predali blagoslovljen kruh. Gradonačelnik se zahvalio i obratio riječima:

»U proteklom periodu sam govorio o dvije najveće vrijednosti našega grada; da je Sombor grad zelenila i grad kulture. Treća stvar, ne manje vrijedna od ove dvije, je ovo bogatstvo. Raznoliki smo u etničkom i u svakom drugom smislu, ali je važno da se međusobno poštujemo, uvažavamo i cijenimo jedni druge. Mislim da je, suvremenim rječnikom kazano, najveći brend Sombora to što se međusobno uvažavamo, volimo i cijenimo. Čestitam vam na ovom velikom prazniku i veliko mi je zadovoljstvo i čast što sam danas s vama.«

Gradonačelniku se srdačno zahvalio predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič:

»Gospodine gradonačelniče, u ime HKUD 'Vladimir Nazor', u ime naših gostiju i u ime bandaša i bandašice, najiskrenije Vam zahvaljujem na prijemu. Neka ovaj kruh bude simbol našeg zajedništva i našeg rada u ovome gradu; da ga izgrađujemo, unapređujemo, da mladi imaju posla i da svi skupa dobro živimo.«

Delić, predstavnici Crkve preč. *Josip Pekanović*, *Marinko Stantić* i *Ignac Brasnyo*, predstavnici hrvatskih kulturno-umjetničkih udruga iz – Subotice, Lemeša, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Vajske, Sonte, Bača, Osijeka, Budrovaca, predstavnici udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora te bandaš i bandašica iz Lemeša.

Predsjednik Šima Raič je pozdravio goste i poželio dobrodošlicu te između ostalog naglasio:

»Kao što smo vidjeli, naši su mladi pred oltar prinosili plodove naših polja: svježanj pokošenog žita, pšenicu, kruh od novog žita i domaće vino. Ta duga tradicija je

simbol žetvenog slavlja, čime se ovaj narod od davnina ponosio, a ponosi se i danas. Ovo je sedamdeset i četvrta Dužionica koju organizira naše Društvo. Mi, članovi Društva, ponosimo se ovom relativno dugom tradicijom i nastojimo postojeću tradiciju i simbol žetvenog slavlja predati kao zalag mladim generacijama.«

Bandaš i bandašica su nazdravili svima nazočnima u Hrvatskom domu, a tradicionalno slavlje »Dužionica« u Somboru se nastavilo uz svečani ručak i glazbu tamburaškog sastava »Đuvegije«.

Zlatko Gorjanac

Slavko Parać, zamjenik predsjednika Skupštine Grada Subotice

Skrbit ćemo o pravima svih građana

*Etničke stranke i koalicije više nisu jedini legitimni predstavnici nacionalnih zajednica pod čijim imenima nastupaju na političkoj sceni * Osobno ću se zalagati da Demokratska stranka participira u predstojećim izborima za HNV*

Razgovor vodio: Zvonimir Perušić

Nedavno izabrani zamjenik predsjednika Skupštine Grada Subotice Slavko Parać dobro je poznata i prepoznatljiva osoba u ovom gradu. Odavno je u politici i javnosti, praktički od najranije mladosti. Počeo je u tadašnjoj omladinskoj organizaciji Palića, pa po toj omladinskoj liniji napredovao preko Subotice i Vojvodine do – predsjedništva tadašnjeg Saveza socijalističke omladine Jugoslavije.

Od uvođenja višestranačja neprekidno je aktivan, što kroz udruge građana, što kroz izravno političko djelovanje. Od 2005. godine član je Demokratske stranke.

HR: Koje su točno ovlasti zamjenika predsjednika Skupštine Grada Subotice?

Zamjenik predsjednika Skupštine Grada zamjenjuje predsjednika u slučaju njegove odsutnosti ili spriječenosti da obnaša svoju dužnost, a može imati zaduženja i na osnovi posebnih ovlasti. Točnije, stara se skupa s predsjednikom o pripremi, zakazivanju i vođenju sjednica Skupštine, kao i brojnih skupštinskih vijeća, povjerenstava, eventualnih ad hoc anketnih odbora i drugih radnih tijela. Kako je sadašnji predsjednik, gospodin Jenő Maglai, odlučio volonterski obnašati svoju dužnost, te da namjesto dva, sada postoji jedan zamjenik predsjednika Skupštine Grada, bit će za njega više posla nego prije.

HR: Bilo je prilično tenzija uoči izbora i neposredno nakon njih, sve do formiranja Vlade Republike Srbije i konstituiranja Skupštine Grada. Kako ćete funkcionirati sa svojim prvim suradnikom, predsjednikom Skupštine Grada Jenőom Maglaijem?

Očekujem da će nakon sklapanja koalicijskog sporazuma s Mađarskom koalicijom, kojem su prethodile tenzije koje spominjete, vremenom one splasnuti, te da će namjesto iznudaivačkih, prevladati suradnički odnosi među dvjema najvećim koalicijama. Savez vojvođanskih Mađara maksimalno je iskoristio pregovarački potencijal koji je stekao svojom pozicijom u Skupštini Srbije, a koju crpi iz četiri narodna zastupnika bez kojih nema skupštinske većine i demokratske pro-europske vlasti u Srbiji. S gospodinom Maglaijem od ranije imam korektne osobne odnose. Dogovorili smo se o načinu naše suradnje u kojoj smo dužni ponašati se odgovorno i profesionalno, pa očekujem da će naša suradnja biti i ubuduće dobra.

HR: Koaliciji Za europsku Suboticu, nakon pristupanja vijećnika Bunjevačke stranke Vojvodine, nedostajao je jedan vijećnik za apsolutnu većinu u Skupštini. Međutim, umjesto jednog, koalicija Za europsku Suboticu dobila je za partnera 21 vijećnika Mađarske koalicije. Kako Vi gledate na to?

Koalicija za europsku Suboticu je mogla imati skupštinsku većinu i više od jednog vijećnika koji je nedostajao, ali je svakako željela suradnju prvo ponuditi Mađarskoj koaliciji, s kojom ima pozitivna iskustva u upravljanju gradom, naravno na novim osnovama, uvažavajući volju građana iskazanu na proteklim izborima. Takva namjera je ostvarena djelomično, prije svega zbog spomenutog pregovaračkog potencijala Mađarske koalicije. U svakom slučaju, s 54 vijećnika skupštinska je većina stabilna i, uz pretpostavku minimuma međusobnog povjerenja, postoje svi preduvjeti za realizaciju programa za koje smo dobili podršku velike većine građana. To su u dolazećem razdoblju, prije svega, proeuropski razvojni programi grada, koji će donijeti nova radna mjesta i pristojniji život našim sugrađanima uz očuvanje tradicionalno tolerantnih međunacionalnih odnosa.

HR: Svakako je bolje da gradom upravlja što šira koalicija, odnosno predstavnici što većeg broja građana. Međutim, iz vlasti lokalne samouprave izostali su predstavnici Srpske koalicije. Koliko će to, i hoće li uopće, otežavati rad Skupštine, te vjerodostojnost i legitimnost njenih odluka?

Etničke stranke i koalicije više nisu jedini legitimni predstavnici nacionalnih zajednica pod čijim imenima nastupaju na političkoj sceni. Na proteklim izborima građani su im to jasno poručili. Koalicija Za europsku Suboticu, koja je građanski orijentirana, također ima legitimitet predstavljanja svih nacionalnih zajednica, koje u području našeg grada žive, jer je takvo povjerenje dobila na izborima. Građani su dali jasnu poruku da ne žele razgrađivanje Subotice po etničkim šavovima, da ne žele podjele na tri etnička sela i po koji zaseok. Naprotiv, oni žele temeljne promjene u sadržaju vršenja vlasti, koja će skrbiti za sve građane i pripadnike svih nacionalnih zajednica, a ne samo jedne. Ako su iz lokalne vlasti izostali predstavnici Srpske liste, nisu izostali i pripadnici srpske nacionalne zajednice. Smanjenje interesa za etničke stranke je prirodan proces, koji je otpočet prestankom ratnih sukoba, smanjenjem međunacionalnih tenzija, diskriminacije građana u manjinskom položaju, kao i normalizacijom međudržavnih odnosa

nekada zaraćenih strana i to nije rezultat trenutačno lošijeg vodstva ili kampanje ovih stranaka, već neminovan proces, koji ide prema modernim demokratskim odnosima, koji ne poznaju političko organiziranje na dominantno etničkim principima. Koalicija Za europsku Suboticu želi u idućem razdoblju ravnopravno skrbiti o pravima i potrebama svih nacionalnih zajednica, ali i o potrebama svih građana koji očekuju da mogu raditi i pristojno živjeti od svog rada. Mi smo pokrenuli inicijativu da se iz Ministarstva za upravu i lokalnu samoupravu, tumačenjem Zakona

ti da se vijećnici usredotoče na točke dnevnog reda i može li se očekivati da lokalni parlament bude efikasniji?

Kako su se promovirali, tako su na izborima i prošli. Oni su samo pridonosili dramatičnosti sjednica i nepredvidljivih zapleta. Nisu prepoznati kao seriozni politički akteri, s idejama koje bi vodile napretku lokalne zajednice. Tih pojedinaca danas više nema među vijećnicima i vjerujem da je to dobar nauk za one koji bi željeli ići njihovim putem sveopćeg blaćenja svega i svakoga, osim sebe samih. Zadaća oporbe je kritika vlasti i

Vijesti o tome su kontradiktorne, ali ako su točne, ja mogu razumjeti postupke tih direktora. Ako je bilo zahtjeva za bjanko ostavkama direktora javnih poduzeća, to osobno doživljavam kao bahatu demonstraciju moći stranačkih vodećih nomenklatura u cilju stvaranja svojih feuda. Postoje demokratske procedure za imenovanje i razrješenje direktora, kao i svih drugih izabranih i imenovanih lica, te ne vidim ozbiljan razlog za to, osim želje pojedinaca da budu gospodari svojih podanika i tuđih sudbina. Zakonom je predviđena mogućnost da vijećnici daju bjanko

o lokalnoj samoupravi, omogućiti da predstavnici svih izbornih lista budu zastupljeni u skupštinskom dijelu vlasti, tj. da se omogućiti izbor još dva dopredsjednika Skupštine Grada, za predstavnike Bunjevačke stranke Vojvodine i Srpske liste.

Kada je riječ o izvršnoj vlasti, mi ne možemo surađivati sa Srpskom radikalnom strankom, niti oni s nama, zbog nepremostivih programskih i ideoloških razlika. Ja djelovanje oporbe ne doživljavam kao otežavanje rada Skupštine, a odluke Skupštine će u svakom slučaju biti vjerodostojne i legitime i bez glasova Srpske liste.

HR: U proteklom mandatu Skupštine sjednice su vrlo često bile promocija pojedinaca. Ponekad su podsjećale i na srbijansku skupštinu, u lošem smislu, a jedna je bila i poprište fizičkog obračuna dvojice vijećnika. Što ćete uradi-

njenih odluka, koje nisu u suglasju s njenim programom, kao i upućivanje kvalitetnijih prijedloga od onih koje nudi vlast, ali na konstruktivan način, koji može voditi kvalitetnijim odlukama Skupštine. Takva oporba može očekivati potporu svojih i eventualno novih birača. Na njima je odluka kako će djelovati. Neproduktivnu opstrukciju, nepristojno ponašanje, vrijeđanje i govor mržnje sprječavat ćemo i sankcionirati striktnom primjenom poslovnika, ali i njegovim izmjenama, ako se ukaže potreba.

HR: U javnosti se nepotvrđena vijest da su dvojica direktora javnih komunalnih poduzeća podnijela neopozivu ostavku, jer nisu htjeli potpisati bjanko ostavku, koju im je ponudila stranka čiji su članovi. Jesu li vijećnici Skupštine Grada zapravo samo stranačka glasačka mašinerija?

ostavke strankama na čijim listama su izabrani, opet zbog nekih lokalnih specijaliteta na političkoj sceni Srbije, a to je da bi se spriječila trgovina mandatima. S druge strane, to u strankama s nedovoljno razvijenim unutarnjim demokratskim odnosima, dovodi do mogućnosti pretvaranja vijećnika u stranačku glasačku mašineriju, dakle do devijacije osnovne ideje, što je svakako loše.

HR: Član ste Demokratske stranke, pripadnik hrvatske zajednice. Kako, s pozicije na kojoj ste sada, možete pomoći hrvatskoj zajednici u njenom razvoju i konkretnim aktivnostima?

Kao i svi građani, pripadnici hrvatske nacionalne zajednice, zainteresiran sam za stvaranje boljih uvjeta za funkcioniranje institucija koje njeguju i razvijaju identitet Hrvata na ovim prostorima. To ne može biti ekskluzivitet pripadni-

ka političkih stranaka s hrvatskim predznakom. Prije svega, pomagao sam koliko sam mogao i koliko mi se dopustilo razvitku kulturnih, obrazovnih, informativnih, vjerskih institucija Hrvata u nas, kao i njihovih manifestacija, ali i za legitimitet Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao krovne institucije svih Hrvata koji žive na ovim prosto-

češće u drugom planu. Kao član Demokratske stranke, zainteresiran sam i za ravnopravno stvaranje uvjeta u cilju zadovoljavanja prava i potreba za očuvanje nacionalnog identiteta pripadnika svih nacionalnih zajednica i njihov skladan zajednički život na ovim prostorima jednih s drugima, a ne samo jednih pokraj drugih.

rima, bez obzira na njihovu političku pripadnost ili suzdržanost u odnosu na političko organiziranje. Tu vidim neiskorištene potencijale za šire otvaranje ovih institucija i organizacija prema svim pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice. Kao pripadnik Demokratske stranke, imam mogućnost sagledavanja i utjecaja na veći dijapazon društvenih procesa, nego što su zaštita ljudskih i manjinskih prava. Za ubrzan ekonomski razvoj, za mogućnost da se lakše dođe do posla, egzistencije i boljeg života. Ako nema osnovnih egzistencijalnih uvjeta za život, uživanje širokih duhovnih potreba je naj-

HR: Postoji li, unutar Demokratske stranke, službena politika prema nacionalnim manjinama?

Temeljni programski principi Demokratske stranke su sloboda, pravda, jednakost, solidarnost i tolerancija. Afirmacija ljudskih i manjinskih prava prožimaju cijeli programski dokument Demokratske stranke. Važnije od slova na papiru je svakako prepoznatljiva politička praksa Demokratske stranke kojom se takva politika afirmacije ljudskih i manjinskih prava potvrđuje svakidašnje. Dovoljno govori i šaroliki nacionalni sastav vijećnika, zastu-

pnika u skupštinama Autonomne Pokrajine Vojvodine i Republike Srbije, kao i kadrovska rješenja u tijelima izvršne vlasti na svim razinama, što govori o mogućnosti afirmacije pripadnika svih nacionalnih zajednica unutar stranke, ali i o konzistentnosti politike prema nacionalnim manjinama.

HR: Jeste li zainteresirani za izbore za HNV?

Hrvatsko, ali i sva druga nacionalna vijeća, najvažnije su krovne institucije građana u manjinskom položaju. Kao pripadnik hrvatske nacionalne zajednice, svakako sam zainteresiran za reprezentativnost budućeg Hrvatskog nacionalnog vijeća, tako da ono ima najširi obuhvat pripadnika zajednice. Demokratska stranka je također zainteresirana da sva nacionalna vijeća imaju tako širok reprezentativni karakter. Nije dobro da nacionalna vijeća, kao što je u nekima trenutačni slučaj, budu produžena ruka samo etničkih političkih stranaka, jer tako gube osnovni smisao svoga postojanja kao krovne institucije svih pripadnika nacionalnih zajednica. Osobno ću se zalagati, a uvjeren sam da će to biti i opredjeljenje Demokratske stranke, da DS participira u predstojećim izbornim aktivnostima za nacionalna vijeća, pa i za hrvatsko, koje kasne, ako se ne varam već više od dvije godine.

HR: Koji su prioriteti vodstva lokalne samouprave?

Kako sam već spomenuo, to su svakako projekti koje će omogućiti ubrzani ekonomski oporavak i razvitak grada, a što će omogućiti upošljavanje i bolju egzistenciju naših sugrađana. Prvo je neophodno stvoriti uvjete da potencijalni investitori mogu doći u naš grad, što znači osigurati građevinsko zemljište za industrijski park, koje grad trenutačno nema. Potom ga je potrebno opremiti komunalno-energetskom infrastrukturom, a onda pod povoljnim uvjetima ponuditi potencijalnim investitorima. Osnovni problem nedostatka građevinskog zemljišta namjeravamo riješiti kupovinom vojnih objekata i zemljišta na potezu prema Paliću, gdje ima preko 140 hektara zemljišta, a uz 37 hektara državnog zemljišta s druge strane Paličkog puta, grad bi raspolagao s oko 180 hektara zemljišta za industrijski park na toj lokaciji, što je za duže razdoblje sasvim dovoljno.

Infrastrukturno opremanje bi se radilo fazno, kako bi u što kraćem roku dio građevinskog zemljišta bio u funkciji. Ovaj projekt će u prvom razdoblju angažirati veliku građevinsku operativu, a potom će s prvim investitorima početi veće upošljavanje i u drugim gospodarskim područjima. Nakon realizacije prve faze projekta na 21 hektaru, očekuje se otvaranje oko 2000 radnih mjesta. Naravno, vodit će se briga da uslužne i proizvodne djelatnosti po sadržaju budu prilagođene lokaciji, što podrazumijeva čiste nove tehnologije.

Turizam je također veliki razvojni potencijal. Realizacijom master plana Palića, pruža se mogućnost otvaranja 1000 radnih mjesta direktno i još toliko u pratećim uslužnim djelatnostima. Naravno, u prioritetima su i završetak Y kraka, završetak bazena, izgradnja lokalnih cesta, nastavak komunalnog uređenja cijelog gradskog područja sa svim prigradskim naseljima, završetak započetih investicija, reorganizacija gradske administracije u suvremen, efikasan i decentraliziran servis građana, kao i svestrani razvoj društvenih djelatnosti i afirmacija duhovnih vrijednosti i renomea, uvažavajući multietničnost grada i očuvanje međunacionalne tolerancije.

HR: Koje velike projekte u gradu možemo očekivati u iduće dvije godine?

U dvije godine se teško mogu realizirati novi veliki projekti. Mogu se dovršiti započeti i pripremljeni, ali i započeti i do neke faze realizirati novi veliki projekti o kojima sam već govorio. Osim otpočinjavanja spomenutih velikih projekata, vjerujem da možemo očekivati Y krak, završetak bazena u Dudovoj šumi, plinifikaciju svih mjesnih zajednica, novi pročistač otpadnih voda kao preduvjet za gradnju kanalizacijskih kolektora i sekundarne kanalizacijske mreže, sanaciju i rekultivaciju gradskog deponija i uspostavljanje regionalnog sustava za upravljanje otpadom, nove lokalne ceste, završetak prve faze izgradnje Narodnog kazališta, revitalizaciju objekata u oblasti društvenih djelatnosti, sporta, gradski kulturni centar, obnovljene i nove objekte dječjih predškolskih ustanova, nove stanove za mlade i još mnogo malih, ali za naše građane dragocjenih projekata koji će im život u Subotici učiniti lakšim, ljepšim i komfornijim. ■

Antun Kuntić i Jelena Gabrić, bandaš i bandašica subotičke Dužijance 2008.

Predvoditelji žetvenih svečanosti

*Ovogodišnji bandaš i bandašica su iz župe Marije Majke Crkve iz Aleksandrova **
Osim izuzetne časti oni imaju i dužnosti i obveze, koje obavljaju u žetvenim svečanostima

Dužijanca je izričaj vjere i kulture. Ona je svojevrsan spoj molitve i zahvale, običaja i kulturnih vrijednosti, a samim tim i poruka. Rođena u duši čovjeka ratara, koji je radnik – uperena pogleda u nebo, rađa velikom zahvalnošću za dar svagdašnjega kruha. Znajući cijeniti taj mukom zarađeni kruh, on zna i slaviti, te dati oduška duši u radosti završetka žetve. Ova potreba naših ratara, Hrvata Bunjevaca urodila je značajnom vjerskom i kulturnom manifestacijom, koja postaje prepoznatljiv sadržaj kulture našega grada. Bandaš i bandašica su središnji likovi subotičke Dužijance.

KROZ POVIJEST: U obitelji koja nije imala veliku površinu pod pšenicom odrasli članovi bi sami obavili žetvu, sami bi uradili ris. Ako bi gazda imao veću površinu posijane pšenice, za žetvu bi tražio risare, tj. žeteoce. Sezonski poljodjelski radnici nazivali su se risari. U kasno proljeće kod subotičke Gradske kuće okupljali su se paori i tu bi obavljali prodaju svojih i kupovinu tuđih proizvoda, te uspostavljali kontakte i dogovore. Gazda bi se nagodio

s čovjekom, koji može biti dobar bandaš i risar. S njime bi se dogovorio o svemu što bi trebalo utvrditi prije žetve. Prema površini pod pšenicom koju je trebalo pokositi, dogovorili su koliko će biti potrebno risara i koliko će risari imati pšenice, što će im biti plaća. Taj vodeći risar bio je bandaš. On je birao ostale risare za tu skupinu. Bandaš je, dakle, bio vođa skupine i odgovoran za posao. S njime se gazda o svemu dogovarao. Najčešće su to bile ustaljene skupine risara, koji su više godina skupa radili ris. Svaki bi risar pogodio sakupljačicu, risarušu, djevojku ili mladu ženu, koja bi skupljala iza njega pokošenu pšenicu. Rukom je rukovetala i polagala u snoplje. I bandaš je imao svoju risarušu.

Sav posao se obavljao ručno i zato je žetva trajala i po nekoliko tjedana. To je bio težak posao, osobito zbog ljetne žege i samo su najjači mogli biti risari i risaruše.

DUŽNOSTI: Osim izuzetne časti kojom su počašćeni, mladić i djevojka koji su izabrani za predvoditelje žetvenih svečanosti imaju i dužnosti i obveze, koje trebaju izvršiti.

Od njih se očekuje da se uključe u misna slavlja na dužijancama u okolnim mjestima, te trebaju okupiti mlade, koji će im pomoći isplesti vijence od novoga žita. Uoči središnje proslave Dužijance na gradskom trgu bit će predstavljani građanima. Nazočni su svečanoj večernjoj službi uoči Dužijance, koja se održava u katedrali, skupa sa svojim roditeljima, braćom i sestrama. Istu večer predstavljaju i krunu Dužijance. Na sam dan proslave Dužijance sudjeluju na svečanoj svetoj misi, kad zauzimaju mjesta u neposrednoj blizini oltara, čitaju liturgijska čitanja, dok u darovnom ophodu donose na oltar krunu Dužijance. Na gradskom trgu predaju gradonačelniku novi kruh, a s okolnim bandašima i bandašicama, kao i s malim bandašem i malom bandašicom, sudjeluju na svečanom zajedničkom ručku. U predvečerje nose vijenac od žita na grob osnivača Dužijance – Blaška Rajića. Navečer su bandašica i bandaš domaćini Bandašicinog kola, gdje pozdravljaju biskupa-gosta i mlade, te sami otvaraju kolo.

Otkada je uvedena zajednička Dužijanca bandaš i bandašica sudjeluju na svečanoj svetoj misi na Bunaričkom proštenju.

OVOGODIŠNJI BANDAŠ I BANDAŠICA: Predvoditeljski par ovogodišnje Dužijance u Subotici su bandašica Jelena Gabrić i bandaš Antun Kuntić. Oboje su iz župe Marije Majke

Jelena Gabrić

Crkve iz Aleksandrova. Kako to redovito biva, bandašicu je predložio katedralni župnik Stjepan Beretić. Jelena i cijela njezina obitelj radosno su prihvatili župnikov prijedlog, te je ona odgovorno pristupila svim obvezama, koje sa sobom nosi proslava Dužijance. I Antunu je velika čast biti bandaš. Njega su izabrali čuvari Božjega groba – skupina momaka, koji uvijek između sebe biraju onoga koji će ih predstavljati.

Ovogodišnji bandaš ima dvadeset i jednu godinu, a već četiri godine čuva Božji grob. Završio je zanat, automehaničar je. Kako kaže, bavi se poslom svoje struke, ali uz to i poljodjelstvom. Bandašica ima devetnaest godina i ovoga je ljeta završila srednju školu. Na jesen je čeka velika obveza, budući da se upisala na Prirodno-matematički fakultet u Novom Sadu, smjer opća kemija.

Od svojih aktivnosti Jelena ističe rad u svojoj župi, gdje redovito čita na svetoj misi i pjeva u župskom zboru, a također pjeva u zboru Collegium Musicum Catholicum. Antun posljednjih pet godina igra u folklornom odjelu HKC »Bunjevačko kolo«.

M. Tucakov

Antun Kuntić

Kamp tolerancije mladih podunavskih regija i gradova u Bačkoj Topoli

Zajedno u različitosti

Kamp je okupio 160 djevojaka i mladića, iz svih zemalja i regija kroz koje Dunav, kao simbol ujedinjene Europe, protječe na putu od Njemačke do Crnog mora

Proteklih dana, po drugi put je, za mlade organiziran Kamp tolerancije u Bačkoj Topoli. Kamp je okupio 160 djevojaka i mladića iz svih zemalja i regija kroz koje Dunav, kao simbol ujedinjene Europe, protječe na putu od Njemačke do Crnog mora. Mladi, u dobi od 17 do 25 godina, tijekom šest dana boravka u kampu učili su, kroz rad i zabavu, što je to tolerancija.

Slogan kampa je »Zajedno u različitosti«, a održava se u organizaciji Izvršnog vijeća i Skupštine Vojvodine i Dunavskog biroa iz Ulma. Rad s mladima u Kampu tolerancije namjerava se nastaviti u Bačkoj Topoli i sljedećih godina, a kako bi se on unaprijedio, u središtu grada je postavljen kamen temeljac za budući Euroregionalni centar za toleranciju, koji bi na najbolji mogući način trebao predstavljati Srbiju, Vojvodinu i Bačku Topolu.

PUZZLE: Tvorac ideje o obrazovanju mladih o toleranciji kroz aktivnosti u kampu, je predsjednik Skupštine Vojvodine *Sándor Egeresi*. On je istaknuo kako je Bačka Topola srce Vojvodine, kako Vojvodina Europi može ponuditi svoju šarolikost u smislu multietničnosti i višeznačnosti, a od Europe preuzeti sve one vrijednosti koje bi učinile da Vojvodina i Srbija budu bliže Europskoj Uniji.

Sudionici kampa, osim druženja, bavljenja sportom i večernjih koncerata, svakodnevno su nazočili predavanjima o regionalnom povezivanju i europskim integracijama, pod nazivom »Puzzle«. Tijekom predavanja, gradove i zemlje iz kojih dolaze predstavili su mladi iz Austrije, Njemačke, Bugarske, Rumunjske, Nizozemske, Estonije, Slovačke, Srbije, Hrvatske i Mađarske. Cilj »Puzzle« igre bilo je stvaranje cjelovite slike mladih o kulturološkim različitostima u svom okruženju. Među predavačima, osim sudionika kampa, našli su se i zastupnici

Na predavanju

u Europskom parlamentu *Doris Pack*, voditelj Dunavskog biroa iz Ulma, *Peter Langer* kao i pokrajinski tajnik za privatizaciju *István Pásztor*.

KREATIVNE RADIONICE: Poslijepodnevni sati bili su namijenjeni za kreativne radionice, koje su imale simbolični naziv »I ti si drukčiji – ni ti nisi drukčiji«.

Iz kreativnih radionica

Bilo je vremena i za sport

ji«. Radionice su vodili profesori likovne umjetnosti, a tema su bile maske i kostimi, koji su kao dio kulture i tradicije, prisutni u svim zemljama regije. Tako su mladi, podijeljeni u šest skupina, vrijedno izrađivali maske i odjevne predmete od materijala, kao što su vuna, kudolja, papir i najlon. Svoje kreacije prikazali su Topolčanima i svim ostalim nazočnim gledateljima na završnoj svečanosti u središtu grada. Performans se sastojao od plesnog dijela, modne revije, prikaza rada u kampu kroz fotografije na video-bimu, te zajedničke pjesme uz zvuke zvona.

A kako su mladi bili smješteni u Poljoprivrednoj školi u Bačkoj Topoli, koja se nalazi u blizini Zobnatičkog jezera, slobodno vrijeme koristili su za plivanje, vožnju kanuom, igranje nogometa i odbojke na pijesku, te druge sportske aktivnosti, koje su pridobile njihovu boljem upoznavanju.

O vrijednosti održavanja kampa govori i činjenica da su među sudionicima Kampa tolerancije bili, i ove godine podjednako zastupljeni, mladi hrvatske i srpske nacionalnosti iz Republike Hrvatske. Desetak gimnazijalaca iz Vukovara boravilo je u Kampu, a ponajviše ih se dojmila ljubaznost i prihvatanje od strane vršnjaka iz Srbije. »Prvog dana smo bili nesigurni oko upoznavanja i kako će nas ovdje prihvatiti, ali smo doista oduševljeni aktivnostima kroz koje puno učimo o poštovanju različitosti. Najviše se družimo s mladima iz Srbije, jer ne postoje jezične barijere, ali i engleski svi prilično dobro govore, što nam omogućuje da se svi međusobno družimo«, rekla je *Milica Šarčević*, učenica vukovarske Gimnazije.

Večeri su bile ispunjene nastupima pop i rock pjevača, glazbenih sastava, plesnih skupina, među kojima je bio i nastup poznatog hrvatskog glazbenika *Jure Stublića* i grupe Film.

Marija Matković

8. kolovoza 2008.

Branko Horvat, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća

Problema ima, ali se rješavaju

Pokrajina je, na naše inzistiranje, »preko reda« uplatila novac na račun i tako se sad projekt može odvijati bez problema

Na sastanku Organizacijskog odbora projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač, održanog 19. srpnja u Baču, iznesene su kritike na račun vodstva HNV-a i izražena zabrinutost glede daljnje realizacije započetih projekata od

dovoljnoj mjeri ovaj projekt izuzetno važan za šokačke Hrvate u Bačkoj. Konkretno, da HNV nije isplatio račune za troškove autobusnog prijevoza u sklopu manifestacije?

Kad su programi u pitanju i kad je financiranje u pitanju uvijek ima problema jer nam je novac kronično problematičan, ili ga nema dovoljno ili nije na vrijeme stigao. Mi smo se u načelu dogovorili, već u startu, da ćemo gledati što bezbolnije ispratiti taj projekt jer smo znali da je projekt prošao na pokrajinskoj razini i da ćemo od strane Pokrajine imati financiranje ovog izuzetno važnog projekta. S obzirom da se iskomplikovala politička situacija kod nas zbog izbora i zbog smjene vlasti, kasnila je donacija od Pokrajine koja treba pokriti troškove ove manifestacije. U međuvremenu smo pokušali rješavati probleme i jedan dio smo riješili u hodu, ali je jedan dio ostao, koji nije bio sporan, i inače se takve stvari događaju. U međuvremenu je situacija razriješena, Pokrajina je na naše inzistiranje, »preko reda« uplatila novac na račun i tako se sad projekt može odvijati bez problema. Znam da je to problem, svi se mi susrećemo s takvom problematikom, ali, Bože moj, na kraju krajeva i to je život.

Organizatori tvrde kako su postojala i druga sredstva iz kojih su se mogli pokriti troškovi autobusnog prijevoza, konkretno sredstva Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske.

Ne, to je sve namjenski potrošeno. Svaki dinar je namjenski potrošen na taj projekt, jer nisu tu samo autobusi bilo je tu i drugih troškova. Na uvid se može staviti svaki dinar priljeva i svaki dinar odljeva, pa tako mislim da to neće biti problem. Ne želim niti itko može skriti namjenski dobiven novac. Novac će biti iskorišten na bazi programa projekta ove manifestacije i mislim da su izlišne sve takve insinuacije.

Jesu li izmireni troškovi i kako se dalje odvijaju projekt?

Svi troškovi i računi koji su bili ispostavljeni – uplaćeni su. Istog dana je bilo plaćeno i ovog momenta kad razgovaramo svaki dinar je uplaćen tamo gdje je trebao biti. S jedne strane, gledamo da novac koji se namjenski dobije, da se namjenski i troši. Ne želimo prelijevati novac jer će doći od zabune ili nerazumijevanja.

Novac je »sjeo«, svi troškovi koji su napravljeni su isplaćeni. Idemo dalje. Projekt je prošao ne u onom iznosu kako smo mi predložili i uradili projekt, ali je značajan iznos osiguran od Pokrajine i moći će se financirati kompletan projekt. Mislim da će dalje sve ići bez trzavica jer je novac na raspolaganju. Čim je svaka kockica na svom mjestu i mozaik je funkcionalan i prepoznatljiv. Glavno težište će dalje biti na realizaciji i svi tu moramo biti maksimalno u suradnji.

Pokrenuta je inicijativa za kupovinu nekretnine za potrebe HNV-a?

Stekli su se uvjeti da možemo razmišljati o osiguranju trajnog rješenja smještaja Hrvatskog nacionalnog vijeća i nekih hrvatskih institucija. Razmišljali smo da to bude i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ«, koja nema svoje prostore. Naravno, to u nekoj budućnosti, za godinu ili dvije. To je ideja o kojoj treba ozbiljno razmisliti i razgovarati. To treba uraditi kako bi Vijeće bilo prepoznatljivo i obilježje zajednice. Vidjet ćemo što će reći vijećnici. To je ideja koja se sada tek uvodi u proceduru.

U kojoj je fazi formiranje Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata?

Zavod je konstituiran, sve formalno-pravne radnje su urađene. Prošloga se tjedna čekao PIB i čim se to završi moći će startati punom parom. Za desetak dana očekujemo, odnosno do 15. kolovoza, da će formalno biti zaokružen profil Zavoda.

Koliko zaposlenika se predviđa?

U načelu on će morati imati više zaposlenika, ali hoće li to biti za godinu ili dvije, to je stvar i samih ljudi u Zavodu i programa koji će se realizirati preko Zavoda. On mora zaživjeti i napraviti svoj program.

Na čemu HNV trenutačno radi?

Nama predstoji ono najvažnije, krenut ćemo ozbiljnim koracima u realiziranje programa otvaranja Hrvatskog školskog centra. Razgovori su već počeli, a tu će morati biti više subjekata jer je to projekt koji zahtijeva puno aktivnosti. Sljedeći program kojeg smo načeli je radijsko i TV informiranje i to ćemo nastaviti. Imali smo razgovore s RTV Vojvodina i nastavljamo s time i moramo to pitanje dovesti na za nas zadovoljavajuću razinu. To su dva projekta s kojima idemo dalje, a usput se rješavaju problemi od interesa za hrvatsku zajednicu.

TV program na hrvatskom jeziku na RTV Vojvodina opet se sveo samo na dva sata mjesečno?

Išli smo sa zahtjevom da se približimo »starijim« manjinskim zajednicama koje imaju značajan prostor. Ali, to se ne može za kratko vrijeme, već za godinu ili dvije. Moramo doći na neku razinu i u startu smo rekli kako bez jednog sata ne možemo biti zadovoljni. Povratak na dva sata tjedno je zbog problematike koju smo imali u prošlosti. Nismo do kraja dobili konkretne odgovore što se dogodilo, ali mislim da će se situacija odvijati u pozitivnom pravcu.

J. Dulić

strane kulturnih udruga iz Podunavlja kao i same manifestacije. Podsjetimo, udruge kulture iz Podunavlja i Sombora, zajedničkim projektom »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« većim dijelom ove godine obilježavaju 320. obljetnicu doseljavanja Šokaca iz Soli u Bač. Generalnoga pokroviteljstva prihvatilo se Hrvatsko nacionalno vijeće, a medijski pokrovitelj je NIU »Hrvatska riječ«. Na sastanku je istaknut, osim zamjerke dužnosnicima HNV-a što ne prisustvuju manifestacijama, i problem financiranja troškova manifestacije.

U povodu iznesenih kritika i aktualnih tema razgovarali smo s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća Brankom Horvatom.

Na posljednjem sastanku Organizacijskog odbora projekta obilježavanja 320. obljetnice doseljavanja Šokaca u Bačku iznesene su kritike na račun HNV-a da ne prati u

Zanimljiva građa iz privatne arhive Ljudevita Vujkovića Lamića

Mala povijest gradske Dužijance

Stotine fotografija, novinskih članaka, ali i plakata priređenih za tu prigodu, čuvaju sjećanje na četiri desetljeća subotičkih žetvenih svečanosti

Privatni arhiv Ljudevita Vujkovića Lamića iz Subotice, poznatijeg i kao Moco, čuva mnoga »blaga«. Stoga mu se, nerijetko, zaljubljenici u neka prošla vremena obraćaju za pomoć. Među mnoštvom kutija, fascikli, ali i još uvijek neraspoređene građe u ormarima i na policama njegova doma, nalazi se i popularno rečeno »folder« u kojem je pohranjen materijal vezan za povijest proslave subotičke gradske Dužijance, od 1968. do današnjih dana. Osim mnoštva fotografija, u »folderu« možete naići na novinske članke o ovoj žetvenoj svečanosti, promidžbeni materijal (plakate i bedževe), ali i neke istinske raritete poput zapisnika sa sastanka Organizacijskog odbora, nacrtu bine za proslavu iz 1991., te idejnih rješenja s natječaja za plakat Dužijance.

»Veliki dio ove dokumentacije, ali i samu sakupljačku strast naslijedio sam od svojega oca Ljudevita, koji je bio jedan od osnivača 'Dužijance' i HKUD-a 'Bunjevačko kolo'. Bio sam skoro na svakoj proslavi Dužijance u proteklih 40 godina, a od 1969. i sam fotografiram ove proslave za svoju arhivu. Imam na stotine foto-filmova i fotografija koje sam sam sačinio, a tu su i fotografije koje sam dobavljaao od drugih ljudi«, priča Ljudevit Vujković Lamić, posebno nam pokazujući seriju fotografija velikog formata koju je naslovio »Jedan ris«.

Dokumentacija vezana za Dužijancu teška je skoro 20 kilograma. Dio te dokumentacije

korišten je za potrebe izložbe o 30 godina HKC »Bunjevačko kolo« koja je priređena u siječnju 2000. godine. Izložba je, kako kaže, sadržavala 938 izložaka.

Prisjećajući se prvih gradskih Dužijanci, naš sugovornik kaže: »Takvih svečanosti, kakve su bile 1968. i 1969. neće više biti. Na njima je znalo biti i do 70 tisuća ljudi, a 'špalir' je bio dug od hipodroma do središta grada. Danas, Dužijancu vode mladi ljudi i njihove ideje svakako treba pozdraviti. Ipak, Dužijanca treba biti

rađena tako da ih turistička organizacija grada prihvati kao događaj.«

Osim Dužijance i građe vezane za kulturnu povijest subotičkih Hrvata, u arhivi se nalaze i sadržaji vezani za neke druge oblasti koje bude njegovo interesiranje: povijest subotičkog sporta od 1860. godine, NK Bačka, filatelija te kolekcionarstvo.

Međutim, iako je bilo potrebno i vremena i energije da bi se takva građa sakupila, Vujkovićevo potomstvo ne pokazuje veći inte-

Član Organizacijskog odbora samo na papiru

Iako je prošle godine od tadašnjeg gradonačelnika Géze Kuscere dobio rješenje po kojem je uvršten među članove Organizacijskog odbora »Dužijance«, Ljudevit Vujković Lamić kaže kako nije bio pozvan niti na jedan sastanak toga tijela.

Izložba plakata Dužijance

U povodu ovogodišnje proslave Dužijance, Ljudevit Vujković Lamić priprema izložbu plakata rađenih za ovu žetvenu svečanost u proteklih 40 godina. Izložba će se moći pogledati u nedjelju 10. kolovoza u caffeu Lady Bukovsky, u ulici Svetozara Markovića.

res za nastavljjanje ove obiteljske strasti. »Ni moje dvoje djece, niti dvije unuke, nisu zainteresirani nastaviti ovaj posao, tako da ću moju arhivu darovati Histojskom arhivu Subotice.«

Kako na kraju razgovora ističe, uvijek mu je posebna čast kada nekoga upute na njegov arhiv. Tako su gradu iz njegova arhiva, među ostalim, koristili povjesničar *Krešimir Bušić* iz Vukovara, student *Mario Bara* iz Sombora, kao i drugi stručnjaci iz zemlje i inozemstva.

D. B. P.

Lazo Vojnić Hajduk, glavni organizator Dužijance u kolovozu 1995.

Ni Oluja nije spriječila svečanost

Dok su na cestama oko Subotice tisuće srpskih izbjeglica čekale na ulazak u grad, na središnjem se trgu odvijala najznačajnija proslava bunjevačkih Hrvata

Dužijanca je u svom 97 godina dugom trajanju, osim što je bila spomenikom kulture bunjevačkih Hrvata, prolazila i teška razdoblja. Jedno od vjerojatno najtežih su devedesete godine prošlog stoljeća, kada je u susjedstvu bjesnio rat protiv Republike Hrvatske. I upravo tada, u kolovozu 1995. godine, kad je taj rat bio na vrhuncu i kad su desetine tisuća srpskih izbjeglica iz Hrvatske preplavile Vojvodinu, u Subotici se pripremalo organiziranje Dužijance, i tada i sada najveće hrvatske svetkovine u Vojvodini. Na čelu organizacije bio je *Lazo Vojnić Hajduk*.

Središnja svečanost Dužijance te je 1995. godine u Subotici održana 13. kolovoza, dakle samo nekoliko dana nakon akcije Oluja. Bilo je to vrijeme nekontroliranih izljeva, vrijeme teških incidenata na nacionalnoj osnovi, u ovim krajevima prvenstveno usmjerenih protiv Hrvata. Kako ste u takvoj atmosferi uspjeli organizirati žetvene svečanosti u Subotici, imajući u vidu da je to i tada bila, kao što je i danas, najveća manifestacija u Hrvata izvan Hrvatske?

Baš u to vrijeme, kada su Hrvati u ovim krajevima bili nepoželjan narod, vodstvo organizacije Dužijance nije se uplašilo voditi baš takvu Dužijancu kakva ona u svojoj suštini i mora biti. Dužijanca je naša, hrvatska manifestacija,

ona je dika i ponos našeg naroda, ona se svečano slavi u svim krajevima gdje žive bunjevački Hrvati. U povijesti Dužijance posebno će ostati obilježena proslava upravo te 1995. godine, jer svatko tko je tada putovao ili pratio medije, znao je da su srpske izbjeglice svuda okolo na cestama i da je u njima vrlo jako antihrvatsko raspoloženje.

Je li bilo incidenata?

Na svu sreću, nije. Na sam dan središnje proslave Dužijance, od strane MUP-a izbjegličke su kolone zaustavljene na prilazima gradu, na nekoliko sati, sve dok ne prođe svečana povorka kroz grad i dok se ne obavi čin predaje kruha gradonačelniku. Sjećam se dobro, to je bilo ozračje puno naboja svečanosti, radosti i tuge jer smo bili svjedoci početka kraja jedne tragedije i nepotrebnog rata u matičnoj nam domovini.

Je li bilo prijedloga da se Dužijanca odgodi, da se te godine uopće ne održi, ili da, eventualno, promijeni svoj sadržaj i da se u prvi plan ne istakne njen hrvatski karakter?

Ne. Tadašnji Organizacijski odbor bio je čvrsto riješen organizirati Dužijancu onakvu kakva ona mora biti. Vrlo smo teško dobivali potporu subotičke javnosti, a osobito materijalnu potporu iz gospodarstva. Svi su tada zazirali od aktivnosti u našoj hrvatskoj zajednici. Mnogi današnji čelnici koji u našoj sredini zastupaju hrvatstvo, tada su bili nijemi promatrači i to strogo iz daljine. Ipak, zahvaljujući odlučnosti tadašnjih članova Organizacijskog odbora i velikom entuzijazmu jednog broja pripadnika našega naroda, i ta je Dužijanca 1995. održana u punom sjaju na ponos i diku bunjevačkih Hrvata.

Z. P.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 13 5/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta »KUĆA ZA ODMOR« na katastarskim česticama unutar zaštitne zone prirodnog dobra PP »PALIĆ« 1002 i 1003 k.o. Palić (ulica Kanjiška cesta br. 9) na području Općine Subotica».

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, Palics Holiday D.O.O., Dimitrija Tucovića br. 2/5, može se izvršiti svakog radnog dana od 10 do 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Stare gradske kuće – ured 226, počevši od 8. 8. 2008. do 18. 8. 2008. godine

Molim Vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04) Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br.1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za određivanjem obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja na okoliš projekta: »Izgradnja pogona za proizvodnju smrznutog mini peciva i adaptacija objekta skladišta u hladnjaču« na katastarskim česticama 21118/2 (hladnjača), 21118/1 i 21117 k.o. Stari grad Općine Subotica.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta »FORNETTI« D.O.O Subotica, Hipodromska bb, može se izvršiti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat - ured 226 u razdoblju od 8. 8. 2008. do 18. 8. 2008. godine u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo Vas da u gore navedenom roku dostavite mišljenje o zahtjevu za određivanjem obujma i sadržaja Studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta ovom mjerodavnom tijelu.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04), Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja na okoliš projekta »VELNES CENTAR S APARTMANIMA« na katastarskoj čestici 1390 k.o. Palić (ulica Olge Penavin 4A) na području Općine Subotica.»

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta CON BAU D.O.O. iz Subotice, Petra Drapšina br. 4. može se izvršiti svakog radnog dana od 10 do 12 sati u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša. II. kat Stare gradske kuće – ured 226, počevši od 8. 8. 2008. do 18. 8. 2008. godine

Molim Vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanjem o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš.

Čovićev memorijal Polufinala za Vasa i Juhasa

Najstariji teniski klub u zemlji, TK Palić 1878, po 39. put uzastopno je organizirao »Čovićev memorijal«, tradicionalni tenis turnir za mlade tenisače i tenisačice u uzrasnoj dobi do 14 godina. Tijekom nekoliko turnirskih dana, počevši od kvalifikacijskih duela u subotu i nedjelju, pa sve do završnih borbi u ponedjeljak, na terenima pokraj Palićkog jezera viđen je kvalitetan tenis i navještaj budućih, potencijalnih šampiona »bijeloga sporta«. U konkurenciji dječaka naslov pobjednika i sponzorski bicikl kao glavnu nagradu osvojio je *Jefta Kecić* iz TK Mokrin, dok je najbolja mlada tenisačica bila *Dejana Radanović* (TK Wins, Novi Sad). Vrijedan uspjeh zabilježila su dva predstavnika subotičkog Spartaka, *Andor Vas* i *Danijel Juhas*, izbornim plasmanom u polufinale ovoga iznimno jakoga natjecanja prve jakosne skupine.

»Čovićev memorijal« je tradicionalni tenis turnir 1. kategorije za igrače i igračice do 14 godina, poslije državnog prvenstva ujedno i najjače domaće natjecanje za igrače ovoga dobnog uzrasta. Prema broju prijavljenih natjecatelja, ali i kvaliteti viđenoj tijekom svih turnirskih dana, očividno je kako je u pitanju turnir koji rado posjećuju mladi tenisači i tenisačice iz cijele države, rekao je kraćoj izjavi *Gavro Čović*, sin *Gavre Čovića* u čiji spomen se održava memorijalni tenis turnir.

D. P.

ITF turnir vrijedan 50.000 \$ Palić Open 2008

Počevši od subote 9. kolovoza, kada su na programu prvi kvalifikacijski mečevi za ulazak u glavni ždrijeb ITF turnira koji će se igrati za respektabilni nagradni fond od 50.000 USD, pa sve do finalnog susreta u nedjelju 17. kolovoza, TK »Palić 1878« bit će domaćin ovogodišnjeg najvećeg ženskog profesionalnog turnira na teritoriju Srbije. U borbi za naslov, novčane nagrade i vrijedne WTA bodove, nadmetat će se igračice iz više od 15 europskih zemalja (Španjolske, Francuske, Italije, Češke, Slovačke, Austrije, Portugala, Nizozemske, Rumunjske,

Poljske, Bugarske...), a uz nekoliko domaćih igračica (*Ana Jovanović*, *Teodora Mirčić*) na turniru će nastupiti i *Tereza Mrdeža*, mlada hrvatska tenisačica koja je dobila pozivnicu organizatora za glavni turnir. Na prigodnoj press konferenciji, na klupskoj terasi u utorak 5. kolovoza, o brojnim detaljima u svezi s organizacijom ovog profesionalnog ITF turnira, dosad najvećeg u teniskoj povijesti Subotice i Palića, javnosti su se obratili predsjednik Organizacijskog odbora i TK Palić 1878 Miodrag Bardić, direktor turnira i tajnik kluba *Aleksandar Nenadović* i voditeljica press službe *Marija Antunović*. Prema prezentiranom programu turnirskih dana, od 9. – 11. kolovoza (subota – ponedjeljak) igrat će se kvalifikacije za plasman u glavni ždrijeb turnira koji započinje u ponedjeljak 11. kolovoza susretima prvog kola. Svakoga dana na terenima pokraj jezera ljubitelji tenisa moći će uživati u profesionalnoj borbi tenisačica koje nastoje ostvariti uspon u sami vrh svjetskog tenisa upravo u s »palićkim« bodovima. Polufinalni susreti predviđeni su za subotu 16. kolovoza s početkom u 14 sati, dok je finalni susret planiran za nedjelju 17. kolovoza. Ulaz na sve susrete tijekom svih turnirskih dana je slobodan.

D. P.

Turistička organizacija Srbije Službeno predstavljanje Dužijance

Po prvi put, na službenim stranicama Turističke organizacije Srbije našla se i »Dužijanca«, završna svetkovina proslave žetvenih svečanosti. Evo kako je »Dužijanca« predstavljena na internet stranicama TOS-a Dužijanca je svetkovina završetka žetve, koja se u Subotici javno i svečano slavi već više od 98 godina. Drevni običaj zahvale Bogu na plodovima zemlje, a osobito na rodu pšenice, bunjevački Hrvati u Bačkoj oblikovali su u svečanu, dostojanstvenu i lijepu priredbu.

Dužijanca predstavlja jedinstven kulturni projekt, koji traje od 25. travnja do posljednje nedjelje kolovoza, i u tom se razdoblju održava niz manifestacija, koje imaju različite sadržaje.

Zajedničko svim manifestacijama je: iskrena želja da se na stolu kulture grada nađu stvaralaštvo, običaji, tradicija, produkti duhovne kulture i stvaralaštva.

Središnja proslava Dužijance

8. kolovoza 2008. – petak

16,00 – 18,00 – Smotra orkestara – Trg Slobode

19,00 – Otvorenje izložbe sa XXIII. saziva kolonije slamarki iz

Tavankuta – vestibil Gradske kuće

20,00 – Gala koncert Zvonka Bogdana

9. kolovoza 2008. – subota

10,00 – 12,00 – Smotra folklornih skupina – Trg Slobode

18,00 – Svečano Večernje u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske

19,45 – polaganje vijenca na bistu Blaška Rajića pokraj gradske kuće

20,00 – Skupština risara i gala koncert folklornih skupina

22,00 – koncert Perpetuum mobile – stadion malih sportova

23,00 – Rock koncert »4 ASA« – stadion malih sportova

10. kolovoza 2008. – nedjelja

8,45 – Ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašice u crkvi Sv. Roka

10,00 – Svečano euharistijsko slavlje u katedrali-bazilici sv. Terezije

Avilske

11,30 – Svečani mimohod do središnjeg trga

12,30 – Svečana predaja kruha gradonačelniku Subotice

18,00 – Posjet grobu Blaška Rajića

19,00 – »Bandašicino kolo« – Trg Slobode

U krugu subotičke tvrtke »Agria« u srijedu održana promocija nagrađenog stroja

»Zlatna« sijačica u punom pogonu

Na promociji su nazočni bili poljoprivredni proizvođači iz gotovo cijele Vojvodine

U krugu subotičke »Agrie«, u srijedu je održana promocija najnovijeg proizvoda ove tvrtke – pneumatske sijačice za povrće – koja je proljetos na Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu nagrađena Zlatnom plaketom. Promociju je organizirao direktor poduzeća *Lazar Baraković*, a nazočni su bili poljoprivredni proizvođači iz gotovo cijele Vojvodine (Bečej, Silbaš, Gospodinci, Čenej, Bačka Topola, Đurđin, Subotica...), zatim profesori Poljoprivrednog fakulteta i Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu, te predstavnici Regionalne gospodarske komore iz Subotice.

»Ova je sijačica, kao uostalom i svi naši proizvodi, gotovo u cijelosti urađena u našoj tvrtki«, rekao je tom prigodom *Lazar Baraković*. »Od konstruiranja, preko izrade alata i dijelova, do sastavljanja i bojenja, sve se radi u 'Agriji'. Jedino dijelove koji se liju, kao i gume za kotače, plastična crijeva i lance, izrađuju naši partneri. Ova nova sijačica smatra se velikim iskorakom, jer se njenom uporabom sjeme u potpunosti sačuva od bilo kakvih mehaničkih oštećenja.«

U 2008. godini »Agria« je prodala više od 200 raznih strojeva proizvedenih u ovoj tvrtki, a redovito ih izvozi i u Hrvatsku, Rusiju, Makedoniju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, te na Kosovo.

Z. P.

Seoska žetvena manifestacija, prigodom koje se zahvaljuje Bogu za bogat rod pšenice, održana je prošle nedjelje u Đurđinu. Kruh i sliku od slame, kao simbole ljudskog rada i Božje milosti, u crkvu sv. Josipa Radnika unijeli su ovogodišnji bandaš i bandašica *Miško Orčić* i *Jelena Dulić*. Dužijancu je krasila đurđinska mladež u raskošnim bunjevačkim nošnjama, a misno slavlje uveličala je i nazočnost gostiju iz – Hrvatske, Rumunjske, Bugarske, Slovačke i Makedonije.

Sv. misu predvodio je župnik

Dužijanca u Đurđinu

Višestruka zahvala za novi kruh

iz Sonte vlč. *Dominik Ralbovsky*, koji je održao prigodnu propovijed, a uz đurđinskog župnika *Lazara Novakovića*, na sv. misi koncelebrirao je i župnik iz Starog Žednika vlč. *Željko Šipek*. Zahvala Bogu za novi kruh uljepšana je svečanom procesijom u kojoj su molitvom i pjesmom sudjelovali svi nazočni vjernici.

Proslavi Dužijance u Đurđinu pridružili su se, među ostalima, i dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* te predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Davor Dulić*. Misno slavlje je, već po tradiciji, završeno zbornim pjevanjem hrvatske himne »Lijepa naša«.

Popodnevni program đurđinske Dužijance bio je ispunjen brojnim sadržajima. Ispred župne crkve upriličen je glazbeni program, na kojem su nastupile folklorne skupine djece i mladih, članova kulturno-umjetničkih društava iz inozemstva, kao i njihovi domaćini, folklorasi HKPD »Đurđin« iz Đurđina. Istodobno su ljubitelji naivne umjetnosti mogli u vjeronaučnoj dvorani pogledati izložbu

slike *Ruže Tumbas*. Etno-salaš, koji se nalazi u sklopu župe, također je bio otvoren za sve zainteresirane glede njegovanja običaja i tradicije. U njemu su se mogli vidjeti očuvani starinski predmeti i namještene sobe, koje odaju sliku nekadašnjeg

večer, na kojoj je predstavljeno pjesništvo *Lazara Franciskovića*, o kojemu je govorio profesor filozofije i publicist *Tomislav Žigmanov*.

Nakon toga došlo je vrijeme ponovno provešeliti se. Bandašičino kolo u dvorištu župe

načina života u ovim krajevima. Osim toga, ispred župne crkve slamarke su izložile svoje slike i predmete od slame, s prepoznatljivim motivima bačke ravnice.

Navečer je održana književna

okupilo je mnoštvo mještana i gostiju, koji su svojim dobrim raspoloženjem zaokružili svršetak još jedne uspješne žetve, još jedne Dužijance u Đurđinu.

M. Matković

Dužijanca u Ljutovu

Iz zrna niče višestruki rod

Svečanost Dužijance, kojom se proslavlja svršetak napornog žetelačkog rada risara i risaruša, obilježena je i u Ljutovu. Domaćini ljutovačke Dužijance su već tradicionalno, bračni par *Ruža* i *Antun Juhas*. Iz njihova doma, mladi su se u narodnim nošnjama, predvođeni bandašom i bandašicom *Stevanom Stantić* i *Erikom Poljaković*, uputili k mjesnom

Domu kulture, gdje je održana svečana sveta misa. Misno slavlje predvodio je vlč. *Franjo Ivanković*. U prigodnoj propovijedi istaknuo je značaj ljudske zahvalnosti za Božju milost, po kojoj se događa čudo umnažanja. Tako iz jednog zrna niče višestruki rod, a naši stari su to još davno shvatili i svoju zahvalnost za dar kruha vezali uz Boga i molitvu. Misno pjevanje

uljepšano je glazbenom pratnjom tamburaša HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta.

Svetoj misi nazočili su i gradski bandaš i bandašica *Antun Kuntić* i *Jelena Gabrić*, te dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* i predsjednik Organizacijskog odbora ovogodišnje Dužijance *Davor Dulić*.

Nakon misnog slavlja uslijedio je nastavak žetvene proslave uz prigodan kulturno-umjetnički program koji su otvorili Ljutovčani, nastupom svog folklornog i tam-

buraškog odjela. Osim domaćina, mještane su plesom i pjesmom zabavili i mališani iz Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Subotice, kao i njihovi gosti, djeca iz Bugarske i Makedonije.

A poslije nastupa malenih »stručnjaka za ples«, navečer je započelo i Bandašičino kolo, u kojemu su zaplesali i svi oni koji vole provešeliti se uz drage im zvuke bunjevačke tamburice.

M. Matković

8. kolovoza 2008.

Obilježen blagdan u Petrovaradinu

Hodočašće na Tekijama

Gospa i u današnja vremena hrabri i okuplja katolički puk koji je preostao u Srijemu, ali okuplja i veliki broj iseljenih Srijemaca

Katolički blagdan Snježne Gospe, koji se na Tekijama u Petrovaradinu obilježava 5. kolovoza, i ove je godine okupio tisuće hodočasnika iz Srijema i Bačke u Vojvodini te iz Republike Hrvatske. Na velikoj misi na hrvatskom jeziku u 11 sati održanoj ispred crkve Marije Snježne, koju je predvodio nadbiskup novoustoličene Đakovačke nadbiskupije i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije mons. *Marin Srakić*, sudjelovali su i biskup Srijemske biskupije mons. *Đuro Gašparović*, nadbiskup Beogradske nadbiskupije *Stanislav Hočevar*, te veliki broj svećenika iz cijele Srijemske biskupije, iz Subotičke biskupije i iz Republike Hrvatske.

BISKUPSKO OBRAĆANJE: Na samom početku misnog slavlja nazočnima se obratio srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović*. On je u svojstvu domaćina pozdravio sve vjerske velikodostojnike i uzvanike, na čelu s konzulicom gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici mr. sc. *Ljerkom Alajbeg*. Naglasio je da je ovo svetište vrlo značajno za katolički puk u Srijemu i da Srijemci rado hodočaste ovdje, a ovom prigodom, kada se proslavlja blagdan Gospe Snježne, tzv. Velike Tekije, posebice je svečano, kao i ozračje koje vlada u te blagdanske dane. Nadbiskup *Marin Srakić* je u propovjedi naglasio važnost obitelji i obiteljskog odgoja naših

vjernika u Srijemu, ali i ne samo u Srijemu, te spomenuo da se Crkva uvijek zalagala i zalaže se za obiteljske vrijednosti i skladan odnos u društvu, kao cijelini.

ŠTOVANJE GOSPE: Gospa Snježna se štuje na ovom mjestu u znak sjećanja na veličanstvenu pobjedu austrijskog vojskovođe princa *Eugena Savojskog* nad osmanlijskom vojskom. Uz pomoć Gospe, koju je princ *Eugen* usnio noć prije odsudne bitke, kada je pao i snijeg, kršćanska vojska je pobijedila daleko brojniju tursku vojsku. Od tada katolici na ovom prostoru štiju svoju zaštitnicu Gospu Snježnu. Gospa i u današnja vremena hrabri i okuplja katolički puk koji je preostao u

Srijemu, ali okuplja i veliki broj iseljenih Srijemaca, pa je tako bilo i ove godine, kad su došli brojni Srijemci, koji sada žive u matičnoj domovini, Republici Hrvatskoj, a posebice su brojni bili Petrovaradinci. Delegaciju UPHSBB iz Zagreba je predvodio *Mato Jurić* – predsjednik Udruge. Također treba naglasiti da je ove godine bio popriličan broj novinarskih ekipa, i televizijskih i predstavnika tiskanih medija. Naravno da je ovaj događaj zabilježila i ekipa hrvatske redakcije TV Vojvodine.

Nakon misnog slavlja za goste je organiziran ručak u prostorijama DVD Petrovaradin.

Igor Kušeta

Uzvanici na Tekijama

Simbol pobjede kršćanstva

Prije dolaska Turaka na ove prostore, na ovom mjestu je postojala crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji, koju su Turci u 16. stoljeću pretvorili u džamiju i vjerojatno je za vrijeme turske vlasti tu bila i škola i dom i otuda turski naziv Tekije. Nakon 1693. godine isusovci su džamiju pretvorili u kapelu i posvetili je Bezgrešnom začecu Marijinom, a nakon Tekijske bitke kapela je posvećena Snježnoj Gospi.

Crkva današnjeg izgleda je podignuta 1881. godine po projektu arhitekta Hermana Bolea iz Zagreba, zalaganjem Ilije Okrugića – Srijemca i dozvolom biskupa Josipa Juraja Strossmayera. Crkva posjeduje dva tornja, a iznad kupole je postavljen križ iznad polumjeseca u znak pobjede kršćanstva.

Novi broj »Miroljuba«

Matija Đanić

SOMBOR – U okviru somborske »Dužionice«, predstavljen je novi, treći ovogodišnji broj lista »Miroljub«, koji izlazi četiri puta godišnje. Na naslovnoj strani su članovi dramske sekcije, koja je i najaktivnija u HKUD »Vladimir Nazor«. Nešto više o povijesti dramske sekcije i trenutačnim aktivnostima može se naći na stranicama novog »Miroljuba«. Na prvim stranama urednik lista *Matija Đanić* piše o redovitom Saboru društva, odnosno godišnjoj skupštini, održanoj 25. svibnja. Slijede zanimljivi tekstovi o obilježavanju 320. obljetnice seobe šokačkih Hrvata iz Tuzle u Bačko

Podunavlje, predstavljene su aktivnosti Društva, po prvi su put predstavljene salaši Gradina u okolici Sombora koji nažalost umiru i čija se škola zatvara.

U novom broju su i tekstovi *Ivana Kovača* u rubrici »Iz naše prošlosti«. U jednom je tekstu kratko ali sažeto prikazano školstvo u Bačkom Monoštoru do 1941. godine, a u drugom, kako je šezdesetih godina prošlog stoljeća radila kino sekcija u Bačkom Monoštoru. U prošlost se vratio i *Stipan Pekanović* mlađi, koji je predstavio »Švicarsku siranu« u Somboru, to jest doskorašnji »Somboledu«, a današnji »Dukatu«.

Marija Mandić u tekstu pod naslovom »Kako se izboriti s vrelinom ljeta«, dala je nekoliko korisnih savjeta kao se rashladiti, a da ne bude štetno po zdravlje.

Predstavljani su i pjesnici *Antun Kovač* i *Josip Dumenčić Meštar*, dok je *Alojzije Firanj* napisao tekst o obitelji, vrijednosti koja u suvremenom svijetu ima sve manji značaj.

Nastavljeno je predstavljanje fotografija minulih vremena, te su na ovoj strani prikazane stare vjenčane slike Bunjevaca i Šokaca.

Djeca su na dječjoj stranici, koju uređuje *Monika Vekonj*, pisala o svojim iskustvima sa sata hrvatskog jezika.

U novom »Miroljubu« zabilježene su sve aktivnosti Društva u proteklom razdoblju, a za pravu razbibrigu posljednju stranu lista krase vicevi i šale, poslovice, mudri savjeti i bećarci.

Z. Gorjanac

Plavanjski špic

PLAVNA – Kao što je poznato Dunav protiče kroz Općinu Bač duljinom od 43 km, a na tom cijelom dijelu nema još nijednog uređenog i izgrađenog objekta za odmor i rekreaciju stanovnika Općine. I novi Savjet mjesne zajednice smatra da našim stanovnicima, koji su rođeni i odrasli pokraj Dunava, treba osigurati jedan kutak pokraj prelijepe rijeke. Iz tih razloga, na inicijativu stanovništva sela, pokrenuto je još prije pet godina pitanje izgradnje eko vikend zone »Plavanjski špic« na Dunavu (dio između 1324. i 1325. kilometra Dunava). Iako svi administrativni problemi nisu još u cijelosti riješeni, Plavanjci ne odustaju od izgradnje ovog objekta tipa »sojenice«. Sada već možemo govoriti o gotovo pravom naselju, koje se sastoji od dvadesetak »sojenica«, a neke su još u tijeku izgradnje.

Na traženoj lokaciji ne nalazi se topolova šuma, kao što neki misle, nego dio obrastao u šikaru, a sjeme vrbe i javora, koje je izniklo na parceli, donijele su divlje patke i druge ptice. Dogovoreno je da se nijedno stablo topole neće posjeći, niti će zbog blizine naselja nastati štete u šumi.

Sojenica na Dunavu

»Kolibe« zacijelo neće prerasti u kuće, a jedan od razloga je i taj što se parcela nalazi na plavnom dijelu, unutar obrambene crte od poplava, preko Dunavca na kome nema pravog mosta.

U ovim ljetnim mjesecima na ovim prostorima kampuju brojni domaći i strani turisti, ljubitelji prirode i rijeka. Pokraj »Špica« prolazi međunarodna biciklistička staza (Beč – Beograd), koja se u našoj Općini prostire duljinom nasipa koji prati tijek Dunava, a do sada je većim dijelom trasirana, obilježena i elektrificirana, odnosno postavljena je rasvjeta. Nazire li se u svemu ovome turistička perspektiva Plavne?

Z. Pelajić

Brod teatar

SOMBOR – U ponedjeljak 28. srpnja, u vode Velikog bačkog kanala u Somboru doplovio je novosadski »Brod teatar«, koji se usidrio na somborskom »Piku«. Glumačka ekipa u sastavu: *Milovan Filipović*, *Ervin Hadžimurtezić*, *Ninoslav Đorđević*, *Agota Vitkai Kučera*, *Nataša Vranešević* i *Jovanka Božović* izvela je predstavu »Što sve možeš u New Yorku kad si mrtav oduvijek«. U ugodnom ambijentu somborskog kanala i novog šetališta pokraj njega brojni Somborci uživali su u nesvakidašnjoj kazališnoj predstavi, a nakon nje u zvucima džez orkestra »Trio Ossa«.

Projekt »Brod teatar« u cilju poboljšanja uvjeta života stanovnika ima različite programe. Jedan projekt je nazvan »Bogatstvo različitosti« i obuhvaća mobilnu izložbu fotografija mladih autora na temu multikulturalnosti i europskih vrijednosti u Vojvodini. Svrha drugog programa »Broda teatra« – »Misli globalno – mjeri i educiraj lokalno« jest da se uz pomoć modernog mobilnog laboratorija za ispitivanje površinskih vodotokova, u svim mjestima gdje ovaj brod pristaje, uzima uzorak vode i provjerava njena kvaliteta.

Već pet godina »Brod teatar« plovi po vodama Srbije, a u Sombor je doplovio prvi put. U ovoj sezoni posjetili su i – Bački Petrovac, Bač, Deronje, Srpski Miletić, Srbobran, Bečej, Bačko Petrovo Selo, Mol, Sentu, a slijedi plovidba u Novi Bečej, Zrenjanin, Titel i Novi sad.

Pokrovitelji ovog projekta su – Ministarstvo zaštite životnog okoliša, Pokrajinsko tajništvo za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Izvršno vijeće Vojvodine i Pokrajinsko tajništvo za sport i mladež.

Z. Gorjanac

Prinudna uprava ponovno u Rumi?!

RUMA – Jedna od rijetkih općina u Srbiji gdje nije formirana lokalna vlast nakon nedavno održanih lokalnih izbora je i Ruma. Već naviknute da im se ime grada pojavljuje u medijima isključivo po negativnim

stvarima, mnoge Rumljane ova vijest nije pretjerano iznenadila. Naime, zbog nemogućnosti postizanja dogovora o novoj skupštinskoj većini mandati vijećnika nisu čak ni verificirani, pa se u formiranje tijela lokalne samouprave nije niti krenulo. Po pravilu, oba pokušaja konstituiranja lokalnog parlamenta pratili su brojne kontroverze – od neobjašnjivog pojavljivanja nekih vijećnika, bez kojih nitko nije imao većinu u skupštinskoj dvorani, pa do napuštanja zasjedanja članova pojedinih vijećničkih grupa, bez kojih nije bilo niti kvoruma za rad. Najveća nepoznanica sve ovo vrijeme jest ponašanje tri vijećnika DSS-a, koji su prilazili čas SRS-u, čas »Listi za europsku Rumu«, a bez njih formiranje skupštinske većine nije bilo moguće. Na kraju vlast nije formirao nitko, čeka se ponovno uspostavljanje prinudne uprave (bila je i u prethodnom razdoblju prije izbora), pa na jesen i novi izbori, nadamo se i posljednji u idućih četiri godine.

N. Jurca

Rumljani se nemaju gdje kupati

RUMA – Zvuči nevjerovatno, ali istinito – Ruma, drugi po veličini grad u Srijemu, nema ni jedan bazen niti bilo kakvo drugo kupalište, gdje bi se njeni žitelji u ovim vrelim ljetnim mjesecima makar i malo mogli rashladiti. Sam grad Ruma ima preko 30.000 stanovnika, a zanimljivo je da je imala svojevremeno, davnih šezdesetih godina, među prvim u Vojvodini otvoreni bazen na izletištu Borkovac, na koji je dolazio i veliki broj ljudi iz susjednih mjesta. Danas je taj stari bazen u jadnom i zapuštenom stanju i zarastao u korov, bez izglednih mogućnosti da se u dogledno vrijeme ponovno osposobi... Točnije, o tome nitko i ne govori. U više navrata u raznim anketama velika većina Rumljana, posebice mladih, stavila je izgradnju bazena na visoko mjesto svojih želja, ali sve je na tome, za sada, i ostalo. Nezvanični planovi o izgradnji bazena doduše postoje, govori se čak i o mogućim lokacijama, ali budući da Ruma posljednjih godina nema pravu lokalnu vlast, nego su u njoj uvedene prinudne mjere, i da postoji iskrena namjera, te planove nema tko realizirati.

Ruku na srce, na izletištu Borkovac, gdje je nekad i bio bazen, danas postoji umjetno jezero, gdje su se ranijih godina mnogi Rumljani kupali, a netko se kupi i ove godine, ali i pokraj toga što uz jezero postoji i omanja plaža, pa i kafić, ono nije predviđeno za kupanje, već je prije svega zamišljeno kao ribnjak. Nedavna stručna ispitivanja su pokazala da je kupanje u jezeru čak i opasno zbog visoke koncentracije pojedinih vrsta algi, koje oslobađaju otrovne materije, a i dno jezera je prekriveno velikim brojem žila i granjem. Neovisno, međutim, od svih ovih pokazatelja,

svake godine, a posebice pred početak ljetne sezone, po Rumi kolaju priče o zagađenosti vode u jezeru. Nekada su te priče točne, nekada ne, ali, sve u svemu, rijetko tko odluči provesti ove vrele ljetne mjeseci na jezeru i gotovo svi odlaze na neko kupalište u susjedna mjesta: Indiju, Srijemsku Mitrovicu, Vrdnik...

Sve u svemu, Ruma je jedina općina u Srijemu s ovakvim problemom i svaki Rumljanin se nada da će neka buduća lokalna vlast imati sluha za potrebe svojih žitelja... Krajnje je vrijeme.

I. Kušeta

U Beočinu najveća prosječna plaća u Srbiji

BEOČIN – Većini Beočinaca ovaj podatak ne znači mnogo, budući da, kako kažu, mnogi od njih rade za plaću koja je manja i od republičkog prosjeka. Kada dođete u Beočin ni po čemu nećete moći zaključiti da se nalazite u općini u kojoj je prosječna plaća oko 60.000 dinara.

U nekoliko kafića nema gužvi, a prodavaonice, radionice i trafike u glavnoj ulici nisu, kako bi se moglo očekivati, pretrpane luksuznom robom. Kao i u kafićima, ni u prodavaonicama nema gužvi, a tamo gdje ima prometa zaposleni nemaju ni izbliza šezdeset tisuća dinara.

Lafarge i Alas-Rakovac su giganti beočinskog gospodarstva, ali oni zapošljavaju tek nekoliko postotaka Beočinaca.

Ostali, među kojima su i mnogi koji su uz otpremninu otišli iz beočinske cementare, uglavnom rade kao taksisti, po prodavaonicama, kafićima ili cvjećarama ili se snalaze na drugi način. Neki od njih su posao našli i izvan Beočina, ali se svi slažu da su im plaće prilično ispod općinskog prosjeka.

U općinskoj upravi kažu da jesu najbolji po prosjeku, ali i da život nigdje u Srbiji nije lak, pa ni u Beočinu. Iako blizina Novog Sada može djelovati kao prednost, to je ujedno i problem Beočina, jer investitori radije odlaze u veći grad ili njegovu okolicu, nego u manji.

Kako bi se to bar donekle promijenilo, u Općini Beočin najavljuju izgradnju biznis-parka.

Biznis-park bi mogao udahnuti malo života Beočinu, ali dok se to ne dogodi mještanima ovog podunavskog gradića preostaje jedino nastaviti snalaziti se, ili bolji život, kao što neki i sada rade, tražiti u Novom Sadu ili nekim drugim većim gradovima.

B92

Predstavljena knjiga dr. Stjepana Sršana

Kanonske vizitacije Srijema

»Uvjeran sam da će ovo štivo dobro doći dobronamjernim istraživačima i povjesničarima, jer vjerno oslikavaju život u Srijemu toga doba, u razdoblju od gotovo stotinu godina«, rekao je dr. Sršan

U Osijeku je nedavno predstavljena nova knjiga dr. Stjepana Sršana, ravnatelja Državnog arhiva u Osijeku, »Kanonske vizitacije, knjiga VI – Srijem, 1775.-1833.« A predstavili su je u Klubu knjižare Nova Ivica Vuletić, predsjednik Ogranka matice hrvatske u Osijeku, msgr. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki, Agneza Sabo i autor Stjepan Sršan. Izdanje je lijepo ukoričeno i na više od 800 stranica govori se o kanonskim vizitacijama župa u Srijemu u periodu od 1775. do 1833. godi-

rada i odličnoga prijevoda s latinskog, a kako i ne bi, kada je autor i profesor na Filozofskom fakultetu u Osijeku, gdje predaje latinski i hrvatsku povijest u ranom Novom vijeku. Knjiga donosi izvorno gradivo na latinskome jeziku uz usporedni hrvatski prijevod kanonskih vizitacija srijema, koji se, istina, danas nalazi u Republici Srbiji, ali je sve do nedavno pripadao Đakovačko-srijemskoj biskupiji do ponovne uspostave Srijemske biskupije. Ovo je dio europske kulturne baštine i donosi vrlo vrijedne, pa čak i unikatne podatke,

srijemska biskupija i odvojena od Pečuha, a on je stavio sebi u zadatak da ustroji novu biskupiju, te se s franjevcima dogovorio da se presele u samostan u Brodu, a u njihovom je provincijalu u Đakovu sagradio sjemenište, jer je znao da bez vlastite škole i vlastitog pomlatka neće biti niti napretka. Poslije njega dolazi biskup Mandić, koji je unaprijedio školstvo u Srijemu i Slavoniji, od Surčina do Virovitice i zaslužan je za više i visoko školstvo i za studij teologije. Potom dolazi biskup Raffay, koji je unaprijedio bisku-

građena i kako, kada je blagoslovljena, o euharistiji, o procesijama, o ispovijedima i krstionici, o župnom dvoru i župnikovim primanjima, o školi, učitelju, djeci, zvonaru, crkvenjaku, primaljama i o stanju duša u župi i javnim zločinima. »A što su onda bili javni zločini i zločinci, psovači i sablažnjivači?«, istaknula je Agneza Sabo.

Dr. Sršan je pojasnio zašto baš Srijem, koji je u to vrijeme bio nastanjen većinskim katoličkim, poglavito hrvatskim življem. Srbi ga nastanjuju tek koncem 17. i početkom 18. stoljeća, a koncem

S predstavljanja knjige dr. Stjepana Sršana

ne, neposredno poslije osnivanja Bosanske i srijemske biskupije sa sjedištem u Đakovu, a u vrijeme četiri biskupa – msgr. Mateja Franje Krtice (1773.-1803.), msgr. Antuna Mandića (1806.-1815.), msgr. Emerika Karla Raffaya (1819.-1829.) i msgr. Pavla Sučića (1830.-1833.), rodom iz Subotice. Dr. Sršan je i urednik izdanja, tehnička je urednica Ivana Ćurik, grafička Snježana Grebenc, tiskala ju je Tiskara Zebra Vinkovci, a nakladnici su Državni arhiv u Osijeku i Đakovačka i srijemska biskupija.

ŠESTA KNJIGA: Šesta je ovo knjiga vizitacija koju je priredio za tisak dr. Sršan, a Srijemu je posvećen i četvrti svezak, Srijem 1735. – 1768. – Osijek 2006., pa je ovo samo nastavak istraživačkoga

u prvom redu i crkvenom životu, ali i o društvenom životu sela i gradova, o školstvu, demografiji, običajima, gospodarstvu, kulturi, umjetnosti. Vizitacije su obavljali biskupi, dakle vrlo obrazovani ljudi, ali u nazočnosti županijskih, općinskih i vojnih vlasti te predstavnika župa, tako da imaju puni autoritet i objektivnost.

O knjizi se vrlo pohvalno izjasnio msgr. Marin Srakić, nadbiskup đakovačko-osječki. »Listajući ovu vrijednu knjigu, primijetit ćete bezbroj vrijednih podataka, što samo svjedoči da je biskup Krtica bio vrlo dobar vizitator, a napravio je čak 11 vizitacija, kojima je obuhvatio najveći broj srijemskih župa i vjerno bilježio stanje na terenu. Morate znati da je to vrijeme kada je tek uspostavljena Bosanska i

Primjeri iz vizitacije župa Kukujevc i Gibarac 1819. godine, u vrijeme biskupa Raffaya

»U Kukujevcima je velika crkva posvećena Presv. Trojstvu, 23 hvata dugačka, a 10 hvati i jednu stopu široka, sagrađena 1780. godine, ožbukana i dolično okrečena, s tri oltara, župnik je Đuro Lukačević, rodom iz Osijeka, a kapelan je David Baić, rodom iz Subotice. Groblje je prema kraju sela na zapadu i na njemu križ s raspetim Kristom. Zvonar je Stjepan Gajčević, tutor Đuro Franjić, a primalja Magdalena Čanić. U Gibarcu je također crkva zidana od čvrstog materijala, ožbukana i dolično okrečena, dugačka 12 hvati i 2 stope, a široka 4 hvata i 6 stopa, sagrađena 1911. i blagoslovljena, posvećena sv. Ivanu Nepomuku. Ima tri oltara, a glavni je ozidan i oslikan. Groblje je dalje od sela prema istoku i ima kapelu pod naslovom – Svihsvetih. Procesije su za blagdane sv. Marka i sv. Pavla. Župnik je također Đuro Lukačević, zvonar i tutor je Petar Pinterović, prisegnuo pred seoskim prvacima Josipom Kopicem i Đurom Ožanićem, a primalja je Ana Čobanović. Što se tiče javnih zločina, u Kukujevcima godišnju ispovijed nisu obavili Josip Lukurić i Stjepan Đukić, Marin Kraljević ne pohađa službu božju, a sablažnjivači su Marija Šerić, udana Peakić, koja je ostavila muža i živi s drvodjeljskim šegrtom, a iz Morovića su se preselili u Kukujevece za Uskrs«.

pijsko gospodarstvo, a njega je naslijedio biskup Sučić, rodom iz Subotice, bunjevačko-šokački sin, koji je unaprijedio zbornu pjevanje i crkvenu glazbu«.

VJERNO OSLIKAN ŽIVOT: Agneza Sabo, povjesničarka, obratila je pozornost na trideset točaka vizitacije, koje su obuhvaćale podatke o župi, o crkvi, kada je

17. i početkom 18. dolazi veći broj Nijemaca, Čeha, Slovaka i Rusina. »Uvjeran sam da će ovo štivo dobro doći dobronamjernim istraživačima i povjesničarima, jer vjerno oslikavaju život u Srijemu toga doba, u razdoblju od gotovo stotinu godina«, rekao je dr. Sršan.

Slavko Žebić

8. kolovoza 2008.

Manda, Zagorka, gradski stražar, kolporter i poštari vode turiste kroz Zagreb

Duh starog Zagreba

Kao atrakcija za brojne zagrebačke turiste, desetak studenata svake subote utjelovljuje povijesne osobe glavnog grada Hrvatske

Službena brojka od 170 tisuća turista koji su prošli vikend na graničnim prijelazima ušli u Hrvatsku, a samo 70 tisuća iz nje izašlo, najbolje potvrđuje činjenicu da je turistička sezona u Hrvatskoj na vrhuncu. Kao i mnogi drugi tako i Zagrepčani u prvoj polovici kolovoza tradicionalno »bježe« iz Zagreba, neki prema jugu, neki na selo, i ostavljaju svoj grad poluprazan. I dok Zagrepčani odlaze – dolaze turisti kojih je iz godine u godinu sve više. Sa željom da im što bolje i kvalitetnije prikaže Zagreb i njegovu kulturu te hrvatski način života, Turistička zajednica Grada Zagreba organizirala je desetak studenata koji utjelovljuju povijesne osobe grada. Tako svake subote iz prošlosti izrone »Manda«, »Marija Jurić Zagorka«, »poštar«, »kolporter«, »gradski stražar« i »nažigači«, (osobe u uniformama koji na tradicionalan način pale plinske svjetiljke Gornjeg grada). Za te povijesne zagrebačke uloge koje svake subote šecu gornjogradskim ulicama, desetak studenata s raznih fakulteta pripremalo se tjednima kako bi što vjernije turistima dočarali duh Zagreba.

KOSTIMI: Autentične, skupocjene kostime prema uzoru na odjeću s početka prošlog stoljeća izradio je istaknuti kostimograf *Željko Nosić*, koji je radio na brojnim filmovima, a zadnji je »Libertas« *Veljka Bulajića*. Dva je tjedna Nosić studijsko radio, posjećivao muzeje, kovače, limare, a cijela izrada stajala je oko 35 tisuća kuna. Najskuplji je kostim gradskog stražara, za koji je izrađena autentična kaciga od kovanog lima i rukom izrađeni mač. Umjetnik je radio autentične kostime, no ipak je imao slobodu u interpretaciji nekih likova. »Najviše sam se namučio s *Marijom Jurić Zagorkom*, ona ima doslovno isti kišobran kao i onda, crne heklane rukavice i posebno izrađene cipele. Kolportera sam napravio 'felinijevski', s nadrealističkim štihom, a Manda je moja interpretacija koja je malo osuvremenjena, ali tipična djevojka sa sela«, objasnio je Nosić.

Najviše se za ulogu pripremala *Iva Zokić*, studentica Filozofskog fakulteta koja na Manduševcu prolaznicima priča legendu o nastanku imena Zagreba. Ona glumi lik lijepe Mande, koja je žlicom na izvoru, današnjem Manduševcu, žednom banu dala piti vodu. Lik Marije Jurić Zagorkine, kontroverzne književnice i prve dame europskog novinarstva, utjelovljuje studentica turističkog menadžmenta *Ines Herceg* koja je kao mlada »gutala« Zagorkine knjige. *Petar Tucman* tumači lik gradskog stražara, a poštara glumi *Mario Born*, student Fakulteta političkih znanosti.

Kolporter, Marija Jurić Zagorka, gradski stražar i poštar postali su turistička atrakcija grada Zagreba

ODUŠEVljeni TURISTI: »Najviše sam oduševljenja izazvao kod japanskih turista. Većina ih se želi slikati sa mnom, ali neki se i boje da će za to morati platiti«, rekao je poštar Born, a »kolporter« *Natko Jurdana* u šali kaže kako umjesto novina dijeli turističke brošure. »Turisti su oduševljeni nama, a i mi s njima. Pričamo im o povijesti Zagreba, slikamo se s njima, pokazujemo grad, ali i odradujemo vjenčanja kojih je svake subote oko tridesetak u Staroj gradskoj vijećnici, a mladenci nas mole za zajedničku fotografiju«, priča nam ovaj student PMF-a.

Svi glumci – statisti, koji će do kraja ljeta turistima pričati priče o Zagrebu, govore barem

dva strana jezika, neki od njih imaju od prije glumačko iskustvo, a za uloge su se pripremali učeći preko interneta. Iz Turističke zajednice izabrali su ih preko agencije, a honorar im je od 500 kuna za tri sata tjedno. U sklopu ove povijesne prezentacije grada Zagreba sa Trga bana Josipa Jelačića po središtu grada vozi turistički vlak »Bubi«, na Zrinjercu se plešu tradicionalni plesovi, a u Turističkoj zajednici nam najavljuju da će se po ulicama glavnog grada Hrvatske uskoro šetati i Matoš, Šenoa, Dora Krupićeva i ostale povijesne osobe koje su ostavile dubok trag u kulturnom životu Zagreba.

Zlatko Žužić

Turistički vakić »Bubi« svakodnevno vozi turiste s Trga bana Josipa Jelačića središtem Zagreba

Umag

I dilično smješten u zaljevu oblika potkove, Umag, biser umaške rivijere, pruža gostima najveću moguću udobnost i zaštitu. Gradić pun kontrasta, pun sukoba starog i novog, svojim posjetiteljima slikovito govori o svojoj prošlosti.

Stari gradski kaštel, okružen ostacima zidina s kulama iz XIV. stoljeća, te baroknom župnom crkvom svete Marije iz XVIII. stoljeća, uskim ulicama i trgovinama kroz koje se u kasne poslijepodnevne sate probijaju sunčane zrake, praveći po starim fasadama neobične freske od svjetla i sjene, čini Umag još privlačnijim.

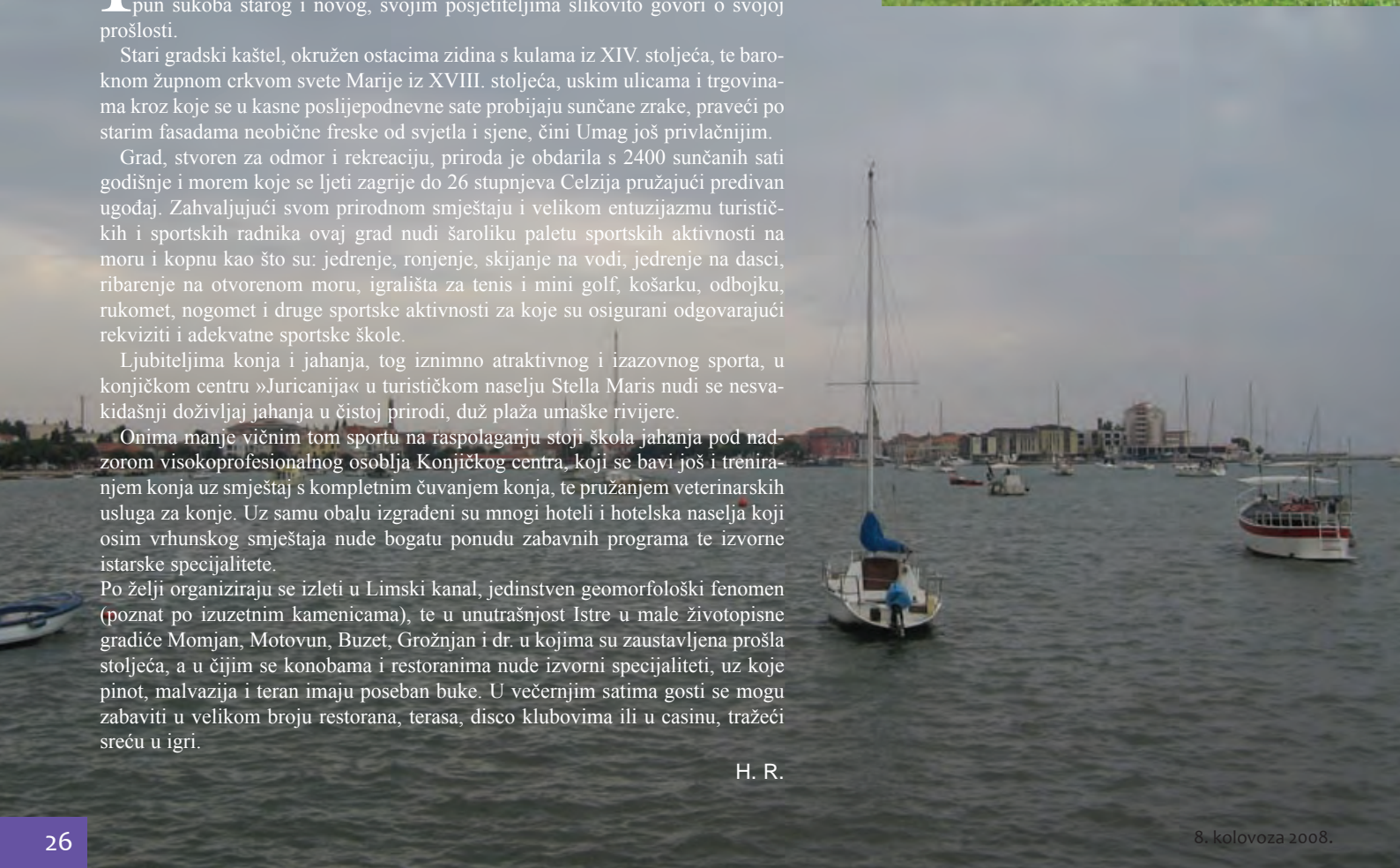
Grad, stvoren za odmor i rekreaciju, priroda je obdarila s 2400 sunčanih sati godišnje i morem koje se ljeti zagrije do 26 stupnjeva Celzija pružajući predivan ugođaj. Zahvaljujući svom prirodnom smještaju i velikom entuzijazmu turističkih i sportskih radnika ovaj grad nudi šaroliku paletu sportskih aktivnosti na moru i kopnu kao što su: jedrenje, ronjenje, skijanje na vodi, jedrenje na dasci, ribarenje na otvorenom moru, igrališta za tenis i mini golf, košarku, odbojku, rukomet, nogomet i druge sportske aktivnosti za koje su osigurani odgovarajući rekviziti i adekvatne sportske škole.

Ljubiteljima konja i jahanja, tog iznimno atraktivnog i izazovnog sporta, u konjičkom centru »Juricanija« u turističkom naselju Stella Maris nudi se nesvakidašnji doživljaj jahanja u čistoj prirodi, duž plaža umaške rivijere.

Onima manje vičnim tom sportu na raspolaganju stoji škola jahanja pod nadzorom visokoprofesionalnog osoblja Konjičkog centra, koji se bavi još i treniranjem konja uz smještaj s kompletnim čuvanjem konja, te pružanjem veterinarskih usluga za konje. Uz samu obalu izgrađeni su mnogi hoteli i hotelska naselja koji osim vrhunskog smještaja nude bogatu ponudu zabavnih programa te izvorne istarske specijalitete.

Po želji organiziraju se izleti u Limski kanal, jedinstven geomorfološki fenomen (poznat po izuzetnim kamenicama), te u unutrašnjost Istre u male životopisne gradiće Momjan, Motovun, Buzet, Grožnjan i dr. u kojima su zaustavljena prošla stoljeća, a u čijim se konobama i restoranima nude izvorni specijaliteti, uz koje pinot, malvazija i teran imaju poseban buke. U večernjim satima gosti se mogu zabaviti u velikom broju restorana, terasa, disco klubovima ili u casinu, tražeći sreću u igri.

H. R.

Tradicionalna izložba »S Božjom pomoću« u Modernoj galeriji »Likovni susret«

Dvorba naroda svog

Subotička Danica obilježava 125. obljetnicu

Izložbu je otvorio mons. dr. Andrija Kopilović

Moderna je galerija »Likovni susret« u Subotici domaćin izložbe, koja je otvorena u okviru Dužijance i tradicionalne izložbe »S Božjom pomoću« u utorak, 5. kolovoza, pred mnoštvom štovatelja. Tema ovogodišnje izložbe je »125. obljetnica Subotičke Danice«, koju je pripremila i osmislila profesorica Katarina Čeliković. Na izložbi se mogu vidjeti primjerci »Danice« – stari i novi, naslovnice, korice, fotografije, te izvadci iz sadržaja – plakati, reklame, isječki iz protekloga razdoblja, koji prikazuju i razvitak godišnjaka do danas i koji su svje-

dočanstvo iz života Crkve i naroda godišnjaka do danas.

Izložba je podijeljena u tri dijela po vremeskim razdobljima u kojima je izlazila, a urednici su bili – vlč. Pajo Kujundžić, Ivo Prčić i vlč. Stjepan Beretić.

Mons. dr. Andrija Kopilović prigodom otvorenja izložbe istaknuo je kako je izložba »S Božjom pomoći« postala prepoznatljiva kao dimenzija duhovne baštine i doprinos manifestaciji Dužijanca. »Već lijepi broj godina Danica je naša – subotička. Ona, hvala Bogu, izlazi. Kada se zapitamo u čemu je snaga jednog godišnjaka, poput Danice, kroz 125 godina,

onda je odgovor jednostavno u tome kako je definirao njen prvi urednik: da dvori svoj narod. Za široko čitateljstvo salašara, ona je godinama bilo jedino štivo koje se razumjelo i čija se poruka prihvaćala i na čijim se stranicama našlo za svakog ponešto. Danica je kao dobra vila na stol ljudskog duha iznosila staro i novo i dvorila svoje čitatelje uvijek zdravom hranom, bila to poruka, informacija, sjećanje ili zabava«, kazao je mons. dr. Kopilović. Pozdravljajući nazočne rekao je: »Večeras vas pozdravljam s osjećajima ponosa i zahvalnosti i tako se uklapamo u pojam Dužijance. Osjećajem ponosa što

je ova naša Dužijanca iz zahvalnosti za tolike ljude koji su pisali, ilustrirali i o kojima se pisalo. Svi su oni plod jednog velikog kulturnog stabla ovoga naroda«.

Otvorenje je izvođenjem kompozicija »Domovina« Asića i »Aleluja« Handla uljepšao katedralni zbor Collegium Musicum Catholicum pod ravnanjem Miroslava Stantića, u pratnji mr. Kornelija Vizina na orguljama, a pjesmu »Pozdrav Danici« iz 1884. godine recitirala je Nevena Mlinko.

Izložba se može pogledati do kraja kolovoza.

M. K.

Spomenik Marinu Držiću premjestiti unutar dubrovačkih zidina

Državni odbor za proslavu 500. obljetnice rođenja *Marina Držića* predložio je dubrovačkom Gradskom vijeću da se spomenik Marinu Držiću, rad *Ivana Meštrovića*, koji se nalazi u turističkom naselju Babin kuk, prenese unutar gradskih zidina.

Odbor koji se sastao ovih dana pod predsjedanjem premijera *Ive Sanadera* u priopćenju predlaže da se taj spomenik postavi na lokaciji između Kneževa dvora i Gradske vijećnice, zbog svoje urbanističke prikladnosti, ali i simboličkog značaja, jer bi upravo tako iza leđa spomenika bila nekadašnja vijećnica u kojoj je 1551. godine izvedena premijera Držićeve komedije *Dundo Maroje*. Spomenik će se, kako ističu u priopćenju, tako nalaziti i uz kazalište koje nosi ime ovog velikog Dubrovčanina.

Hrvati na saboru u Guči

Na tradicionalnom Saboru trubača, koji će se po 48. održati u srpskom mjestu Guča od 6. do 10. kolovoza, prema najavama medija očekuje se posjet više od pola milijuna gledatelja, među kojima 50.000 gostiju iz inozemstva. A među njima, u zvucima tradicionalnih, često narodnjačkih izvedbi na trubi, na jednoj od najpoznatijih smotri svirača tog instrumenta u jugoistočnom dijelu Europe trebali bi uživati i brojni gosti iz Hrvatske.

Prema riječima predstavnika tamošnjeg organizatora – gučanskog Centra za kulturu, sport, turizam Općine Lučani »Dragačevu«, posjetitelji iz Hrvatske masovno su rezervirali smještaj u obližnjem kampu po cijeni od deset eura po danu, a po prvi puta će ih većina uživati upravo ove godine na svim manifestacijama koje nudi Sabor trubača.

Nakon novosadskog *Exita* koji je postao pravom glazbenom poslasticom hrvatskih obožavatelja, prema najavama čini se da će, sasvim glazbeno suprotna manifestacija – Smotra trubača, privući također veliki broj poklonika iz Lijepe naše.

Balašević snima film

Srbijanski kantautor i pisac *Đorđe Balašević*, od prošlog mjeseca i redatelj, počeo je snimanje filma »Kao rani mrz« u slikovitom

ambijentu rijeke Tise u Vojvodini u scenografiji malog sela posebno izgrađenog za potrebe filma u kojemu je glavni junak preuzet iz njegove popularne pjesme »Priča o Vasi Ladačkom«.

Opisan kao »dugometražna igrana balada«, Balaševićev redateljski debi smješten je u doba Prvog svjetskog rata. Mladog Vasu Ladačkog glumi debitant *Danijel Kovačević*, a ostarjelog glavnog junaka *Rade Šerbedžija*. Tema filma ljubavna je priča uz razna iskušenja od prve ljubavi dvoje mladih do preljuba, ili iskušenja u uvjetima rata i bitke u Galiciji kada ljubav prema glazbi spašava život Ladačkom.

Dodijeljene nagrade u Motovunu

Nagradu za najbolji film ovogodišnjeg 10. motovunskog filmskog festivala, »Propeler Motovuna« dobio je meksičko-francusko-nizozemski film »Tiho svjetlo«, redatelja *Carlosa Reygadasa*.

Nagradu »Od A do A« za najbolji regionalni film dobio je »Revanš« austrijskog redatelja *Goetze Spielmanna*, a onu »Motovun on line« za kratki film dobio je film »Između dva zida« redateljice *Ane Felicije Scutelnicu* iz Njemačke.

Nagrada »Fipresci« Međunarodne udruge filmskih kritičara dodijeljena je filmu »Slijepe ljubavi« slovačkog redatelja *Juraja Lehotskyja*, dok je nagrada publike pripala filmu »Iza stakla« hrvatskog redatelja *Zrinka Ogreste*.

U sklopu motovunskog filmskog festivala po višegodišnjem je običaju dodijeljena i festivalska nagrada Međunarodne organizacije Amnesty Internacionala za film koji na najprimjereniji način promiče zaštitu i unapređenje ljudskih prava. Ove je godine ta nagrada pripala filmu »Estrellita« slovenskog redatelja *Metoda Peveca*. Po obrazloženju žirija, ovaj film zapravo govori o »predrasudama bez da osuđuje njihove nositelje, već im prilazi s razumijevanjem njihovih postupaka te u potpunosti ispunjava najvažnije kriterije ove nagrade za ljudska prava«.

Gost ovogodišnjeg motovunskog festivala bio je poznati britanski redatelj *Ken Russell*.

Kolonija Bunarić

XII. saziv Međunarodne likovne kolonije Bunarić 2008. počeo će s radom 13. kolovoza za kada je u 18 sati zakazano otvorenje na salašu Paje Đurasevića u blizini marijanskog svetišta Bunarić. Na koloniji će sudjelovati slikari iz osam zemalja Europe, kao i umjetnici iz Sombora, Crvenke, Kovačice i Subotice, te članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«. Kolonija će trajati četiri dana a izložba djela i zatvaranje su u subotu 16. kolovoza u 18 sati.

Hrvoje Šalković, »Oko cucka pa na mala vrata«, Profil, 2008.

Razvodnjena i nedosljedna akcija

Intrigantna tema nudila je brojne mogućnosti, no one koje smo od očekivali od pisca Hrvoja Šalkovića, nisu dovoljno iskorištene. Najzanimljivijim dijelom romana tako ostaju dijaloške dionice – jednostavne, opravdane i često duhovite

Piše: Đurđica Stuhleirer

Hrvoje Šalković u svojoj biografiji nudi niz zanimljivih podataka. Rođen je 1973. u Zagrebu, diplomirao novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti, a magistrirao na University of Westminster 2000. godine. U međuvremenu, radio je kao anketar u Institutu primijenjenih istraživanja, trgovački putnik, profesionalni vozač auto utrka, perač tepiha, vozač generala, urednik biltena auto bojne, redar na koncertima, pomoćni skladištar na londonskom East Endu, vozač dostavnog kamiona, prodavač tehničke robe na londonskoj tržnici Elephant & Castle, kao novinar, predstavnik telekomunikacijske kompanije i PR menadžer, da bi se skrasio u čarobnom trokutu: pisac, putnik, poduzetnik.

Pokraj ovih podataka, na predstavljanju najnovije knjige istaknute su još neke činjenice, važne za razumijevanje njegove književne djelatnosti:

»S dvije knjige priča i četiri romana, kao i tekstovima koje objavljuje u Večernjem listu, Jutarnjem listu, Gloriji, Extri, na T-Portalu i portalu Nacionala, Šalković je u proteklih nekoliko godina osvojio domaću čitateljsku publiku, ali i žirije književnih nagrada (VBZ-ova nagrada za najbolji neobjavljeni roman 2006.; najuži izbor nagrade Kiklop, za

najprodavaniju domaću knjigu u 2007.). Svaka njegova knjiga čeka se s nestrpljenjem, a čita s užitkom.«

NEŠTO DRUKČIJI: »Oko cucka pa na mala vrata« roman je u kojem Šalković ostaje dosljedan sebi, potvrđujući ono što je o njemu već znamo, ali s druge strane predstavlja se i u nešto drukčijem svjetlu. Ako nam je pobjedničkim romanom na spomenutom VBZ-ovu natječaju nagovijestio kakvim će nas literarnim putovima voditi, svaki novi naslov značio je ipak i malo skretanje s tog puta. Naslovom tog prvog romana upozorio nas je »Pravi se da ovo nisi vidio«, iako nismo mogli pristati na takvo što, nego smo čekali i novi uradak mladog autora. Putnik i ljubitelj cesta, pustolov i romantik, u najnovijem je romanu skrenuo na staze što nude priliku za kritiku samog sebe, ljudi koji ga okružuju te društvenih anomalija.

U svjetlu toga Šalkovićev je junak i nešto ogorčeniji, možda i zabrinutiji, ali i pesimističniji. Razloge tomu valja tražiti u životima onih koji su predmetom njegova interesa. Četvoro mladih ljudi, diplomirani sociolozi, nisu se baš snašli u zadanim društvenim okol-

nostima. *Grgić, Katolik, Weber i Mia* snalaze se kako znaju i umiju, ali i blago posustaju iako su tek na pragu tridesetih. Nezadovoljstvo koje ih ispunjava ubija svaku klicu optimizma već u korijenu, a ružičaste naočale za gledanje u budućnost nisu nikad ni nosili. Jedini izlaz za likove sklone zafkanciji i predstavljanju u svjetlu u kojem bi voljeli da ih vide drugi jest – pljačka banke. U svijetu u kojem se životni kriteriji kreiraju po obrascima zabavnih emisija i žutog tiska, diplomirani sociolozi kao da prije odlučuju postati dijelom tog medijskog ludila nego stvarni pljačkaši. Završenom činu, koji bi trebao biti i najuzbudljiviji, posvećuje se premalo pozornosti. U njemu su i neki elementi sapunice (otkrivanje oca u policijskom pregovaraču), a same pripreme za ono što bi trebalo biti vrhunac više su nam razotkrivale nesretna djetinjstva i frustracije koje objašnjavaju likove u njihovoj biti, no što su nagovještavale ozbiljnu pljačku **ZAČINJENO PATETIKOM:** Knjiga je popraćena mišlju kako smo od Šalkovića opet dobili ono što smo i očekivali – akciju, ali je ona u ovom romanu razvodnjena i nedosljedna. Uz nju se pokušava

progurati mnogo toga, u prvom redu zamršeni međuljudski odnosi s kojima se likovi ne znaju uvijek nositi na pravi način. Roman stoga dopušta da na mnogim mjestima u prvi plan izbiju emotivna stanja pomalo začinjena patetikom, dok neke druge odrednice ostaju tek naznačene. U detaljima otkrivamo nagovještaj života prijestolnice i njegove društvene scene, ali Šalković prema njoj tek upire oštricu svoga pera i brzo skreće pogled na nešto drugo. Diplomirani sociolozi u ovom romanu, baš kao niti u životu, nisu imali prilike opravdati svoju diplomu.

Roman »Oko cucka pa na mala vrata« pravo je štivo za vruće ljetne dane. Ima dovoljno ritma da bi održao našu pozornost, ali u očekivanju one prave akcije koja nam se obećava brzo ćemo stići do posljednje stranice. Intrigantna tema nudila je brojne mogućnosti, no one koje smo od očekivali od pisca Hrvoja Šalkovića, nisu dovoljno iskorištene. Najzanimljivijim dijelom romana tako ostaju dijaloške dionice – jednostavne, opravdane i često duhovite. One nam, uostalom, i čine čitanje ovog romana zanimljivim i ne odveć zahtjevnim. ■

Jezični savjetnik

Pleonazmi

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Često pojavljivanje pleonazama u pisanom i govornom jeziku potaknulo me da o njima progovorim u jezičnome savjetniku. Pleonazam je suvišno gomilanje istoznačnih riječi (potencijalna mogućnost, vremensko razdoblje, penjati se gore, silaziti dolje, malena kućica, obadva...) Riječ je o pojavi koja je zabilježena i u drugim jezicima, dakle nije samo obilježje hrvatskoga jezika iako ponešto kazuje o jezičnoj kulturi govornika.

U ovakvim je pleonastičkim konstrukcijama najčešće riječ o dvjema punoznačnim riječima čija se značenja preklapaju. Zbog toga se događa da dvaput kažemo isto. Ukoliko izostavimo jednu riječ, značenje će ostati isto.

Npr.

- Na proslavi nas je bilo (oko) dvadesetak.

Izostavimo li prijedlog *oko* značenje će ostati isto. No, izraz *oko* možemo upotrijebiti ukoliko kažemo:

- Bilo nas je oko dvadeset.

Uzmimo za primjer izraz *penjati se gore*. Uz glagol *penjati se*

u Rječniku hrvatskoga jezika *Vladimira Anića* stoji objašnjenje »podizati se, dizati se u visinu s nižega mjesta na više, ulaziti, pružati se uvis«. Iz rečenoga možemo zaključiti da je prilog *gore* uz glagol *penjati se* potpuno zališan jer se ne možemo *penjati dolje*.

Pogledajmo još jedan čest primjer:

- Ana živi u malenoj kućici.

Ukoliko smo upotrijebili umanjenicu *kućica*, umjesto imenice *kuća*, nema potrebe dodatno ju pojašnjavati pridjevom *malena*. Sam oblik *kućica* kazuje nam da je riječ o malenoj kući.

Isto vrijede i za pridjeve minimalan, maksimalan i optimalan od kojih se nerijetko prave superlativni oblici najminimalniji, najmaksimalniji i najoptimalniji iako su oni značenjski superlativi. Ukoliko je netko na ispitu pokazao minimalno znanje, ono ne može biti minimalnije od minimalnoga.

Pokušajte iz svoga govora ukloniti pleonastičke izraze jer su oni čvrst dokaz nepoznavanja vlastitoga jezika. ■

Tomislav Žigmanov oglašava novu knjigu

»Saga« o Bunjevcima!

Književnik i filozof *Tomislav Žigmanov* priprema svoju novu knjigu pod nazivom »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje«, koja se kao samizdat treba pojaviti na jesen na Čikeriji. Kako se navodi u pozivu koji je tim povodom upućen javnosti, predbilježbom do 15. rujna zainteresirani za njezinu kupovinu mogu ostvariti mogućnost popusta većeg od 30 posto, i istodobno osigurati izlazak prve sage o Bunjevcima. Oni koji se predbilježe, knjigu će moći kupiti za samo 500 dinara, 60 kuna ili 10 eura, a kao prenumeranti imat će pravo objave imena i prezimena u knjizi.

Knjiga »Prid svitom – saga o svitu koji nestaje« prozno je djelo pisano na bunjevačkoj ikavici. Sadrži deset monologa – u pet su likovi žene, a u pet muškarci – u kojima se donose isječki sudbina ovdašnjih ljudi, sudbina običnih ljudi čiji su životi visoko zatopljeni, ljudi iz puka za koje se malo tko ikada zanimao i o kojima, do sada, gotovo nitko nije pisao. Sudbine, utopljene u ne malu tragediju bunjevačkog hrvatstva na sjeveru Bačke, na ovaj su način izašle iz sfere privatnosti i obiteljskih naracija i zadobile status javnosti, što nikada ranije nisu imale. Na simboličkome planu, kako stoji u pozivu

upućenom javnosti, ti se monološki isječki izvrsnim čine kao odraz bunjevačkih, pomalo divljih, asocijalnih, otočkih, to jest salaških egzistencija, slabih socijalnih veza i kohezija i, ne na koncu, njihove prevelike introvertiranosti i krhkosti dijalogiziranja. Upravo stoga djelo završava dijalogom u kojemu se »omekšava oštra crta tragičnosti monoloških likova i u kojemu se dokončavaju njihove životne priče, a međusobno snaženje Lozike i Tome u pominenosti sa životom, ljudima i Bogom cijelu zbirku natapa sjetom«, napisala je germanistica *Snežana Ilić* u svom komentaru.

»Cijela ta prozna konstrukcija zapravo izgleda poput čudnog kaleidoskopa – tek okvir pukih slučajnosti drži ih povezane u cjelini, kao što je, uostalom, često bivalo tijekom povijesti, a i danas je, u njihovom narodnosnom životu. A gore spomenuto osobito vrijedi kada je u pitanju muka Bunjevaca – tragika je ovdašnjeg čovjeka skoro posve (bivala) u privatnosti, dijeli(la) se maksimalno u obiteljskim krugovima, za nju je znao najčešće samo najuži krug znanaca... Zašto? Zato što Bunjevci nikada nisu imali vlastitu ustrojenu javnost gotovo ni u jednom segmentu, što je onda uvjetovalo sljedeće: životi

su im se odvijali bez da su na neki suvremeni način bili tematizirani. Zato je i naslov djela »Prid svitom«! Pri tomu se autor namjerno igra i sa značenjem riječi »svita« – ona znači i drugi red ljudi oko moćnih – kako bi stalno držao otvorenom i činjenicu njihovog servilnog držanja. Po tako širokom konceptualnom zamahu, Žigmanovljevo djelo liči na svojevrsnu »sagu« o Bunjevcima! Autor ponovno namjerno ostavlja značenjsko dvojstvo u podnaslovu – »saga«, kao otužni a snažan miris propadanja, rastakanja, i »saga«, kao usmena narodna predaja ili umjetnički transponiran prikaz donekle neobičnih, često od viših sila usmjeravanih, ljudskih sudbina. Ravnajući se ovim drugim značenjem *sage* kao pripovijesti vezane za tlo, podneblje, autor svjesno, romantičarsko programatski, natapa tekstove lokalnom bojom – od toponimskih do etnografskih obilježja, kako bi ih i faktografski čvrsto zakovao za ovaj prostor, prostor koji je davno izgubio veći broj sadržaja koji se opisuju. Tako postavljeno i realizirano, Žigmanovljevo djelo predstavlja kaligrafski profinjen zapis o tome svijetu i jeziku, svijetu i jeziku koji su uveliko nestali«, bilježi *Snežana Ilić*.

D. B. P.

Predaja kruha
dogradonačniku

U Subotici po prvi puta proslavljena Dužijanca

Velika zahvala

Djeca su priredila prigodni program, gdje su obučena prikazala što su do sada naučila, te time pokazali

Tekst i fotosi: Marijana Tucakov

Organizacijski odbor Dužijance u Subotici priredio je prvi puta tzv. »Dužijancu malenih«, gdje su glavni sudionici bila samo djeca. Ova manifestacija je osmišljena radi očuvanja tradicije i veće zainteresiranosti mladih. Visoki zahtjevi središnje proslave Dužijance, veliki broj sudionika i složenost posla oko organiziranja, ponukala je organizatora i nametnula potrebu organiziranja još jedne manifestacije posvećene djeci – našoj budućnosti. Djeca su do sada bila uglavnom samo promatrači, a aktivnijim uključivanjem djeca i mladi mogu običaje i tradiciju naučiti i zavoljeti, a time se i pripremiti za njezin nastavak.

EUHARISTIJSKO SLAVLJE: Na misnom slavlju u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske okupilo se 2. kolovoza oko pet stotina djece iz Subotice i okolnih naselja, kao i iz drugih mjesta Subotičke biskupije. U slavlju su sudjelovala i djeca iz – Mokrina, iz Samobora i Viškovaca (Hrvatska), Makedonije, Bugarske, Slovačke i Rumunjske. Misno slavlje predslavio je katedralni župnik i biskupski vikar mons. *Stjepan Beretić* u zajedništvu s *Franjom Ivankovićem*, *Jozsefom Vogrincem*, *Željkom Augustinovicem* i mr. *Andrijom Anišićem*.

Nositelji prve »Dužijance malenih« bili su bandašica *Gordana Cvijin* i bandaš *Oliver Kovač*. »Starješine« ove Dužijance bili su *Dario Bašić Palković* i *Tomislav Pandžić*. U slavlju su sudjelovali i svi mali bandaši i bandašice iz okolnih naselja, koji su već proslavili svoje mjesne dužijance, kao i katedralni mali bandaš i bandašica. Sve folklorne skupine imale su svoje predstavnike odjevene u narodne nošnje. Djeca su aktivno sudjelovala u misi, čitanjem Božje riječi, molitvom vjernika i prinosom darova u kojemu su, uz euharistijske darove, prinijeli klasove pšenice, pšenicu, brašno i kruh ispečen od novoga brašna.

U propovijedi mons. *Beretić* je, među ostalim, rekao kako ovom misom najmlađi zahvaljuju Bogu za ovogodišnju žetvu zahvaljujući kojoj imamo kruha. Opisujući put nastanka kruha počevši od zrna pšenice zasijanoga u zemlji, mons. *Beretić* istaknuo je kako se hranimo s tri stola. »Imamo svoj obiteljski stol, gdje se hranimo kruhom našim svagdanjim za kojega danas zahvaljujemo. Ali imamo još dva stola u crkvi. To je stol s kojega nas Bog hrani svojom lijepom i veselom vijesti i stol s kojega se hranimo kruhom kojega nam Isus daje u svetoj pri-

malenih

ala malenih

u tradicionalne nošnje svoga kraja, pjesmom i plesom
la kako taj divni običaj Dužijance neće izumrijeti

česti«, zaključio je mons. Beretić. Na misi su pjevali VIS »Proroci« iz Subotice. Misi je nazočio i subotički dogradonačelnik *Pero Horvacki* kao i članovi Organizacijskog odbora Dužijance na čelu s predsjednikom *Davorom Dulićem*. Poslije mise djeca odjevena u narodnu nošnju i predstavnici folklornih skupina pošli su ulicama grada od katedrale do Gradske kuće, gdje su bandaš i bandašica predali kruh dogradonačelniku Horvackom, a svi voditelji folklornih skupina prigodne darove. Dogradonačelnik im je svima zahvalio na darovima i izrazio radost što vole i njeguju Dužijancu, taj drevni i lijepi običaj Hrvata Bunjevaca. Gostima je zahvalio što su došli s njima zahvaljivati Bogu i pozdravio sve nazočne i tom prigodom gostima uručio prigodne darove koji simboliziraju naš grad.

DJECA SU KRASIŁA SREDIŠTE SUBOTICE: Dan prije, u petak 1. kolovoza, kao i navečer, 2. kolovoza, na glavnom gradskom trgu djeca su priredila prigodni program gdje su obučena u tradicionalne nošnje svoga kraja, pjesmom i plesom prikazala što su do sada naučila, te time pokazala kako taj divni običaj Dužijance neće izumrijeti i da ima na kome ostati.

Nedjelju, 3. kolovoza, proveli su u Đurđinu, gdje se slavila mjesna Dužijanca. Ondje su sudjelovali na euharistijskom slavlju i proveli dan u igri i druženju, u posjetu »Etno-bunjevačkom salašu« i stalnom postavu izložbe slika izrađenih u tehnici slame, koji se nalazi u župi sv. Josipa Radnika, dok su navečer na livadi kod crkve imali prigodni program prije »Bandašičinog kola«.

Treba njegovati običaje

»**D**užijanca malenih je novost koju smo ove godine, moglo bi se reći, na brzinu organizirati, ali se nadam da ćemo je u idućim godinama proširiti većim brojem sudionika. Svakako, u njoj vidim mogućnost za razvoj turističkih potencijala našega grada, te mogućnost druženja i upoznavanja djece na Dužijanci koja je posvećena samo njima. Djeca će na ovaj način pronaći svoje uzore i vidjeti da treba zahvaljivati Bogu na svim darovima«, rekao je o svojim dojmovima s Dužijance malenih, za Hrvatsku riječ, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*.

Katolički martirologij u Vojvodini (1.)

Životima posvjedočena vjernost Katoličkoj crkvi

Donosimo popis, nakon Drugog svjetskog rata ubijenih biskupijskih i redovničkih svećenika, redovničke časne braće, te po jednog bogoslova i redovnice, koji su rođeni u Vojvodini ili su djelovali u njoj. Popis je rađen prema knjizi don Ante Bakovića »Hrvatski martirologij u XX. stoljeću« s određenim nadopunama i ispravkama

Piše: Tomislav Vuković

Knjiga don Ante Bakovića »Hrvatski martirologij XX. stoljeća«, koja je predstavljena ožujka ove godine u Zagrebu, izazvala je svojevrstni šok u javnosti. Naime, u njoj su objavljene biografije i opisi smrti zapanjujućeg broja od 663 mučenika Crkve u Hrvata, najvećim dijelom žrtava komunističkog režima u dobi od 12 do 80 godina.

KRITERIJI ZA »VOJVODANSKI POPIS«: Punih 17 godina prikupljane su izjave svjedoka i očevidaca, novinska izvješća i, ono što je posebno vrijedno, fotografije gotovo svih stradalnika, diljem Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Vojvodine, Crne Gore, Kosova te iz Beograda. Među 1040 stranica, uz hrvatske svećenike nalaze se i: mađarski, njemački, talijanski, rusinski, ukrajinski i albanski svećenici, koji su uvršteni u knjigu zbog njihovog djelovanja u višenacionalnim sredinama, posebice na župama u Slavoniji, Bačkoj, Banatu i Srijemu. Dakle, dio njih se može svrstati i u svojevrstni »Katolički martirologij u Vojvodini« jer su rođeni u Vojvodini pastoralno djelovali u njoj ili po župama drugih biskupija nekadašnje Jugoslavije. Razumije se, nikako se ne smiju u ovom »zemljopisno-lokalnom« kontekstu izostaviti i oni koji su rođeni izvan Vojvodine ali su došli u jednu od biskupija: subotičku, zrenjaninsku, đakovačku (u župe današnjeg Srijemskog vikarijata) i križevačku (u župe današnjeg grkokatoličkog Apostolskog egzarchata u Srbiji i Crnoj Gori) ili su ubijeni na području Vojvodine.

NISU IZNEVJERILI SVOJU VJERU: Na početku je potrebno ukratko pojasniti ključne terminološke odrednice, da bi se što bolje razumjelo o komu je i o čemu je riječ. Pod riječju »martirologij« podrazumijeva se knjiga s opisom života i stradanja mučenika. No, iz toga proizlazi drugo pitanje: tko se sve naziva mučnikom? U širem smislu riječi mučenicima se mogu nazvati svi oni ljudi koji su podnijeli žrtvu za neke ideale, kao na primjer za slobodu vlastitoga naroda, za mir i zajedništvo među ljudima, za život drugoga čovjeka i sl.

Kršćanski pojam mučenika prvotno podrazumijeva one kršćane koji su podnijeli žrtvu vlastitog života zbog zajedništva s Kristom tj. radije su položili svoj život nego iznevjerili svoju vjeru. Međutim, takvo svjedočanstvo vjernosti

Šaljite podatke

Mole se svi zainteresirani da nove podatke, dokumente, sjećanja, slike, ispravke, dopune, prijedloge i dr. U svezi s feljtonom pošalju na e-mail adresu: tvukovic@glas-koncila.hr. Autor se javno obvezuje sav središnji materijal, koji će biti zajedničko djelo svih katoličkih vjernika, poslati i hrvatskome i mađarskom katoličkom izdavaču u Vojvodini.

Kristu, kao temeljnom razlogu mučeništva, dobiva konkretnu potvrdu u ljubavi prema narodu, pojedincu, pravednosti, miru i dr., pa postaje puno šire, nego što se to čini na prvi pogled, jer uključuje sve spomenute oblike samožrtvovanja i darivanja vlastitog života. Takve je osobe Crkva kroz povijest posebno častila i stavljala za uzore svim kršćanima, što čini i danas. Stoga je potrebno da se i katolici svih naroda u Vojvodini dostojno i s dužnim štovanjem sjete onih, koji su nepravедно pogubljeni samo zbog njihove pripadnosti i vjernosti Crkvi, služenju vlastitome narodu, svim katoličkim vjernicima i svim ljudima dobre volje.

ŠEZDESET I JEDAN MUČENIK: Prema dosadašnjim prikupljenim podacima i već spomenutim kriterijima Katolički martirologij u Vojvodini sadržavao bi šezdeset i jednog mučenika, no, taj broj nije konačan. Uz već spomenutu knjigu don Ante Bakovića »Hrvatski martirologij u XX. stoljeću« (Zagreb, 2007.), za sastavljanje vojvodanskog popisa korišteni su podaci: isusovca o. Wendelina Grubera: »In den Fängen des roten Drachen« (Miriam-Verlag, Jestetten, 1989.), Károlya Varge Hetényija: »Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában« (»Lámpás«, Abaligen, 1992.) i novosadskoga novinara Mártona Matuske. Za neke osobe postoje gotovo svi relevantni biografski podaci i slike, za

neke tek djelomični a za neke od njih osim imena i prezimena nema, nažalost, do sada nikakvih biografskih tragova.

Potrebno je istaknuti i nekoliko statističkih podataka zbog bolje preglednosti. Tako bi ukupan broj mučenika razvrstanih po mjesnim crkvama bio sljedeći: subotička biskupija – 34, banatska biskupija – 13, srijemski vikarijat đakovačke biskupije – 8, grkokatolički egzarchat – 3, nepoznato – 3.

Dobro je pregledno spomenuti i pripadnost drugim biskupijama ili redovničkim zajednicama izvan Vojvodine (prema sadašnjem ustrojstvu), onih stradalnika koji su rođeni u Vojvodini: franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu – 4, franjevačka provincija sv. Jeronima u Zadru – 1, provincija franjevac trećoredaca sv. Jeronima u Zagrebu – 1, zagrebačka nadbiskupija – 2, dubrovačka biskupija – 2, barska nadbiskupija – 1, gospićka biskupija – 1, družba Kćeri milosrđa – 1.

Iz drugih zemalja i krajeva, prema dosadašnjim podacima, u Vojvodinu su došli svećenici i stivali se u službu Crkvi i narodu, iz: Mađarske – 10 (od toga dvojica franjevaca), Hrvatske – 5, Bosne i Hercegovine – 1, Amerike – 1, Austrije – 1 (riječ je o benediktinskome opatu koji je preminuo u logoru u Vršcu), Švicarske – 1 (riječ je o kapucinu koji se, izgleda, zatekao u Novom Sadu).

(Nastavlja se)

Sjećanje s dužnim štovanjem

Potrebno je da se katolici svih naroda u Vojvodini dostojno i s dužnim štovanjem sjete onih, koji su nepravедно pogubljeni samo zbog njihove pripadnosti i vjernosti Crkvi, služenju vlastitome narodu, svim katoličkim vjernicima i svim ljudima dobre volje.

Dužijanca

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Naš grad je svečaniji, ljepši nego ikada. Nije ni čudo, Dužijanca je. Nakićeni izlozi, živost po gradu, gosti svečani, domaćini zauzeti. Sve živi, sve se miče, sve odiše iščekivanjem i radošću. Tko zna po koji puta govorimo i pišemo o Dužijanci. Niti nam je dosta govoriti, niti dosta pisati, jer ona, makar stara, uvijek je nova i neponovljiva. Ovaj puta devedeset i sedma. Dobro je podsjetiti se i u ovom svečanom raspoloženju temeljne poruke svake, pa i ove Dužijance. Nikada dosta naglasiti da je Dužijanca samo jedna, jedinstvena kao neponovljivi događaj. To je jedan veliki čin i samo jedan. Čin u kome čovjek doživi susret sa onim Nadnaravnim da mu za kruh kaže hvala. Kruh nije samo pšenično brašno ispečeno u kruh svagdašnji, nije samo kapljica koja »razveseljuje srce čovječje«, kruh je svaka pjesma koja dušu hrani, kruh je svaki susret koji obogaćuje, kruh je svaka riječ od koje čovjek živi. A čovjek ne živi samo o kruhu nego »o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta«. A ta Riječ je čovjekom postala da jedanput za svagda proslavi Oca i dadne mu zahvalu za sva njegova djela. Ostao je prisutan u zajednici koja ga prepoznaje kao glavu svojega tijela i u njemu kliče: Abba, Oče!

HVALA I OPROSTI: Tako se događa i ovaj puta da je temeljni čin Dužijance susret naroda Božjega sa svojim Bogom »Oči u oči« da mu se iskaže HVALA! Kako dolikuje Bogu reći hvala za sve darove od kojih se živi, taj čin biva svečan – najsvečaniji. Jasno, da ga tako duboko ne mogu doživjeti oni koji ne doživljuju u svom životu vjernički odnos prema Nadnaravnom. Međutim, svaki čovjek ima u sebi nepobjedivu istinu da mu je najdraža riječ koju prima od drugoga: hvala i oprost. Na taj »hvala i oprost« pozivamo svoje sugrađane, pozivamo svoje goste jer se Dužijanca bez te dvije dimenzije ne može slaviti nego samo glumiti. Gluma je vrlo neozbiljna ako je pokrenula tolike tisuće ljudi i iziskuje toliko napor, a uostalom, pred Svevišnjim se i ne može glumiti, i jedino pred Njim. Dakle, ne želimo glumiti nego želimo izići pred lice Boga živoga i reći te dvije značajne riječi: hvala i oprost! Stoga je i u ovom svečarskom raspoloženju važno upozoriti i vjernike i nevjerujuće da se s Bogom živim ne može igrati. Bez zahvale i bez susreta Dužijanca je bez duše. A društvo, makar i živo bez duše, ipak je mrtvo. Stoga je upravo ovih dana u nama oživjela duša Dužijance.

Bogatstvo najčistijeg srca

Onaj tko zahvaljuje jer je uspješno završio posao na svojoj njivi ima pravo na slavljenje. Tako je Dužijanca i počela. No, tek onaj tko je uspješno završio njivu u svom srcu može pravo slaviti. Nije slavljenje tek u jelu i piću. Pa čak nije ni u bogatim kulturnim programima. Svako slavlje započinje u čovjeku. Ako u njemu nije u redu, onda ne prihvaća sebe i ne može prihvatiti druge. Bez drugih pak nema pravoga slavlja. I ponovno se zatvara krug sklada naše nutrine. Slaviti možemo, slaviti trebamo, ali nije svejedno s kakvom nutrinom to činimo. Tako Dužijanca biva i svojevrsna obveza kao što je uostalom i u životu kada se čekaju gosti: uređuje se kuća, pomiruje se čeljad, stvara se red i slavi se.

SRCE NA DLANU: Druga dimenzija je naša zajednička radost. Doista sreća i radost nalaze se u srcu. Ovih dana mi kao slavljenci želimo to svoje srce staviti na dlan svoje ruke i pružiti ga drugima. Ništa ne može tako usrećiti, ništa tako obradovati kao srce na dlanu. Vjerujemo da nam ga nitko neće otmati, nitko neće vrijeđati, jer će osjetiti da je to srce iskreno i puno čovjekoljublja prema rodu i narodu i da sobom želi samo davati i obogaćivati i upravo zato je na dlanu. Čovjek kada uspije izreći spomenute dvije riječi »hvala i oprost«, zadobiva čisto srce, a samo čisto srce privlači i biva prihvaćeno. Zato kroz pripravu ovih dana u radu i brizi u zauzetosti i odgovornosti mi svoje srce čistimo da bi ga mogli pružiti na dlanu. Dakle, druga dimenzija Dužijance je susret s ljudima u bogatstvu najčistijeg srca. U zajedništvu očišćenih i promijenjenih srdaca trebamo svjedočiti i svoje jedinstvo i svoju slogu i svoju ljubav. Zajedništvo sloge, jedinstva i ljubavi bivaju znaci prepoznavanja onih koji iskreno slave. Ova druga dimenzija Dužijance je neobično važna za nas same i još važnija za naše goste, jer će ponijeti doživljaj samo onda ako je popraćen ljubavlju. Čini mi se da na ovu razinu Dužijance trebamo ovih dana ljubomorno paziti.

Onaj tko zahvaljuje jer je uspješno završio posao na svojoj njivi ima pravo na slavljenje. Tako je Dužijanca i počela. No, tek onaj tko je uspješno završio njivu u svom srcu može pravo slaviti. Nije slavljenje tek u jelu i piću. Pa čak nije ni u bogatim kulturnim programima. Svako slavlje započinje u čovjeku. Ako u njemu nije u redu, onda ne prihvaća sebe i ne može prihvatiti druge. Bez drugih pak nema pravoga slavlja. I ponovno se zatvara krug sklada naše nutrine. Slaviti možemo, slaviti trebamo, ali nije svejedno s kakvom nutrinom to činimo. Tako Dužijanca biva i svojevrsna obveza kao što je uostalom i u životu kada se čekaju gosti: uređuje se kuća, pomiruje se čeljad, stvara se red i slavi se.

U tim mislima zahvale i pomirenja, u osjećaju čistoga srca koje želi obogatiti druge, uz bogat duhovni i kulturni program, iznesimo našem Gradu srce na dlanu. Završit ću dobre želje stihovima Ante Sekulića:

Poljubit ću dva sazrela klasa

I darovati ih sebi.

Dvije krupne suze što će kanut,

Darovat ću, Kriste, Tebi.

Obrt koji više ne živi u našem gradu

Klobučari

Gotovo svaki grad kao na dlanu drži svoje obrtničke radione i kao ostatke vlastite prošlosti cijeni ih poput visoke turističke vrijednosti

U nekome refrenu, svoje pjesme, poznata pjevačica *Tereza Kesovija* pjevala je: »Prijatelji stari gdje ste, da li ću vas ikad naći...«, stihovi pašu, no kao što i stihove pjevušimo sa sjetom, tako se mnogi sjećaju sa sjetom nekih nama dragih klobučarskih radiona...

Pjesma i dalje živi, no klobučarski obrt ne, bar ne ovdje. Sjeća li se itko što je klobučar, kakva je to vrst obrta? Nekoć su živjeli tu oko nas, nekoć je bilo tih bajkovitih radiona koje su se otimalle vremenu. Ono što možemo ustvrditi jest, da ih danas skoro više nema. Međutim, stari zanati opstaju tamo gdje ih znaju cijeniti kao autohtonu baštinu i visoku turističku vrijednost.

U GRADU DUBROVNIKU: Tijekom jednog posjeta gradu Dubrovniku, slučajna šetnja me dovodi do jedne malene obrtničke radione u posjedu obitelji Ronchi, gdje se već stoljećima izrađuju klobuci. Mnoštvo ručno rađenih klobuka, koje izrađuju vješte ruke vlasnice *Marine Grabovac Ronchi*. Ulazim u trgovinu napućenu

šeširima, svakovrsnih, oblika i boja, malenih velikih, sportskih, damskih, mornarskih... izrađenima od slame, pusta, filca, trske od riže te i od »papira«.

No, već na samome ulazu nešto privlači pažnju. Natpis, na kojemu stoji: »Obrtnička radiona pod skrbi Grada Dubrovnika«.

Na moj upit što bi to imalo značiti, dobivam odgovor. Grad Dubrovnik skrbi i daje poticaj očuvanju starih obrtničkih radiona, kako ne bi pali u zaborav. Njih ovdje nije progutalo niti vrijeme, niti bilo što drugo. Nastavili su živjeti svoje nove im dane živote, u novome i modernome okružju, čuvajući i njegujući tradiciju.

RONCHI: Koliko je ovo vrijedno spomena, također je vrijedno reći ponešto i o samom nastanku tvornice šešira »Ronchi« koju osniva *Europhilus Ronchi* po dolasku iz Milana 1858. godine. Do jučer aristokrat, morao je izmijeniti način života i prilagoditi se promjenama. Kupuje u Dubrovniku, u Starom gradu, zgradu gdje je ustanovio proizvodnju šešira i trgovinu. Od tada »Ronchi« kontinuirano traje u obitelji i do sada je preživio tri rata i pet različitih društvenih uređenja. Sadašnja nasljednica, vlasnica i dizajnerica *Marina Grabovac Ronchi* još uvijek koristi istu staru tehnologiju ručne izrade unikatnih i ekstravagantnih klobuka. Umijeće rada je naučila od svoje mame koja je zadnji potomak škole za izradu šešira. Nasljednica pak *Marina* je uglavnom samouka, jer voli istraživati a obiteljsku tradiciju proizvodnje šešira prenijela je i na dvije kćeri, koje su joj velika potpora u radioni.

Branka Dulić

Problemi sa stopalima (IV. dio)

Piše: dr. Marija Mandić

U posljednjem nastavku naših tekstova o problemima sa stopalima, skrenut ćemo pozornost na važnost pravilne njege stopala, osobito kod dijabetičkih bolesnika, na problem uraslih noktiju, te na problem atletskog stopala, koji muči mnoge i s kojim godinama ne mogu izaći na kraj.

Ako bolujete od šećerne bolesti stopalo vam je, slikovito rečeno, Ahilova peta. Osnovni razlog tome je to što zbog dugotrajnog dijabetesa, nepravilno liječenog i reguliranog, dolazi do razvoja opasne komplikacije na živčanim vlaknima, a to je tzv. periferna neuropatija. Ovdje je riječ o tome da se praktički umrtve živčana vlakna stopala te time dolazi do smanjenja opažanja bola, toplote i hladnoće na stopalima oboljele osobe. To čini pogodno tlo za stvaranje malih ozljeda na stopalima, koje se zbog gubitka osjećaja bola skoro i ne osjete sve dok ne dovedu do teških gnojnih upala određenog dijela stopala. Tako običan žulj, mala ranica, zapaljena zanoktica, urasli nokat i slično mogu biti znak početka teške bolesti koju nazivamo **DIJABETIČNO STOPALO** i koja u velikoj većini slučajeva završava amputacijom prsta, jednog ili više, amputacijom stopala, a u najtežim slučajevima i amputacijom noge. Stoga dijabetičari moraju svaki dan pažljivo pregledavati svoje stopalo, tražeći crvene točkice, modrice, posje-

kotine, mjehuriće tj. žuljeve, otekline ili bilo kakve znakove infekcije. Posebno moraju biti pažljivi na predjelima suhe kože, koja može ispucati i omogućiti najezdu bakterija i gljivica. Nokte na nogama treba rezati ravno kako bi se izbjegla pojava uraslog nokta, o čemu će detaljnije biti više riječi kasnije u tekstu. Svakako je neophodno nošenje udobnih cipela, skidanje tjelesne težine i samim tim smanjenje opterećenja za stopala, a posebno se kod dijabetičara nikako ne preporučuje hodanje bosih nogu te time izlaganje opasnosti od ozljede stopala.

Problem **URASLOG NOKTA** javlja se kako kod dijabetičara, tako i kod zdravih osoba i to najčešće na nogama, posebno na nožnom palcu. To je pojava kada nokat raste u meso, umjesto povrh njega. Ljudi koji imaju zaobljene i debele nokte najpodložniji su ovoj pojavi, iako svatko može patiti od uraslog nokta kao posljedice neke ozljede ili loše njege stopala i nogu. Najčešći uzroci uraslih noktiju su prekratko rezanje nožnih noktiju ili zaobljavanje rubova noktiju,

nošenje preuskih cipela ili uskih čarapa, koje pritišću nokat u prst. Kako bi se izbjegao ovaj problem, najbolje je nokte nogu prije rezanja namočiti u mlakoj vodi te ih rezati kada omekšaju. Potrebno je ivice nokta sjeći ravno i ostaviti dovoljno nokta da prekrije i zaštiti nožni prst. Ne preporučuje se uporaba škarica jer je njima teško

rukovati, osobito na uglovima noktiju. Posebna pozornost je potrebna prilikom rezanja noktiju kod starijih osoba, jer nokti vremenom zadebljaju i postaju širi te je zato starijoj osobi najčešće neophodna pomoć oko rezanja, osobito ako boluje i od šećerne bolesti. Roditelji bi trebali njegovati i rezati nokte maloj djeci. Vremenom se mjesto uraslog nokta inficira te je neophodno, najprije u kućnim uvjetima, njegovo omekšavanje toplom vodom i isijecanje kako bi se ubrzao proces iscjeljenja. Ukoliko urasli nokat zahvati ozbiljna infekcija (razvije se jak bol i pojava gnoja) te ako bol ne prestaje nakon navedenog kućnog liječe-

nja, potrebno je što prije se javiti liječniku. Medicinska intervencija je u takvim situacijama neizbježna, a hoće li se odstraniti dio nokta ili cijeli nokat ovisi o slučaju. Još jednom naglašavamo kako dijabetičari trebaju potražiti liječničku pomoć i prije nego pokušaju kućno liječenje, jer se od ove relativno male tegobe kod njih može razviti komplikacija, koja u krajnjim stadijima može odnijeti nogu, ali i život.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

Olimpijada

Peking 2008.

Na Olimpijskim igrama u glavnom gradu Kine nastupit će rekordan broj hrvatskih sportaša

Piše: Dražen Prčić

Na 29. po redu Olimpijskim igrama u Pekingu, petim na kojima Hrvatska nastupa od svoga osamostaljenja (Barcelona 1992., Atlanta 1996., Sydney 2000., Atena 2004.), nastupit će rekordan broj hrvatskih sportaša. Preko stotinu olimpijaca ispunilo je norme za nastup na najvećem svjetskom sportskom događaju i imat će priliku boriti se za najvrjednija odličja namijenjena najboljima od najboljih. Velike zasluge za ovaj lijepi sportski rekord imaju košarkaši koji su uspjeli izboriti plasman na nedavnim kvalifikacijama u Ateni, a prikazanim igrama ostavili su dojam kako bi se mogli umiješati u borbu za jednu od medalja.

HRVATSKA NA OI: Na proteklm četiri olimpijadama Hrvatska je svakim novim nastupom imala sve više sportaša koji bi uspjeli zadovoljiti zahtjevne kriterije glede nastupa na summitu najboljih. Na svojim prvim olimpijskim igrama od osamostaljenja, u Barceloni 1992. godine, Hrvatska je imala 39 sportaša u 12 sportova. Već na Olimpijadi u Atlanti 1996. godine nastupilo je 84 olimpijaca u 14 sportova. U Sydneyu 2000. godine 91 sportaš je izbio

»vizu« u 14 sportova, dok je u Ateni 2004. godine zabilježen manji trend pada brojnosti u vidu 81 sportaša u 14 sportova. Ali zato će sada prvi put preko 100 olimpijaca u hrvatskim nacionalnim bojama izaći na sportska borilišta u Pekingu i njegovoj okolici u rekordnih 15 sportova.

BROJ SPORTAŠA PO SPORTOVIMA: Atletika 8, biciklizam 3, boks 2, gimnastika 2, jedrenje 10, kajak-kanu 2, košarka 12, plivanje 15, rukomet 14, stolni tenis 6, streljaštvo 4, tae kwon do 2, tenis 4, vaterpolo 13, veslanje 4 (rukomet i tenis imaju pravo na po jednu zamjenu).

POTENCIJALNI OSVAJAČI MEDALJA: Iako je uvijek nezahvalno prognozirati velike uspjehe unaprijed, osobito ukoliko su u pitanju nastupi na najvećim svjetskim natjecanjima, nekoliko pojedinaca i momčadi ipak imaju status favorita u borbama za olimpijska odličja. Najbolja svjetska atletičarka ovoga trenutka, u 34 nastupa nepobjediva skakačica u vis *Blanka Vlašić*, realno je najveći preteđent na zlatno odličje. Prema svom autoritetu, u rukometu (branitelji olimpijskog zлата iz Atene) i vater-

polu (aktualni svjetski prvaci), hrvatski sport može polagati realne nade u jedno od mjesta na pobjedničkom podiju u ovim sportovima. Odličnim rezultatima u posljednjih nekoliko godina i hrvatsko plivanje također bi se moglo »okititi« nekom od medalja, baš kao i tenisači (još uvijek neizvjestan nastup *Ljubičića* i *Ančića*) i jedriličari koji će nastupiti s impozantnih 10 natjecatelja. No, ljepota i draž sporta ogledaju se u činjenici da se na svakom velikom natjecanju događaju i ugodna iznenađenja od strane sportaša na koje je malo tko prije njihova nastupa vjerovao. Prema tome, zašto bi Peking 2008. bio iznimka?

RUKOMET: Predstojeće OI u Pekingu i SP u Hrvatskoj 2009. godine, vjerojatno su »labuđi pjev« fenomenalne generacije izbornika *Line Červara*, momčadi koja je osvojila gotovo sve što se može osvojiti u ovom lijepom dinamičnom sportu. U samo nekoliko nastupa na Olimpijskim igrama, hrvatski je rukomet uspio osvojiti čak dva olimpijska zlata (Atlanta 1996. i Atena 2004.), a uspiju li *Balić* i momci ponovno zauzeti mjesto na najvišem podiju, zabilježili bi nevjerojatni olimpijski hat-trick.

Zlatko Mateša, predsjednik Hrvatskog olimpijskog komiteta

Nemjerljiv doprinos afirmaciji Hrvatske

Nastup na Olimpijskim igrama predstavlja projekt na kojemu se radilo pune četiri godine

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Vrijeme je Olimpijskih igara. Nakon četiri godine stanke od Atene 2004. ponovno se pali olimpijski plamen u Pekingu i pod okriljem zastave s pet raznobojnih krugova nastupat će najbolji od najboljih svjetskih

ra i gimnastičara, krenula je put Pekinga još 28. srpnja, kao svojevrsna prethodnica hrvatskog sportskog izaslanstva na predstojećim OI, koja će na ovim igrama imati rekordan broj svojih sportaša u rekordnom broju disciplina.

sportaša na Olimpijadi je radio kao kompleksan projekt u kome je, tijekom protekle četiri godine, studiozno obraćana pažnja na sve moguće detalje.

U kojoj mjeri je značajan nastup Hrvatske na Olimpijadi i koliko

Kako biste komparirali ove dvije društvene strukture, preciznije, gdje Vam je bilo lakše obnašati dodijeljene Vam dužnosti?

Neusporedivo je teže biti politički dužnosnik i raditi u politici. Sport je užitak, gdje svakodnevno imati priliku sretati pozitivne ljude, sportaše i sportašice koji su divni, susretljivi, mladi ljudi i raditi s njima predstavlja pravi užitak.

U kojoj mjeri imate mogućnost koristiti svoje sportske vještine danas, kao čelnik HOK-a, na polju sportske diplomacije?

U velikoj mjeri, zapravo »štost« je upravo u tome da se te vještine sada koriste na jednom drugom polju, osobito na polju sportske diplomacije i lobiranja za postizanje svega što je potrebno za sportski uspjeh.

Hrvatska je zemlja s malim brojem stanovnika i velikim brojem kvalitetnih sportaša. Kako to izgleda u očima »velikih sila«, kada Hrvati dominiraju određenim individualnim i momčadskim sportovima?

Njima je hrvatski sport jedna vrsta »zagonetke« i nikako im ne može biti jasno kako u jednoj zemlji koja ima samo četiri i pol milijuna stanovnika može biti toliko svjetski kvalitetnih sportaša u raznim sportovima. Uzmimo primjerice talijanski grad Milano, koji ima otprilike isti broj stanovnika kao Hrvatska, koji ima veći bruto domaći proizvod nego Hrvatska, a koliko bismo mogli nabrojati sportaša iz ovoga grada, a da nisu stranci.

Uvijek je neugodno prognozirati potencijalni uspjeh, ali ipak, s koliko bi odličja na OI u Pekingu, HOK bi zadovoljan?

Mi bismo bili izuzetno zadovoljni ukoliko bi se ponovio rezultat s prošlih igara u Ateni, tj. pet osvojenih olimpijskih odličja.

sportaša. Na petim OI od državnog osamostaljenja, Hrvatska će imati rekordan broj sportaša (106) koji će se natjecati u 15 disciplina. Logistiku hrvatskog olimpijskog sporta predvodit će Zlatko Mateša, predsjednik Hrvatskog olimpijskog komiteta, koji je u kraćem razgovoru za Hrvatsku riječ pojasnio značaj olimpizma za Hrvatski sport.

Kada su se prvi hrvatski olimpijci zaputili prema Pekingu?

Prva skupina hrvatskih sportaša, ponajviše plivača, atletiča-

Koliko su, konkretno gledano iz vizije HOK-a, trajale pripreme za nastup na Olimpijadi?

Pripreme su trajale pune četiri godine, već od jeseni 2004. godine, doslovno odmah nakon svršetka prošlih OI u Ateni. Hrvatski olimpijski komitet nastup hrvatskih

to doprinosi njezinoj afirmaciji na međunarodnom planu?

U pitanju je nemjerljiv doprinos afirmaciji Hrvatske, njezine kulture, svih relevantnih vrijednosti, a napose uzimajući u obzir činjenicu da mi imamo tako veliki broj kvalitetnih sportaša na relativno mali broj stanovnika. Upravo po toj sportskoj kvaliteti je i Hrvatska opće poznata na međunarodnoj razini, i to ne samo na polju sporta.

Jedan dio svoje poslovne karijere obavljali ste političke dužnosti, a danas ste dužnosnik u sportu.

Vaterpolist

Zlatko Mateša je i sam nekada bio sportaš, aktivno igrajući vaterpolo.

Uređuje: Dražen Prčić

Hrana

Najnovija istraživanja pokazuju kako se Mediteranci sve više odlučuju mijenjati svoje zdrave prehrabne navike u vidu konzumiranja namirnica poput ribe povrća i voća, za povećani štetni unos masnih, slanih i slatkih stvari. Unatoč preporukama nutricionista kako zdrava mediteranska kuhinja znatno utječe na prosječnu duljinu života, sve više Talijana, Grka, Španjolaca i Portugalaca »troši« tešku hranu, osobito onu životinjskog podrijetla. Vremena se mijenjaju...

Mars

Konačno je i znanstveno potvrđeno kako na Marsu ipak ima vode. Ovo iznimno važno otkriće potvrđeno je nakon laboratorijskih testova na letjelici Phoenix, koja se nalazi u misiji na Crvenom planetu. Inače ova specijalna letjelica, dizajnirana za

istraživanje svih potencijalnih oblika života na ovom dalekom planetu, prevalila je put dug 680 milijuna kilometara u trajanju od 296 dana, a spustila se na dio Marsa za koji se vjeruje da ispod površine krije ocean leda.

Ugroženi

Nekoliko životinjskih vrsta zbilja je ugroženo i ne bude li se vodilo više računa o njihovom daljnjem opstanu, mogle bi ubrzo nestati s lica Zemlje. Primjerice, planin-

skih gorila danas ima svega 700 primjeraka, velikih pandi ima ne više od tisuću, bengalskih tigrova ima manje od dvije tisuće. Unatoč velikim naporima ljubitelja životinja i državnih institucija na teritorijima gdje su prirodna staništa navedenih životinjskih vrsta, ovih lijepih životinja je svakim danom sve manje.

Smog

Uz pomoć specijalnih raketa organizatori Olimpijade u Pekingu uspjeli su rastjerati smog iznad glavnoga kineskoga grada.

No, stručnjaci su još uvijek umjereni glede prognoza o potencijalnoj boljoj pročišćenosti zraka tijekom trajanja Ol. Inače normalni indeks podnošljive zagađenosti kreće se oko 50 jedinica, dok su one u Pekingu prosječno oko 75, što nije alarmantno, ali može izazivati određene smetnje, prilikom pojačanih tjelesnih aktivnosti, osobama koje boluju od astme.

Vicevi

Sveučilište Wolverhampton objavilo je popis najstarijih svjetskih viceva, a prva na njoj je sumerska šala iz 1900. godine prije Krista. Između ostalih smiješnih pošalica i doskočica zabilježena je

i jedna o potencijalnoj zabavi faraona koja datira iz 1600. godine prije Krista. Primjerice, najstarija sačuvana britanska šala dolazi iz razdoblja 10. stoljeća, a zajednička osobina brojnim sačuvanim i za povijest zabilježenim vicevima je njihova spremnost na ruganje i podsmijeh prema zabranjenim društvenim temama, neovisno o vremenima iz kojih datiraju.

Danijel Mandić, profesor

Prava odluka

Nisam zažalio zbog izbora profesorskog zvanja i prihvaćanja ponude za rad u srednjoj školi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Diplomirani inženjer elektrotehnike Danijel Mandić (1978.) već nekoliko godina radi kao profesor skupine predmeta iz elektro-struke u Srednjoj tehničkoj školi u Subotici. Iako isprva nije planirao sjesti za profesorsku katedru, splet određenih okolnosti presudio je u odluci izbora prosvjetne djelatnosti. I čini se prevladao.

Iako po godinama mladi, već nekoliko godina radite kao profesor u Srednjoj tehničkoj školi u Subotici. Kako se dogodio Vaš ulazak u »svijet obrazovanja«?

Studirajući na FTN-u u Novom Sadu, na kojemu sam i diplomirao 2003. godine, iskreno, nisam niti pomišljao kako bih jednoga dana mogao sjesti za profesorsku katedru i predavati u školi. Ali, kada sam neko vrijeme bezuspješno pokušavao dobiti adekvatno zaposlenje u struci, odlučio sam prihvatiti mogućnost rada u prosvjeti i 2005. godine s 27 godina po prvi put ušao u razred.

Jeste li osjećali određenu nelagodu s obzirom na zbilja malu starosnu distancu između učenika i Vas?

Ispočetka je zbilja bilo malo čudno i određeni su učenici to pokušali zlorabiti, ali sam ubrzo uspio postaviti stvari »na svoje mjesto«. Imao sam, ipak, i određenih iskustava, jer sam tijekom služenja vojnoga roka, odmah nakon diplomiranja, imao iskustva u vođenju svaki-danjske praktične nastave za pedesetak ročnika. Također, tijekom moje prve godine prosvjetne

Fakultet

Nažalost, mali se broj učenika naše srednje škole odlučio nastaviti školovanje na nekom od fakulteta, jer učenici biraju takve smjerove nakon kojih odmah traže zaposlenje u struci.

službe imao sam i pomoć starijih kolega, koji su obnašali mentorsku ulogu sjedeći na pojedinim satima.

Je li bilo i nekih neugodnih situacija koje su Vas mogle dovesti do odustajanja od profesorskog poziva?

Tako drastičnih slučajeva nije bilo, ali pamtim jedan ozbiljniji incident s nediscipliniranim maturantom koji je pravio više ekscesa i na koncu bio isključen iz škole. To me je, možda, malo »poljuljalo« u razmišljanjima glede budućnosti u ovom poslu, ali sam nastavio i drago mi je zbog toga.

Nakon tri godine profesorskog rada, kako vidite srednju školu u kojoj ste zaposleni?

Mislim da Srednja tehnička škola polako gubi određeni negativni epitet, koji ju je godinama »krasio«. U školi postoje svi optimalni uvjeti za nesmetani rad i učenici sve više shvaćaju potrebu za ozbiljnijim pristupom nastavnoj građi na smjerovima koje su odabrali prilikom upisa, osobito kod učenika koji pohađaju četverogodišnje tehničke smjerove.

Školski raspored

Tijekom školskih ferija čeka me i pravljenje školskog rasporeda sati za 60 odjela koji postoje u Srednjoj tehničkoj školi, za što će mi trebati najmanje 3 tjedna efektivnog rada.

Osjećate li određeni elan prilikom rada s talentiranijim učenicima željnim dodatnog znanja?

Nikad mi nije teško posvetiti i svoje slobodno vrijeme i pažnju učenicima koji imaju želju za dodatnim usavršavanjem i napredovanjem. Osobno, i sam imam želju nastaviti stručno usavršavanje i raditi na pojedinim stručnim projektima.

Na koji se način pripremate za nastavu iz predmeta koje predajete?

Zbog specifičnosti nastavne građe u skupini elektro-predmeta koje predajem, poput: elektronike, elektrotehnike, TV uređaja, i novina koje se stalno pojavljuju na polju tehničkih znanosti, nužno je kontinuirano upoznavanje s najnovijim dostignućima. No, zahvaljujući internetu sve je to danas dostupno i na određeni način služenje »mrežom« postaje neraskidivi dio stručnog usavršavanja. Kako za nastavnike, tako i za učenike.

Znači li to kako će, i konačno, odluka o prosvjetnoj karijeri prevladati u Vašem profesionalnom izboru?

Mogu priznati kako mi se nakon proteklih godina rad u prosvjeti sviđa i trenutačno sebe vidim isključivo za profesorskom katedrom i u daljnjem radu s učenicima. Do početka nove školske godine u rujnu ostaju mi i popravni ispiti u kolovozu.

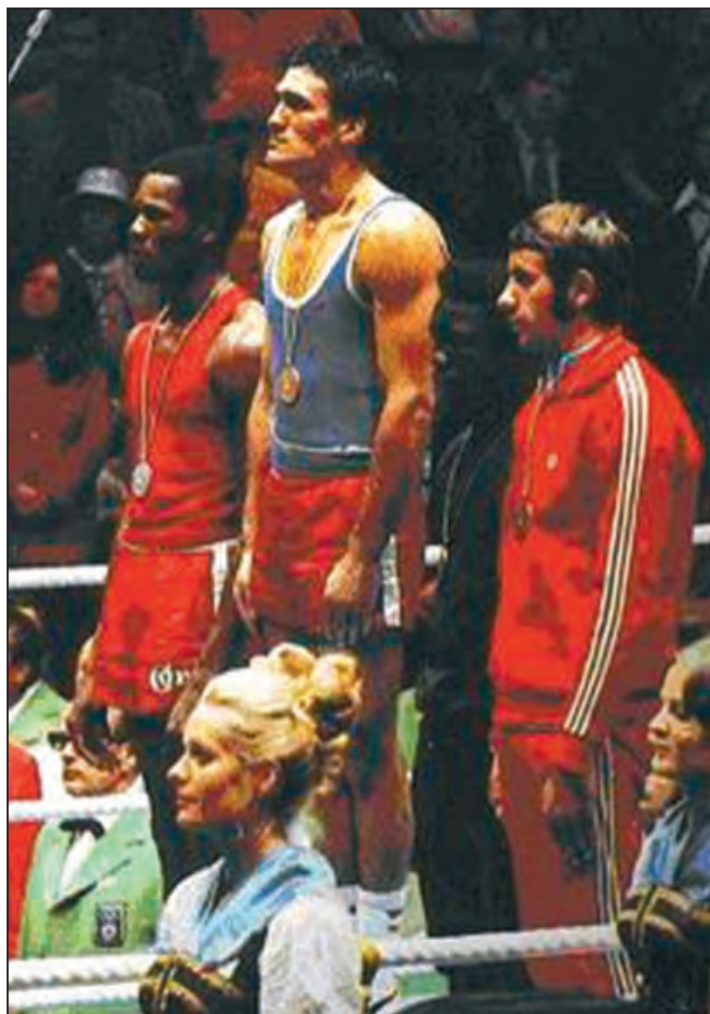
In memoriam

Mate Parlov 1948.-2008.

Odlazak velikog šampiona

Koncem srpnja u dobi od 60 godina životni ring zauvijek je napustio *Mate Parlov* (1948.-2008.), legendarni hrvatski boksač i najveći šampion s prostora nekadašnje zajedničke države Jugoslavije. Sportaš koji je tijekom svoje sportske karijere uspio osvojiti sve što se u jednom sportu može osvojiti.

Sedamdesetih godina prošloga stoljeća Mate Parlov je zahvaljujući brojnim pobjedama, isprva u amaterskom, a kasnije i u profesionalnom boks, postao sinonimom »plemenite vještine« na ovim prostorima. Njegove brojne pobjede u poluteškoj kategoriji, državni, europski, svjetski i na koncu olimpijski naslov, još za života donijele su mu status istinske »žive legende« i naslov hrvatskog sportaša stoljeća. Za Matu su uvijek navijali svi!

AMATERSKA BOKSAČKA KARIJERA

- 8 puta državni prvak u poluteškoj kategoriji u razdoblju (1964.-1974.)
- 5 puta prvak Balkana (1970.-1974.)
- 2 puta prvak Europe (1971. Madrid, 1973. Beograd)
- Svjetski prvak (1974. Havana)
- Olimpijski pobjednik (1972. München)

PROFESIONALNA KARIJERA

- Postao profesionalac 1974. godine
- 1976. europski prvak
- 1978. svjetski prvak (pobijedio Cuella)

Olimpijada

Podignuta hrvatska zastava

Uponedjeljak 4. kolovoza, na prigodnoj ceremoniji, na kojoj je bilo nazočno 30-ak hrvatskih sportaša i dužnosnika, uz intoniranje Lijepe naše svečano je podignuta hrvatska zastava u olimpijskom selu u Pekingu.

Liga prvaka

Protiv Šahtara

Hrvatski prvak Dinamo uvjerljivom je pobjedom u prvom susretu 2. pretkola kvalifikacija za plasman u Ligu prvaka protiv Domžala (3-0) u gostima, gotovo sigurno izborio plasman u posljednju rundu

izlučnog natjecanja, koja daje sudionika ovogodišnje Champions league. Ždrijeb u švicarskom gradu Nyonu, od kojega je uvijek opravdan strah, ovoga puta je Zagrepčanima dodijelio ukrajinskog prvaka Šahtara iz Donjecka, momčad koju predvodi hrvatski reprezentativac Darijo Srna. Prvi susret će se igrati u Ukrajini 12. ili 13. kolovoza, a uzvrat je dva tjedna kasnije u Zagrebu.

Kup UEFA

Hajduk-Deportivo, Slaven-Aris

Nakon slabih Maltežana ždrijeb drugoga pretkola kupa UEFA nije bio baš »nježan« prema hrvatskim predstavnicima u najmasovnijem klupskom nogometnom natjecanju. Hajduku je dodijeljen španjolski Deportivo, dok su Koprivničani ipak malo bolje prošli s grčkim predstavnikom Arisom. Hajduk prvo gostuje 14. kolovoza u La Coruni, baš kao i Slaven u Solunu. Uzvratu su na programu 28. kolovoza.

8. kolovoza 2008.

Dalibor Križanović, tenis trener

Radost prenošenja teniske vještine

Više od desetljeća rada s najmlađim tenisačima, uz kontinuirani nastup u momčadskom ligaškom natjecanju

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jedan od najtalentiranijih tenisača svoje generacije, rođeni Subotičanin **Dalibor Križanović** (1974.) u Njemačkoj poznatiji pod nadimkom Dali, zarana je igračku karijeru zamijenio trenerskim pozivom, posvećujući se podučavanju tenisa u njemačkom gradu Osnabrucku. No, ljubav prema teniskom nadmetanju još uvijek ga drži u natjecateljskom okruženju, jer i dalje nastupa za svoju momčad Wester Kappeln, koja se natječe u zimskoj Westfalen ligi. O njegovom sportskom putu, koji je svih proteklih godina još od najranijeg djetinjstva bio neraskidivo vezan uz »bijeli sport«, porazgovarali smo u kraćem razgovoru za naš tjednik.

Kada je započela Vaša teniska priča, u kojoj ste bezmalo već punih trideset godina?

Tenisom sam se aktivno počeo baviti još u šestoj godini života, na inicijativu mog oca **Petra Zvonimira Križanovića**, koji je bio i moj prvi trener. Zahvaljujući njegovoj upornosti, ali i čestoj tvrdoglavosti, ostao sam u tenisu, iako sam imao trenutaka, osobito u najranijoj mladosti, kada sam pomišljao baviti se i nekim drugim sportom.

Kako je dalje tekao Vaš razvojni igrački put?

Nakon prvih očevih instrukcija uslijedio je i stručni rad s klupskim trenerom **Tiborom Budaijem** u TK »Spartak«, a svoj prvi turnir odigrao sam upravo na terenima svog matičnog kluba u subotičkoj Dudovoj šumi. Prvi naslov, također, osvojio sam na zemlji »Spartaka«, a bilo je to Otvoreno prvenstvo Subotice za igrače do 10 godina starosti.

Koliko ste turnira osvojili u juniorskoj konkurenciji?

Ne bih mogao odgovoriti posve točnom i preciznom brojkom, ali bilo ih je zasigurno više od 30 u raznim juniorskim konkurencija-

ma sve do završne – do 18 godina starosti. Između ostalih naslova bio sam prvak Srbije i Vojvodine u pojedinačnoj konkurenciji, a s momčadi Vojvodine iz Novog Sada, za koju sam jedno vrijeme nastupao, bili smo posljednji juniorski prvaci nekadašnje Jugoslavije u konkurenciji 16 i 18 godina.

Kakav je rezultatski nastavak uslijedio u seniorskoj dobnoj kategoriji?

S obzirom da sam aktivniju igračku karijeru završio vrlo brzo, započinjanjem trenerskog posla, ipak sam uspio »sakupiti« i desetak seniorskih titula osvojenih na turnirima u zemlji, Mađarskoj i Njemačkoj,

a jamačno najveći igrački uspjeh u tom razdoblju bilo je četvrtfinale državnog prvenstva i finale miksa u seniorskoj konkurenciji.

Zbog čega ste se odlučili za pre-rani prestanak ozbiljnije igračke karijere i odlazak u Njemačku u ulozi trenera tenisa?

U određenom trenutku sam procijenio kako realno nemam prevelikih šansi za ozbiljniji uspjeh u svijetu profesionalnog tenisa i odlučio sam »zamijeniti« uloge, opredjeljujući se već u dvadesetdrugoj godini života za trenerski poziv. Naravno uz podučavanje tenisa tijekom svih proteklih godina nije me napustila igračka želja i još

uvijek, istina najviše zimi kada se igra dvoranski tenis, igram aktivno za svoju momčad. Također, nastavio sam se i trenerski usavršavati i danas posjedujem tzv. B licencu Njemačkog tenis saveza, a intenzivno pripremam i polaganje ispita za najviši trenerski rang u Njemačkoj, A licencu DTB-a.

Tijekom proteklih godina u ulozi sparing partnera bili ste na suprotnoj strani mreže i nekim svjetskim zvijezdama bijeloga sporta.

Mnogo sam puta sparingirao s Andrejom Pavelom, Rumunjom koji već dugo živi u Njemačkoj, višestrukim Davis cup reprezentativcem svoje zemlje i osvajačem jednog turnira ATP Masters serije, kao i s Adrianom Voineom, također nekadašnjim igračem iz samoga vrha svjetske ljestvice.

U kojem klubu danas radite, a gdje ste sve još radili tijekom više od desetljeća duge trenerske karijere?

Radim kao glavni trener u tenis klubu »OTHC« u Osnabrucku, u kojem vodim vlastitu tenis školu »Match point«, radeći sa svim starijim uzrastima. Prijašnjih godina usporedno sam radio i u obližnjem mjestu Hollage, ali sada sam isključivo usredotočen na rad u Osnabrucku. Obzirom kako radim sa puno djece, u prlici sam tijekom godine organizirati i prigodne tenis kampove kada teniske mališane vodimo u Hrvatsku, najčešće na jadransku obalu (Podgora, Vodice...)

Što za Vas predstavlja rad s djecom i stručni »prijenos« osobnog teniskog znanja i vještine mlađim naraštajima?

Predstavlja, u prvom redu, veliko zadovoljstvo rada s najmlađim tenisačima koji žele naučiti tenisku vještinu i sa zanimanjem i radošću upijaju svaku moju riječ ili pokret. Također, sama teniska igra i meni osobno još uvijek znači veliku životnu radost.

KRIŽALJKA

www.kv.iskoteka.hr

001	OLEANSKA KNJIPV- NICA GABRIELA	OMUJI MONGOL- GBRI	RUCETKOSTI	PORETELAC POTICA- TELI	MJERA KVALITETE MOTORNOG DOKTAP	OLIMPIJA- STICA TRNAČICA ANDRIJANI	ANTI VIGAN	NEKAD SLAVNI FRANCUSKI TENISAČ, KANALIK	SILOPINO SLOVO	SAT	ČOVJEK GRČON KONTIPA- KULU	NAS NAJ- VEĆI PO- LUOTOK	ČAMI BLANK
NARADAČ ZOB, DINAMIA													
PALESTO KOD VIL- KOVACA									AN KIL- VAČICA DIANA BRANČ- VATROVANI				
PUJEVAČICA IG. LUKICA MONTEL							ALAKS ALAS ETEM						PAKOBILNA
IGALIN METN" PO- GOČAR, L- KOSARCI						UDOK, JEKA, KAZASKI NARODNI REKVAL				ČOVOT GRADIC KOD PISCARIE			
ODOPRINAC URITAVAN								SILJANOV DVOJE GERALD KALU					
AUSIRILIA		RUŠKI LUČKI GRAD NEVILUFI- SIOVALCI					REBA ROUTA STARO NIE- MAČKO IM- ZAGREBA					"EAST" KRETEM, SLABO- LIVNICE	
LUČKI GRAD U SIFU								SNILJO PRŠAK OHIPKO NAS LANAČ KARINA					
BLINDŽE PO MITN- ZAM, BERNA U TRASEM MALON MISTU											PLEČNA VJENČANU SUNPOB		
"AD ACTA"			PATRIKAL PALJETAK INNOZ ŽENA IZ KENTNUE							ALHARSKI GRADIC FOLET, ZANON			
SUGRIJAP "BOYLE- SA", RINCO						KODOMET- NITRENDI JACQLET KRVONJE- RAC					KOJE DOVODNI EKAVICORA		
IZROČNI VIZNIK				NEM. FIZI- ČAR, GEORGE SEMON TILTINA RODANICA				ULJETANJE ENIROVA ZEMELJA					STOLUPOTE NEACIGA DOROS
VOUBKE							DA IZ BIL- NARODA ENAK ELIPASITO TILLO						
LUČKI GRAD NA SILVIRU NJENACIJE					OLIMPIJA KUTIVACKA POWER CERU							"AMFER" ŠVEDEKA OLIMPIJA LENA	
NAJITANJE SLOVO		NAS STABU KO BAPRAS SANDRO E-NIHA								OLIMPIJA CINISE "MINUTA"			
PATILISKI TALJNA									OLIMPIJA ELISOVIC TURG RADMAN				
NEMIRNA AZIJSKA DRŽAVA					TURBKE USATU "SOUTH"						TRILU ISTOK"		
STO ČIO ČIAD			RIAMIN JILLE				NASA S KANA OPERNAL DINA, KILKA						

RIJEŠENJE KRIŽALJKE:
 1. NARADAČ ZOB, DINAMIA
 2. PALESTO KOD VILKOVACA
 3. PUJEVAČICA IG. LUKICA MONTEL
 4. IGALIN METN" POGOČAR, LKOSARCI
 5. ODOPRINAC URITAVAN
 6. AUSIRILIA
 7. LUČKI GRAD U SIFU
 8. BLINDŽE PO MITN-ZAM, BERNA U TRASEM MALON MISTU
 9. "AD ACTA"
 10. SUGRIJAP "BOYLE-SA", RINCO
 11. IZROČNI VIZNIK
 12. VOUBKE
 13. LUČKI GRAD NA SILVIRU NJENACIJE
 14. NAJITANJE SLOVO
 15. PATILISKI TALJNA
 16. NEMIRNA AZIJSKA DRŽAVA
 17. STO ČIO ČIAD
 18. RIAMIN JILLE
 19. NASA S KANA OPERNAL DINA, KILKA
 20. AN KILVAČICA DIANA BRANČVATROVANI
 21. ČOVOT GRADIC KOD PISCARIE
 22. SILJANOV DVOJE GERARD KALU
 23. REBA ROUTA STARO NIEMAČKO IMZAGREBA
 24. SNILJO PRŠAK OHIPKO NAS LANAČ KARINA
 25. PLEČNA VJENČANU SUNPOB
 26. ALHARSKI GRADIC FOLET, ZANON
 27. KOJE DOVODNI EKAVICORA
 28. ULJETANJE ENIROVA ZEMELJA
 29. OLIMPIJA KUTIVACKA POWER CERU
 30. OLIMPIJA CINISE "MINUTA"
 31. OLIMPIJA ELISOVIC TURG RADMAN
 32. TURBKE USATU "SOUTH"
 33. TRILU ISTOK"
 34. NAS S KANA OPERNAL DINA, KILKA
 35. AMFER ŠVEDEKA OLIMPIJA LENA

Špagete s pilećim mesom i mrkvom

HRVATSKARIJEČ

Sastojci:

Dvije mrkve, dvije glavice crnog luka, 1kg mljevenog pilećeg bijelog mesa, dvije supene žlice crvene slatke paprike, vegete po okusu, suncokretovog ulja, dvije žlice senfa, origana po želji, sitno narezane gljive (400 grama), jedna sitno narezana slatka paprika.

Izrendani sir po želji.
Dvije vrećice špageta.

U posudu sipati ulja koliko stane u jednu kavenu šoljicu. Ringlu uključiti na dvicu, na laganu vatru, zatim dodati sitno narezan luk, mrkvu, vegetu (dvije male žlice), zatim sitno narezane pečurke, i sitno narezanu slatku papriku na kraju slijedi senf, origano i pileće meso. Polagano miješati.

Kada cijela masa poprimi, nakon 5 do 6 minuta miješanja određenu drugačiju boju, dodati četiri decilitra mlake vode i ostaviti da se kuha na laganoj vatri. Posudu do pola poklopiti. Pratiti je li potrebno dodavati još malo vode i vegete da ne bi smjesa zagorela i lagano miješati i eventualno pojačati vatru na tricu da bi smo se uklopili u gotov ručak za 45 do 50 minuta. Kada procijenimo da je jelo skuhanog ugasiti i ostaviti na pola ringle.

Usporedo neposredno pre završetka navedenog, nekih 10 tak minuta prije pripremiti veći lonac s vodom i sačekati da slana voda provri. Sipati u isti najpre jednu vrećicu špageta, dodati malo ulja da ne bi zagorele i lagano miješati. Nakon 5 do 7 minuta procijediti testo i staviti u dublju činiju. Isto ponoviti s drugom vrećicom špageta. Dodati izrendani sir po želji.

Al' sam moćan!

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

**PETAK
8.8.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.05 - Čarolija 9., serija
10.00 - Vijesti
10.15 - Nevjerojatna putovanja sa Steveom Leonardom: Tragom legenog medvjeda, dok. serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Fiškal
14.25 - Vijesti
14.40 - Ubojstvo, napisala je - serija
15.35 - Čuda ljudskih ruku: Preobrazba Šangaja, dokumentarni film
16.30 - Čigrom oko svijeta: Cape Town, dokumentarna serija
17.00 - Danas na Zagrebačkoj burzi
17.05 - Vijesti
17.25 - Luda kuća 2., serija
18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Povlja - Štrigova
19.30 - Dnevnik
20.10 - Čarolija 9., serija
21.10 - Imaš poruku, film
23.10 - Dnevnik 3
23.40 - Filmski maraton: Vojnici bizoni, film
01.10 - Vijesti
01.15 - Filmski maraton: Posljednja postaja, američki film
02.50 - Čuda ljudskih ruku: Preobrazba Šangaja, dokumentarni film
03.40 - Čigrom oko svijeta: Cape Town, dokumentarna serija
04.10 - Reprizni program
04.15 - Razglednice iz Hrvatske: Povlja - Štrigova
05.25 - Strast, telenovela
06.10 - McLeodove kćeri 6.
06.55 - Oprah show

07.05 - Najava programa
07.10 - Tom i Jerry kao klinici
07.35 - Pucca, crtana serija
08.00 - Žutokljunac
08.25 - Bubimir, crtana serija
08.50 - Petar Pan i gusari

09.15 - Veliki odmor
10.05 - Rivalstvo što nas veže - maraton lađa na Neretvi
11.10 - Conagher, film
13.10 - Što s Brianom 2.
14.00 - Svečano otvaranje OI Peking, izravni prijenos
17.35 - McLeodove kćeri 6.
18.25 - Vijesti na Drugom
18.40 - Ciklus dokumentaraca o Domovinskom ratu: Nebeski vitezovi slavonske ravni
19.15 - Beverly Hills 4., serija
20.05 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
20.45 - PEKINŠKI DNEVNIK
22.50 - Vijesti na Drugom
23.10 - Dr.House 3., serija
00.00 - Iznad svoga statusa, mini-serija
01.40 - CSI: Miami 5., serija
04.30 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING: Straljaštvo, prijenos
05.10 - Biciklizam, prijenos
05.35 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING

06:00 Ružna ljepotica, serija
06:45 Zločko, crtana serija
07:10 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
07:35 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Nova lova
10:15 Naši najbolji dani
11:00 Bumerang, serija
11:45 Zauvijek susjedi, serija
12:30 Kralj Queensa, serija
13:20 Cosby show, serija
13:45 Svi vole Raymonda
14:10 Vijesti
14:25 R. Pilcher: Rujan 1, igrani film
16:00 R. Pilcher: Rujan 2, igrani film
17:35 Vijesti
17:50 Bumerang, serija
18:35 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Pravi trenutak, film
21:35 Kobno prestrojavanje, igrani film
23:20 Vijesti
23:35 Opsjednuta: Zar opet?, igrani film
00:55 Kuća izazova, film
02:30 Navy CIS, serija
03:15 Zakon brojeva, serija
04:00 Kraj programa

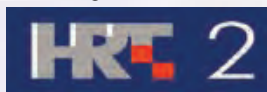
07.00 Magnum, serija (R)
07.50 SpužvaBob Skockani

08.35 Sam svoj majstor, humoristična serija
09.05 Korak po korak, humoristična serija (R)
09.45 Kunolovac, kviz
10.30 Puna kuća, humoristična serija (R)
10.55 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
11.20 Dadija, serija (R)
11.45 Reba, serija (R)
12.20 Vijesti
12.25 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.55 Eksploziv, magazin (R)
13.10 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija (R)
13.30 Za istim stolom, serija
14.25 Magnum, serija
15.20 Cobra 11, serija
16.10 Korak po korak, humoristična serija
16.40 Puna kuća, humoristična serija
17.05 Malcolm u sredini, humoristična serija
17.30 Dadija, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
20.00 Upleteni u zločin, igrani film, kriminalistički
21.35 Tajna istine, film, triler
23.15 Vijesti
23.25 Devet života, film
00.45 Kunolovac, kviz

**SUBOTA
9.8.2008.**

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.15 - Kinoteka: L'Atalante, francuski film
10.00 - Vijesti
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Skica za portret
11.05 - Metropolis 1.: Kartaga - grad pomoraca, dokumentarna serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Strast, telenovela
13.20 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
13.50 - Prizma, multinacionalni magazin
14.35 - Duhovni izazovi
14.55 - Znanstvene vijesti
15.05 - Reporter i izbor: Smrt u ribarskome čamcu
16.10 - Alpe-Dunav-Jadran
16.45 - Vijesti
17.00 - Pompeji, serija
18.35 - TV Bingo show

19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Duga mračna noć, dramska serija
21.05 - Miris žene, film
23.40 - Dnevnik 3
00.05 - Filmski klub: Performance, britanski film
02.05 - Filmski maraton: U ime časti, američki film
03.50 - Filmski maraton: Slatka Jane, američki film
05.10 - Strast, telenovela
05.55 - Svirci moji, zabavno-glazbena emisija
06.20 - Reporter i izbor: Smrt u ribarskome čamcu
07.20 - Alpe-Dunav-Jadran

06.00 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING - kombinirani prijenosi:
06.15 - Odbojka (Ž): Italija - Rusija, snimka
14.15 - Rukomet (Ž): Rusija - Koreja, snimka
15.30 - Plivanje - kvalifikacije, snimka
15.35 - Studio + odjava
15.45 - KS automagazin
16.10 - Filmski klasici - filmovi Alfreda Hitchcocka: Krivo optužen, američki film
18.00 - OLIMPIJSKE IGRE - pogledajte opet
20.05 - Istina o hrani, dokumentarna serija
21.00 - PEKINŠKI DNEVNIK
23.10 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
23.55 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
00.35 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
01.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
02.05 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija
02.50 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING - kombinirani prijenosi

06:20 Šaljivi kućni video
06:45 Power Rangers Mystic Force, serija
07:10 Tomica i prijatelji
07:35 Winx, crtana serija
08:00 Nova lova
10:00 Večernja škola - EU
11:00 Sex, ljubav i tajne, serija
12:35 Svi mrže Chrisa, serija

13:15 Lud, zbunjen, normalan, serija
14:15 Kobno prestrojavanje, igrani film
15:55 Pravi trenutak, igrani film
17:25 Vijesti
17:40 Kod Ane, kulinarski show
18:10 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
19:15 Dnevnik Nove TV
19:55 Vrijeme Nove TV
20:00 Šesti dan, igrani film
22:05 Kill Bill 2, igrani film
00:15 Andeosko srce, film
02:05 Opsjednuta: Zar opet?, igrani film
03:25 Kraj programa

07.45 Žuta minuta, zabavna emisija (R)
08.15 Salto, zabavna emisija (R)
09.10 Pet razloga, humoristična serija
09.30 Ulica Sezame, crtana serija
10.30 Di-gata, crtana serija
10.55 Jednom lopov, akcijska serija
11.45 Knjiga o Danielu, humorna dramska serija
12.30 Građanska dužnost, igrani film, komedija
14.05 Vijesti uz ručak
14.10 Moj suprug moj ubojica, igrani film, drama
15.50 Iz tame, igrani film, triler
17.25 Zvijezde Ekstra: 101 najveći zvjezdani gaf, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv vikend, magazin
19.30 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Vlak smrti, igrani film, akcijski triler
21.35 Pljačka na granici, igrani film, triler
23.20 Put zločina, igrani film, kriminalistička drama
00.55 Kunolovac, kviz

07.40 - Najava programa
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: La Venexiana u svetom Donatu
10.00 - Vijesti
10.10 - Ružmarin i majčina dušica 2., serija

11.00 - Sv. Križ Začretje: Misa - izravnij prijenos
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Plodovi zemlje
 13.25 - Rijeka: More
 14.00 - Svemirska postaja i iza nje, dokumentarni film
 15.05 - Mir i dobro
 15.40 - Lijepom našom: Otočac (1/2)
 16.35 - Vijesti
 16.50 - Otkad si otišla 2., humoristična serija
 17.25 - Jack The Bear, američki film
 19.05 - Crtani film
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Duga mračna noć, dramska serija
 21.05 - Bogorodica, hrvatski film
 22.30 - Dnevnik 3
 22.55 - Ciklus europskog filma: Medena, finski-njemačko-latvijsko-ruski film
 00.40 - Vijesti
 00.50 - Sestre 5., serija
 01.35 - Sestre 5., serija
 02.20 - Ružmarin i majčina dušica 2., serija
 03.05 - Svemirska postaja i iza nje, dokumentarni film
 03.50 - Skica za portret
 04.00 - Hrvatska kulturna baština
 04.30 - Lijepom našom: Otočac (1/2)
 05.20 - Plodovi zemlje
 06.10 - Rijeka: More

06.00 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING - kombinirani prijenosi:
 09.20 - Vaterpolo: Hrvatska - Italija, prijenos
 10.40 - Košarka: Litva - Argentina, prijenos
 12.50 - Rukomet (M): Hrvatska - Španjolska, snimka
 14.00 - Košarka: Hrvatska - Australija, prijenos
 16.05 - Studio + odjava
 16.20 - Filmski klasici - fantastika: Fantastično putovanje, američki film
 18.05 - OLIMPIJSKE IGRE - pogledajte opet
 20.10 - HNL: Zagreb - Hajduk, prijenos
 22.10 - PEKINŠKI DNEVNIK
 00.00 - Hrvatska nogometna liga - emisija
 00.30 - Statisti 1., humoristična serija
 01.00 - Urednica tabloida, serija

01.45 - Deadwood 1., serija
 02.30 - TV raspored
 03.50 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING - kombinirani prijenosi:
 05.30 - Rukomet (M): Rusija - Island ili Njemačka - Koreja, snimka

06.25 Šaljivi kućni video
 07.15 Power rangers Mystic Force, serija
 07.40 Tomica i prijatelji
 08.05 Winx, crtana serija
 08.55 Automotiv, auto moto magazin
 09.20 Novac, business magazin
 09.50 U sedmom nebu, serija
 10.35 South beach, serija
 11.25 Kućanice iz visokog društva, serija
 12.25 Lud, zbunjen, normalan
 13.25 Pakleno more, film
 15.35 Opasan let, igrani film
 17.10 Vijesti
 17.20 Karate Kid 2, film
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.55 Vrijeme Nove TV
 20.00 Nad lipom 35, hum. glazbeni show
 21.00 Bojnik Payne, film
 22.35 Red Carpet, showbiz magazin
 23.35 Svi mrze Chrisa, serija
 00.35 Kill Bill 2, igrani film
 02.35 Kraj programa

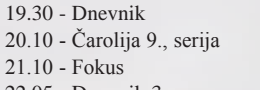

08.10 Knjiga o Danielu, humorna dramska serija (R)
 08.55 Blizanke, serija
 09.20 Ulica Sezam
 10.15 Di-gata, crtana serija (R)
 10.40 Obiteljski grijesi, igrani film, drama
 12.10 Mijenjam ženu, dok. sapunica (R)
 13.05 Bibin svijet, serija (R)
 14.20 Vijesti
 14.25 Hudson Hawk, igrani film, akcijska komedija
 16.05 Vlak smrti, igrani film, akcijski triler (R)
 17.45 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.05 Salto, zabavna emisija
 20.00 CSI: Miami, serija
 20.50 Ubojstvo u Greenwichu, igrani film, triler
 22.25 Ubojiti nagon, kriminalistička serija
 23.10 Kunolovac, kviz
 01.10 Pljačka na granici, igrani film, triler (R)

PONEDJELJAK 11.8.2008.

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Nevjerojatna putovanja sa Steveom Leonardom: Utrkivati se s hijenskim psima, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Fiškal
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
 15.35 - Normalan život - emisija o osobama s invaliditetom
 16.30 - Čigrom oko svijeta: Sv.Helena - neotkriveni otok, dok.serija
 17.00 - Danas na Zagrebačkoj burzi
 17.05 - Vijesti
 17.25 - Luda kuća 2., serija
 18.10 - Razglednice iz Hrvatske: Makarska - Orahovica
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 9., serija
 21.10 - Fokus
 22.05 - Dnevnik 3
 22.35 - Zaljubljeni do ušiju, američki film
 00.00 - Vijesti
 00.10 - Sestre 5., serija
 00.55 - Sestre 6., serija
 01.40 - Kineska plaža 3.
 02.25 - Oprah show
 03.10 - Fokus
 04.00 - Razglednice iz Hrvatske: Makarska - Orahovica
 05.10 - Strast, telenovela
 05.55 - Reprizni program

06.00 - OLIMPIJSKE IGRE - kombinirani prijenosi:
 09.40 - Rukomet (Ž): Njemačka - Koreja, prijenos
 14.40 - Rukomet (Ž): Švedska - Rusija, prijenos
 16.20 - Studio + odjava
 16.35 - Zvezdane staze: Nova generacija 6., serija

17.20 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 17.55 - Vijesti na Drugom
 18.05 - OLIMPIJSKE IGRE - pogledajte opet
 20.10 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
 20.50 - PEKINŠKI DNEVNIK
 22.55 - Vijesti na Drugom
 23.10 - Dr.House 3., serija
 00.00 - CSI: Miami 5., serija
 00.50 - Kineska plaža 3.
 02.35 - TEST
 02.50 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING - kombinirani prijenosi:
 05.35 - Plivanje, snimka

06.00 Ružna ljepotica, serija
 06.45 Zločko, crtana serija
 07.10 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07.35 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Nova lova
 10.15 Naši najbolji dani
 11.00 Bumerang, serija
 11.55 Zauvijek susjedi, serija
 12.35 Kralj Queensa, serija
 13.00 Cosby show, serija
 13.30 Svi vole Raymonda
 13.55 Vijesti
 14.10 Karate Kid 2, film
 16.00 Bojnik Payne, film
 17.35 Vijesti
 17.50 Bumerang, serija
 18.40 Zauvijek susjedi, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 19.50 10 do 8, informativna emisija
 20.00 Lud, zbunjen, normalan
 20.55 Vremenski policajac 2, igrani film
 22.20 Mr. Bean, serija
 22.50 Vijesti
 23.05 Dokaz zločina, serija
 23.50 Opasan let, igrani film
 01.20 Šaljivi kućni video
 01.45 Kraj programa

07.00 Magnum, serija (R)
 07.45 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 08.35 Sam svoj majstor, humoristična serija
 09.15 Kunolovac, kviz
 10.00 Korak po korak, humoristična serija (R)
 10.25 Puna kuća, humoristična serija (R)
 10.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.10 Dadilja, humoristična serija (R)
 11.35 Reba, humoristična serija (R)

12.05 Vijesti
 12.10 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 12.40 Ekkluziv, magazin
 13.20 K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija (R)
 13.45 Za istim stolom, dramska serija
 14.35 Magnum, serija
 15.25 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Puna kuća, humoristična serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 Dadilja, humoristična serija
 18.00 Reba, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 20.00 Konvoj, igrani film
 21.30 Lovac na bjegunca, igrani film
 23.05 Vijesti
 23.20 Kunolovac, kviz

UTORAK 12.8.2008.

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Nevjerojatna putovanja sa Steveom Leonardom: Uzaludan lov na divlje guske, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija - antologija: Fiškal
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Ubojstvo, napisala je - serija
 15.35 - Glasoviti kineski predjeli: Yunan, dokumentarni film
 16.05 - Glasoviti kineski predjeli: Sečuan, dokumentarna serija
 16.35 - Čigrom oko svijeta: Obalom Brazila, dokumentarna serija
 17.05 - Danas na Zagrebačkoj burzi

17.10 - Vijesti
 17.25 - Luda kuća 2., serija
 18.10 - Razglednice iz
 Hrvatske: Vrboska
 - Đurđenovac
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 9., serija
 21.05 - Potrošački kod
 21.40 - Kratki susreti
 22.15 - Dnevnik 3
 22.45 - Zaseda, američki film
 00.30 - Vijesti
 00.40 - Sestre 6., serija
 01.25 - Sestre 6., serija
 02.10 - Kineska plaža 3.
 02.55 - Oprah show
 03.40 - Reprizni program
 03.45 - Kratki susreti
 04.15 - Razglednice iz
 Hrvatske: Vrboska
 - Đurđenovac
 05.25 - Strast, telenovela
 06.10 - Potrošački kod

06.00 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING
 09.00 - Studio
 09.20 - Vaterpolo: Hrvatska
 - Srbija, prijenos
 10.25 - Gimnastika,
 snimka finala
 12.00 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING
 12.30 - Plivanje, snimka
 13.00 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING
 16.15 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 6., serija
 17.05 - Hrvati i kršćanstvo,
 dokumentarna serija
 17.45 - Vijesti na Drugom
 18.00 - OLIMPIJSKE IGRE
 - pogledajte opet
 20.05 - Bitange i princeze 2.
 20.45 - PEKINŠKI
 DNEVNIK
 22.50 - Vijesti na Drugom
 23.05 - Dr.House 3., serija
 23.55 - CSI: Miami 5., serija
 00.45 - Kineska plaža 3.
 03.45 - Najava programa
 03.50 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING: Plivanje,
 prijenos
 05.25 - Gimnastika, prijenos

06:00 Ružna ljepotica, serija
 06:45 Zločko, crtana serija
 07:10 Inspektor Gadget i
 pomoćnici, crtana serija
 07:35 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Nova lova
 10:15 Naši najbolji dani
 11:00 Bumerang, serija
 11:50 Zauvijek susjedi, serija
 12:30 Kralj Queensa, serija

13:20 Cosby show, serija
 13:50 Svi vole Raymonda
 14:15 Vijesti
 14:30 Krug prijatelja, film
 16:05 Dok me nije bilo, film
 17:35 Vijesti
 17:50 Bumerang, serija
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8,
 informativna emisija
 20:00 Lud, zbunjen, normalan
 20:55 Dnevnik lude crkinje,
 igrani film
 22:50 Pod nož, serija
 23:45 Vijesti
 00:00 Dokaz zločina, serija
 00:50 Dok me nije bilo, film
 02:20 Šaljivi kućni video
 02:45 Kraj programa

07.25 Magnum, serija (R)
 08.15 SpužvaBob Skockani
 09.00 Sam svoj majstor, serija
 09.40 Kunolovac, kviz
 10.25 Korak po korak, (R)
 10.50 Puna kuća, serija (R)
 11.15 Malcolm u sredini,
 humoristična serija (R)
 11.35 Dadija, serija (R)
 12.05 Reba, serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.05 Eksploziv, magazin
 13.20 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija (R)
 13.45 Za istim stolom, serija
 14.35 Magnum, serija
 15.25 Cobra 11, serija
 16.15 Korak po korak, serija
 16.40 Puna kuća, serija
 17.10 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 17.35 Dadija, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija
 20.00 Bibin svijet, serija
 (dvije epizode)
 21.10 Zašuti i poljubi me!,
 igrani film, komedija
 22.55 Put izdaje, serija
 23.50 Vijesti
 00.05 Kunolovac, kviz

**SRIJEDA
 13.8.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Orangutanski dnevnik 1.,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija
 - antologija: Gabrijel
 14.00 - Jelovnici izgubljenog
 vremena
 14.25 - Vijesti
 14.40 - Ubojstvo,
 napisala je - serija
 15.30 - Glasoviti kineski
 predjeli: Hunan -
 redovnici, umjetnici,
 mumije - dok.serija
 16.00 - Glasoviti kineski
 predjeli: Jiangsu -
 između velikog kanala
 i nebodera,
 dokumentarna serija
 16.30 - Čigrom oko svijeta:
 Od Ekvatora do
 Zelenortskih otoka,
 dokumentarna serija
 17.05 - Vijesti
 17.20 - Luda kuća 2., serija
 18.05 - Razglednice iz
 Hrvatske: Biševo -
 Bizovac
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 9., serija
 21.10 - Boje turizma
 22.15 - Dnevnik 3
 22.45 - Igra, američki film
 01.00 - Sestre 6., serija
 01.45 - Sestre 6., serija
 02.30 - Kineska plaža 3.
 03.15 - Prekid programa zbog
 redovnog održavanja
 odašiljača
 05.00 - Strast, telenovela
 05.45 - Boje turizma

06.10 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING
 07.25 - Biciklizam,
 prijenos i snimka
 10.05 - Veslanje, prijenos
 10.50 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING
 14.30 - Boks, prijenos
 15.45 - Plivanje, snimka
 16.15 - Zvezdane staze: Nova
 generacija 6., serija
 17.05 - Hrvati i kršćanstvo,
 dokumentarna serija
 17.45 - Vijesti na Drugom
 18.00 - OLIMPIJSKE IGRE
 - pogledajte opet
 20.05 - Bitange i princeze 2.
 20.45 - PEKINŠKI
 DNEVNIK

22.50 - Vijesti na Drugom
 23.05 - Dr.House 3., serija
 23.55 - CSI: Miami 5., serija
 00.45 - Kineska plaža 3.
 03.05 - Najava programa
 03.10 - OLIMPIJSKE IGRE
 PEKING: Vaterpolo:
 Hrvatska - Njemačka,
 prijenos
 04.30 - Plivanje, prijenos
 05.40 - Gimnastika, prijenos

06:00 Ružna ljepotica, serija
 06:45 Zločko, crtana serija
 07:10 Inspektor Gadget i
 pomoćnici, crtana serija
 07:35 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Nova lova
 10:15 Naši najbolji dani
 11:00 Bumerang, serija
 11:50 Zauvijek susjedi, serija
 12:35 Kralj Queensa, serija
 13:00 Cosby show, serija
 13:30 Svi vole Raymonda
 13:55 Vijesti
 14:10 Trgovina djecom, film
 15:40 Dnevnik lude crkinje,
 igrani film
 17:35 Vijesti
 17:50 Bumerang, serija
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8,
 informativna emisija
 20:00 Navy CIS, serija
 20:50 Zakon brojeva, serija
 21:40 Treptaj, igrani film
 23:30 Vijesti
 23:45 Dokaz zločina, serija
 00:35 Trgovina djecom, film
 02:05 Šaljivi kućni video
 02:30 Kraj programa

07.25 Magnum, serija (R)
 08.15 SpužvaBob Skockani
 09.00 Sam svoj majstor, serija
 09.40 Kunolovac, kviz
 10.25 Korak po korak, (R)
 10.50 Puna kuća,
 humoristična serija (R)
 11.15 Malcolm u sredini,
 humoristična serija (R)
 11.35 Dadija,
 humoristična serija (R)
 12.05 Reba,
 humoristična serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.05 Eksploziv, magazin (R)
 13.20 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija (R)
 13.45 Za istim stolom,
 dramska serija
 14.35 Magnum, serija
 15.25 Cobra 11, serija

16.15 Korak po korak,
 humoristična serija
 16.40 Puna kuća,
 humoristična serija
 17.10 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 17.35 Dadija,
 humoristična serija
 18.00 Reba,
 humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija
 20.00 CSI: New York,
 kriminalistička serija
 (dvije epizode)
 21.40 Kost, serija
 22.30 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija
 23.30 Vijesti
 23.45 Kunolovac, kviz

**ČETVRTAK
 14.8.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Čarolija 9., serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Orangutanski dnevnik 1.,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Strast, telenovela
 13.20 - Domaća dramska serija
 - antologija: Gabrijel
 14.00 - Jelovnici izgubljenog
 vremena
 14.25 - Vijesti
 14.40 - Ubojstvo,
 napisala je - serija
 15.30 - Glasoviti kineski
 predjeli: Anhui - zemlja
 breskvina cvijeta,
 dokumentarna serija
 16.00 - Glasoviti kineski
 predjeli: Šantung -
 kolijevka konfucijanizma,
 dokumentarna serija
 16.30 - Čigrom oko svijeta:
 Od Madeira do Jadrana,
 dokumentarna serija
 17.00 - Danas na Zagrebačkoj
 burzi
 17.05 - Vijesti
 17.25 - Luda kuća 2., serija
 18.10 - Razglednice iz
 Hrvatske: Račišće
 - Valpovo
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Čarolija 9., serija
 21.10 - Magazin

- 22.10 - Dnevnik 3
 22.25 - Vijesti iz kulture
 22.40 - Ja ću budan sanjati, američki film
 00.40 - Sestre 6., serija
 01.25 - Sestre 6., serija
 02.10 - Kineska plaža 3.
 02.55 - Čigrom oko svijeta: Od Madeire do Jadrana, dokumentarna serija
 03.25 - Magazin
 04.20 - Razglednice iz Hrvatske: Račišće - Valpovo
 05.30 - Strast, telenovela
 06.15 - Reprizni program

- 06.00 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING: Gimnastika, prijenos
 07.30 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING
 08.30 - Boks, prijenos
 10.30 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING
 14.30 - Studio
 14.40 - Rukomet: Hrvatska - Francuska, prijenos
 16.20 - Studio
 16.30 - Zvezdane staze: Nova generacija 7., serija
 17.15 - Hrvati i kršćanstvo, dokumentarna serija
 17.50 - Vijesti na Drugom
 18.00 - OLIMPIJSKE IGRE - pogledajte opet
 20.05 - Bitange i princeze 2., humoristična serija
 20.45 - PEKINŠKI DNEVNIK
 22.50 - Vijesti na Drugom
 23.05 - Dr. House 3., serija
 23.55 - CSI: Miami 5., serija
 00.45 - Kineska plaža 3.
 03.45 - Najava programa
 03.50 - OLIMPIJSKE IGRE PEKING: Plivanje, prijenos
 05.25 - Gimnastika, uključen je u prijenos

- 06:00 Ružna ljepotica, serija
 06:45 Zločko, crtana serija
 07:10 Inspektor Gadget i pomoćnici, crtana serija
 07:35 Fifi i cvjetno društvo
 08:00 Nova lova
 10:15 Naši najbolji dani, serija
 11:10 Bumerang, serija
 12:00 Zauvijek susjedi, serija
 12:40 Kralj Queensa, serija
 13:05 Cosby show, serija
 13:35 Svi vole Raymonda
 14:00 Vijesti
 14:15 Blue Chips, igrani film
 16:00 Burna detektivka, film

- 17:35 Vijesti
 17:50 Bumerang, serija
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Navy CIS, serija
 20:50 Zakon brojeva, serija
 21:40 Nemoralna ponuda, igrani film
 23:35 Vijesti
 23:50 Dokaz zločina, serija
 00:40 Navy CIS, serija
 01:35 Zakon brojeva, serija
 02:20 Šaljivi kućni video
 02:45 Kraj programa

- 07.25 Magnum, serija (R)
 08.15 SpužvaBob Skockani
 09.00 Sam svoj majstor, humoristična serija
 09.40 Kunolovac, kviz
 10.25 Korak po korak, humoristična serija (R)
 10.50 Puna kuća, humoristična serija (R)
 11.15 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
 11.35 Dadilja, humoristična serija (R)
 12.05 Reba, humoristična serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 13.05 Eksploziv, magazin (R)
 13.20 K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija (R)
 13.45 Za istim stolom, dramska serija
 14.35 Magnum, akcijska serija
 15.25 Cobra 11, kriminalistička serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Puna kuća, humoristična serija
 17.10 Malcolm u sredini, humoristična serija
 17.35 Dadilja, humoristična serija
 18.00 Reba, humoristična serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 K.T.2 - Pravda na zadatku, kriminalistička serija
 20.00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 20.50 Prekid, igrani film, triler
 22.30 Put izdaje, akcijska serija
 23.30 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Kunolovac, kviz

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

LJETNA PROGRAMSKA SHEMA UREDNIŠTVA NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE OD 30. LIPNJA DO 31. KOLOVOZA 2008

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- 'Dogodilo se na današnji dan' - kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa magazin' – magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 21,00

- 'Na proputovanju s nama' – (ponedjeljkom)
- 'DW puls' (utorkom)
- Dramski program – repriza (srijedom)
- 'Kultur-Café' – kulturni magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'Vodič za moderna vremena' – emisija Hrvatskog radija (petkom)
- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, vijesti dana, 'Dogodilo se na današnji dan' - kronologija, glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 Dramski program Uredništva na hrvatskom jeziku Radio Subotice
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' ('Dogodilo se na današnji dan' - kronologija, reportaža, zanimljivosti, glazba)
- 19,30 'Putnici kroz vrijeme' – emisija za djecu Hrvatskog radija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

Prodajem kuću u Rovinju 160 m², P+1, plac 660 m², 50 m od obale, sva infrastruktura.
Tel.: +381/24/527-213

Tražim u Zagrebu praznu garsonijeru ili jednosoban stan u novogradnji.
Tel.: +381/24/527-213

Izdajem apartmane na najljepšem dijelu Čiova, Trogir, Hrvatska.
Tel.: 063/7161-760 ili +385/91/5823-775

Izdajem namještenu sobu s kuhinjom i kupao-
nicom za učenicu ili radnicu, isključivo nepuša-
ča, blizu Medicinske škole, KTC-a i IDEA-e.
Centralno grijanje i kablovska TV.
Tel.: 024/566-898

Prodajem crpku – dvoklipnu 30 atm i prikoli-
cu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i
peč »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17
sati. Tel.: 022/591-264.

Prodajem staru kuću u Cabuni kod Virovitice
(Hrvatska), zemlju za malu industriju i šumu.
Tel.: +385/33/673-076 i 063/766-8808. Boris

Izdajem uhodan poslovni prostor od 110 m² u
središtu Subotice, pogodan za sve namjene.
Tel.: 024/555-072 ili 063/518-218.

Prodaje se očuvana ležeca kada, umivaonik sa
slavinom, toalet školjka s poklopcem, velika
plafonjerka i tegle za med.
Cijena po dogovoru. Zvati na 064/587-9790

Prodajem 3s stan, stara gradnja, ekstra lokacija,
pogodan i za uredske prostorije, 115 m².
Tel.: 024/526-243
Anica Lulić, Subotica, Aleja M. Tita 26/V.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu u čeni-
ci/ku ili studentici/u, s CG, s upotrebom kuhi-
nje i kupaoice, za nepušače.
Tel.: 024/558-227 ili 063/597-021

Profesor elektrotehnike daje sate fizike i mate-
matike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Tel.: 064/292-1043 ili 024/524-701

Izdajem objekt, skladište na čantavirskom
putu, idealna lokacija oko 100 m².
Tel.: 024/530-107 ili 064/261-8022

Hitno potrebno 10 konobara na otoku Cresu.
Potrebno je imati hrvatsku putovnicu. Starosna
granica je do 35 godina.
Tel.: 063/110-7751.

Prodajem staru kuću u Čačincima kod
Slavonske Orahovice, pet jutara zemlje i jedno
jutro šume kod Vočina (sve u Hrvatskoj), ili
sve to mijenjamo za Vojvodinu (Irig, Ruma,
Srijemska Kamenica...)
Tel.: 063/714-6545
ili +385/33/673-076.

Prenočište na Paliću. Dvokrevetne sobe sa
zasebnom kupaoicom. Kanjiški put 58/b
Tel.: 024/754-543

Izdajem u Zagrebu dvosoban namješten stan
(3 kreveta) od 1. srpnja, Folnegovićevo naselje
(treća postaja od Autobusnog kolodvora prema
Savi, blizina tramvaja, 300 eura.
Tel.: u Srbiji +381/63/882-0654, u Hrvatskoj
+385/91/177-7700

Prodajem monofazni krunjač za 7000 dinara.
Tel.: 024/523 - 284

Izdajem dvosobni apartman u Poreču.
Tel.: +385/5242-5035, +385/989-1627

Izdajem u središtu grada Subotice poslovni
prostor od 35 m² za predstavništva ili uredske
prostorije.
Tel.: 064/9738-601

Prodajemo svježe kupine (proizvedene u
Somboru) 120 din/kg, pakovanje 5 kg, dostava
po dogovoru.
Tel.: 064/4924-718

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PRIJVOZ I CEREONIJA
POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cyjećara:
Tel.: 024/557-130

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite
prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon
koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKARIJEČ

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavlja cijene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb,
važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS